
STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

**GMINA CHORZELE
POWIAT PRZASNYSKI
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA CHORZELE
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

CHORZELE 2020

Opracowanie:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Autorzy:

Karolina Drzewiecka – Kierownik Projektu

Mateusz Grzelak – Młodszy Analityk

Spis treści

Wstęp	5
1. Podsumowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2014-2020	5
2. Uwarunkowania programowe.....	17
3. Analiza i diagnoza strategiczna.....	20
3.1 Diagnoza sytuacji przestrzennej.....	20
3.1.1 Położenie administracyjne	21
3.1.2 Uwarunkowania komunikacyjne	23
3.1.3 Walory przyrodnicze i kulturowe	25
3.2 Diagnoza sytuacji społecznej	38
3.2.1 Demografia	38
3.2.2 Wiek mieszkańców	42
3.2.3 Mieszkalnictwo	44
3.3 Diagnoza sytuacji gospodarczej.....	45
3.3.1 Gospodarka	45
3.3.2 Struktura zatrudnienia i rynek pracy	51
3.3.3 Bezrobocie	52
3.4 Diagnoza wyposażenia w infrastrukturę techniczną	53
3.4.1 Gospodarka wodno-ściekowa	53
3.4.2 Gospodarka odpadami	55
3.4.3 Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa	59
3.5 Diagnoza wyposażenia w infrastrukturę społeczną	61
3.5.1 Infrastruktura edukacyjna	61
3.5.2 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna.....	62
3.5.3 Infrastruktura ochrony zdrowia, opieki społecznej i bezpieczeństwa.....	63
3.6 Diagnoza aktywności społecznej	65
3.6.1 Jakość kapitału społecznego.....	65
3.6.2 Działalność organizacji pozarządowych.....	72
3.6.3 Ekonomia społeczna	72
3.7 Analiza zdolności inwestycyjnej	73
3.8 Podsumowanie analizy i diagnozy.....	79
3.8.1 Analiza potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.....	79
3.8.2 Analiza SWOT	88
3.8.3 Analiza SWOT / TOWS	92
4. Rozwój strategiczny w latach 2021-2028	98

4.1	Wizja rozwoju	99
4.2	Misja i cele strategiczne	99
4.3	System wdrażania i finansowania Strategii	103
4.4	System monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii	104
	Spis tabel, rysunków i wykresów	106

Wstęp

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki. Jest także odpowiedzią na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię.

Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2021-2028 składa się z dwóch części:

- 1) części I – diagnozy strategicznej,
- 2) części II – określenia strategii rozwoju, w tym kierunków działań strategicznych.

Celem diagnozy strategicznej w pierwszej części jest analiza potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Chorzele, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania środowiskowo-infrastrukturalne. Diagnoza strategiczna Gminy jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i operacyjnych.

W drugiej części przedstawiono plan działań Gminy do 2028 roku w oparciu o wnioski z przeprowadzonej analizy. W części tej określone zostały następujące elementy: misja i wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób realizacji i finansowania Strategii, ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w jej wdrażanie. Ponadto przedstawiono działania, które pozwolą osiągnąć zakładane długookresowe cele strategiczne.

1. Podsumowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2014-2020

Dotychczas obowiązująca Strategia Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2014-2020 została przyjęta uchwałą Nr 35/VI/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 marca 2015 r.

W Strategii Rozwoju Gminy do 2020 r. przyjęto następującą misję i wizję rozwoju:

Misja – „Efektywne zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy”;

Wizja – „Gmina Chorzele – obszarem przyjaznym dla mieszkańców, o nowoczesnym rolnictwie, z rozwijającą się turystyką, zapewniającym mieszkańcom infrastrukturę techniczną i społeczną na wysokim poziomie, a przedsiębiorcom korzystne warunki do rozwoju, przy jednoczesnym zachowaniu spójnego i zrównoważonego rozwoju”.

Ponadto wyznaczone zostały 3 cele strategiczne, wśród których określono również bardziej szczegółowe cele operacyjne. Celami strategicznymi były:

1. zaspokajanie potrzeb zbiorowych mieszkańców,
2. rozwijanie przedsiębiorczości i wspomaganie rozwoju rolnictwa,
3. rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego i promocja gminy.

W latach 2014-2020 Gmina realizowała szereg zadań inwestycyjnych, które były finansowane ze środków własnych, ale również współfinansowane ze środków zewnętrznych. Gmina podejmowała i nadal kontynuuje prace mające na celu podniesienie jakości życia mieszkańców, w tym zapewnienie dostępu do bezpiecznej infrastruktury technicznej i funkcjonalnej infrastruktury społecznej.

W tabelach poniżej zaprezentowano szczegółowy wykaz zrealizowanych przedsięwzięć, w tym inwestycji, które są jeszcze na etapie realizacji. Zadania przedstawiono w podziale na realizowane z udziałem środków zewnętrznych oraz realizowane w ramach środków własnych Gminy.

Tabela 1. Wykaz najważniejszych inwestycji realizowanych przez Gminę Chorzele w latach 2014-2020 finansowanych z udziałem środków zewnętrznych

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu	Wysokość dofinansowania	Źródło dofinansowania zewnętrznego	uwagi
1	Opracowanie dokumentacji przygotowawczej dla projektu pn. „Przebudowa i rozbudowa miejskiej oczyszczalni ścieków w Chorzelach”	2014	151 299,84 zł	104 556,80 zł	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	-
2	Remont połączony z modernizacją istniejącej świetlicy wiejskiej w miejscowości Przysowy oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do obiektu	2014	50 201,70 zł	24 999,00 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	-
3	Stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miejscowości Bagienice	2014	99 423,40 zł	24 999,00 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	-
4	Remont połączony z modernizacją istniejącej świetlicy wiejskiej w Duczynie oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do obiektu	2014	48 120,22 zł	21 288,39 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	-
5	Rozbudowa drogi gminnej w miejscowości Nowa Wieś	2014	212 732,05 zł	70 000,00 zł	Budżet Województwa Mazowieckiego - środki związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych	-
6	Stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miejscowości Poścień Wieś	2014-2015	42 045,00 zł	24 900,00 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	-
7	Utworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców miejscowości Łaz	2014-2015	26 861,00 zł	16 950,24 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	-
8	Budowa parkingu oraz remont chodnika dla pieszych przy ulicy Wesolej w Chorzelach, w ramach rozbudowy ulicy Wesolej	2014	226 049,49 zł	52 383,94 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	-
9	Zakup wyposażenia do żłobka w Chorzelach	2014	499 935,00 zł	499 935,00 zł	Resortowy Program Rozwoju Instytucji Opieki nad dziećmi do lat 3 "MALUCH 2014"	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu	Wysokość dofinansowania	Źródło dofinansowania zewnętrznego	uwagi
10	Przebudowa drogi gminnej nr 32011W Duczymin - Dzierżęga Nadbory Etap I	2015	137 463,72 zł	67 381,86 zł	Budżet Województwa Mazowieckiego - środki związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych	-
11	Przebudowa i rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Chorzelach	2016 – do obecnie	25 279 900,95 zł	11 840 191,86 zł	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	inwestycja w trakcie realizacji
		2017 – do obecnie	25 279 900,95 zł	5 672 746,00 zł	Pożyczka inwestycyjna NFOŚiGW	
12	Przebudowa drogi gminnej nr 32011W Duczymin - Dzierżęga Nadbory Etap II	2016	110 290,94 zł	54 355,54 zł	Budżet Województwa Mazowieckiego - środki związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych	-
13	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chorzele	2016	43 321,72 zł	36 823,46 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	-
14	Rozbudowa drogi gminnej Lipowiec – Brzeski Kołaki	2016-2018	982 813,36 zł	602 061,00 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 typ operacji „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych”	-
15	Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego wraz z wyposażeniem zamontowanym na stałe dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Rycicach, zrzeszonej w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym	2016	913 767,65 zł	190 000,00 zł	Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, program pn.: „Zapobieganie Zagrożeniom Środowiska i Poważnym Awariom oraz Usuwania ich Skutków”	-
		2016-2017	913 767,65 zł	356 369,38 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020 w ramach Działania 5.1 „Dostosowanie do zmian klimatu - typ projektów – Wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych”	-
16	Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w miejscowości Chorzele	2016 - 2020	2 946 213,27 zł	404 918,71 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 w ramach działania 5.2 „Gospodarka odpadami”	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu	Wysokość dofinansowania	Źródło dofinansowania zewnętrznego	uwagi
17	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej w miejscowościach Chorzele, Bagienice, Budki i Opaleniec	2017-2019	1 866 118,84 zł	1 423 857,39 zł	Pożyczka z WFOŚiGW w Warszawie	-
18	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chorzele	2017	37 658,65 zł	32 009,85 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	-
19	Wykonanie robót budowlanych zadania pn. „Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Poścień Wieś – ETAP I”	2017	516 797,96 zł	200 000,00 zł	Budżet Województwa Mazowieckiego - środki związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych	-
20	Przebudowa i rozbudowa targowiska miejskiej w Chorzelach	2017-2020	2 797 513,91 zł	999 999,00 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, operacja typu „Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury”	-
21	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chorzele	2018	34 079,69 zł	21 398,37 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	-
22	Wykonanie robót budowlanych zadania pn. „Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Poścień Wieś – ETAP II”	2018	558 498,40 zł	100 000,00 zł	Budżet Województwa Mazowieckiego - środki związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych	-
23	Rozwój infrastruktury społeczno-kulturalnej i rekreacyjnej poprzez remont budynku świetlicy wiejskiej w Rembielinie	2018	253031,17 zł	98 001,00 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	-
24	Rozwój infrastruktury społeczno-kulturalnej i rekreacyjnej poprzez budowę placów zabaw w miejscowościach Krzynowłoga Wielka i Nowa Wieś k. Duczyna	2018	172 364,96 zł	88 367,00 zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	-
25	Budowa Otwartych Stref Aktywności w miejscowościach Krukowo i Raszujka	2018	270 381,09 zł	100 000,00 zł	Ministerstwo Sportu i Turystyki	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu	Wysokość dofinansowania	Źródło dofinansowania zewnętrznego	uwagi
26	Zakup rowerowego placu zabaw – pumtracka	2018	464 999,00 zł	150 000,00 zł	Dofinansowano ze środków Województwa Mazowieckiego, Mazowiecki Instrument Wsparcia Infrastruktury Sportowej MAZOWSZE 2018	-
27	Zakup wyposażenia do świetlic wiejskich w miejscowościach Łaz i Budki	2018	20 590,95 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2018	-
28	Podniesienie kompetencji cyfrowych mieszkańców gminy Chorzele	2018-2019	147 840,00 zł	147 840,00 zł	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 Os Priorytetowa nr III: Cyfrowe Kompetencje społeczeństwa działania 3. 1: Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych dotycząca realizacji projektu grantowego pn. „Cyfrowy obywatel województwa mazowieckiego!”	-
29	Wymiana okien i remont podłogi w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Duczymin oraz zakup stoi kurpiowskich dla sołectwa Krukowo	2018	22 301,35 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2018	-
30	Wykonanie przebudowy drogi Rembielin – etap II	2018-2020	834 777,09 zł	582 321,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych	-
31	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chorzele	2019	30 384,17 zł	30 384,17 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	-
32	Remont świetlicy wiejskiej w Pruskołęce wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia	2019	25 630,00 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2019	-
33	Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Zdziwój Nowy	2019	24 060,55 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2019	-
34	Remont pomieszczeń socjalnych w budynku świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia	2019	23 999,00 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2019	-
35	Budowa linii napowietrznej oświetlenia ulicznego w miejscowości Zaręby	2019	20 699,65 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2019	-

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu	Wysokość dofinansowania	Źródło dofinansowania zewnętrznego	uwagi
36	Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Opaleniec, Bagienice, Dzierżęga Nadbory	2019	28 239,80 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2019	-
37	Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag”	2019-2020	70 818,48 zł	71 970,00 zł	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach programu priorytetowego nr 2.8 „Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej”	inwestycja w trakcie realizacji
38	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Opaleniec wraz z rozbudową drogi gminnej do PSG podstrefy Chorzele I	2020-2021	2 653 133,85 zł	1 918 343,38 zł	Samorząd Województwa Mazowieckiego	rozpoczęcie realizacji wrzesień 2020
39	Rozbudowa drogi gminnej Gadomiec Chrzczany – Gadomiec Miłocięta w km od 0+000,00 do km 2+141,37	2020-2021	-	2 732 526,64 zł	Fundusz Dróg Samorządowych	rozpoczęcie realizacji wrzesień 2020
40	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chorzele	2020	40 126,21 zł	40 126,21 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	w trakcie realizacji
41	Budowa oświetlenia ulicznego wraz z wymianą wiaty przystankowej w miejscowości Wierzchowizna	2020	26 061,00 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2020	w trakcie realizacji
42	Wykonanie ogrodzenia terenu świetlicy wiejskiej w miejscowości Poścień Wieś	2020	20 000,00 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2020	w trakcie realizacji
43	Modernizacja świetlicy wiejskiej wraz z zakupem wyposażenia w miejscowości Przysowy	2020	26 000,00 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2020	w trakcie realizacji
44	Zakup wraz z montażem altany oraz ogrodzenie stawu w miejscowości Dąbrówka Ostrowska	2020	20 000,00 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2020	w trakcie realizacji
45	Budowa oświetlenia ulicznego w sołectwie Bugzy Płoskie	2020	20 000,00 zł	10 000,00 zł	Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2020	w trakcie realizacji

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach

Tabela 2. Wykaz najważniejszych inwestycji realizowanych przez Gminę Chorzele w latach 2014-2020 ze środków własnych

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu [zł]
1	Modernizacja poprzez remont chodnika ul. Witosa	2014	245 938,74
2	Budowa garażu dla OSP Budki	2014	67 036,67
3	Wykonanie projektu na rozbudowę drogi Nowa Wieś	2014	16 224,00
4	Modernizacja pomieszczeń budynku ul. Komosińskiego	2014	38 877,50
5	Modernizacja pomieszczeń w budynku ośrodka zdrowia w Zarębach	2014	47 781,49
6	Monitoring w mieście Chorzele	2014	150 900,21
7	Projekt na budowę żłobka, klubów dziecięcych i przedszkola w Chorzelach oraz odbudowa z rozbudową żłobka, klubów dziecięcych i przedszkola samorządowego w Chorzelach	2012 - 2014	3 133 324,63
8	Modernizacja oświetlenia ul. Padlewskiego	2014	66 690,00
9	Przebudowa chodników w miejscowościach Budki, Raszujka, Poścień, Chorzele ul. Padlewskiego do m. Przątalina, Opaleniec, Nowa Wieś na podstawie umowy o współpracy z powiatem przasnyskim	2014	240 513,08
10	Wykonanie projektu i modernizacji oświetlenia w msc. Łaz	2014	18 258,70
11	Wykonanie projektu na przebudowę chodników ul. Komosińskiego i ul. 11 Listopada	2014	13 000,00
12	Remont sal lekcyjnych w budynku Zespołu Szkół w Krzynowłodze Wielkiej	2014	194 048,72
13	Wykonanie projektu na budowę kanalizacji sanitarnej Budki, Bagienice, Opaleniec	2014	61 854,24
14	Modernizacja oświetlenia Dzierżęga Nadbory, Rembielin	2014	27 642,98
15	Remont chodników wzdłuż ulic Stanisława Komosińskiego i 11 Listopada w miejscowości Chorzele	2015	992 170,34
16	Modernizacja pomieszczeń budynku OSP Rembielin	2015	30 268,00
17	Modernizacja dachu budynku OSP Pruskołęka	2015	45 480,71
18	Modernizacja cząstkowa nawierzchni asfaltowych dróg gminnych	2015	171 733,12
19	Wykonanie projektu na przebudowę drogi Duczymin-Dzierżęga Nadbory	2015	21 943,20
20	Wykonanie dokumentacji oraz budowy 5 lamp solarnych w msc. Zaręby	2015	43 625,00
21	Doposażenie placu zabaw przy ul. Kościelnej w Chorzelach	2015	27 436,66

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu [zł]
22	Zakup wiat przystankowych na teren Gminy Chorzele	2016	57 967,49
23	Wykonanie projektu na przebudowę drogi gminnej - ulicy 1 Maja w miejscowości Chorzele wraz z odwodnieniem	2016	42 435,00
24	Wykonanie projektów chodników w miejscowościach Rycice, Zaręby Podrzecze	2016	10 500,00
25	Zmiana sposobu użytkowania części przedszkola w Łazie na lokale socjalne - projekt	2016	46 341,64
26	Zmiana sposobu użytkowania lokalu mieszkalnego przy ul. Komosińskiego na biura	2016	127 587,71
27	Modernizacja pomieszczeń budynku ośrodka zdrowia w Zarębach	2016	47 038,37
28	Modernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Rembielinie	2016	18 910,00
29	Montaż monitoringu wizyjnego w mieście Chorzele	2016	33 809,56
30	Modernizacja budynku Zespołu Szkół w Krzynowłodze Wielkiej	2016	9 840,00
31	Modernizacja dachu Szkoła Podstawowa Chorzele	2016	46 670,65
32	Modernizacja łącznika dachu w Zespole Szkół w Duczyminie	2016	14 948,21
34	Modernizacja dachu Publiczne Gimnazjum Chorzele	2016	47 945,20
35	Budowa chodnika w msc. Zaręby	2017	242 306,17
36	Przebudowa drogi gminnej – ulicy 1 Maja wraz z odwodnieniem w miejscowości Chorzele	2017	1 092 558,19
37	Wykonanie kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej na budowę chodnika wraz z odwodnieniem w msc. Krzynowłoga Wielka	2017	52 275,00
38	Wykonanie projektu na przebudowę i rozbudowę drogi w miejscowości Opaleniec	2017	53 505,00
39	Wykonanie projektu przebudowy ul. Rudej	2017	45 510,00
40	Wykonanie projektu przebudowy drogi Rembielin	2017	56 582,50
41	Wykonanie projektu przebudowy ul. Brzozowej w Chorzelach	2017	87 330,00
42	Wykonanie projektu modernizacji dróg na odcinku Raszujka-Olszewka	2017	23 985,00
43	Wykonanie kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej na wykonanie chodnika oraz brakującej kanalizacji wzdłuż ul. Ogrodowej w Chorzelach	2017	27 060,00
44	Remont chodnika w ciągu drogi gminnej w miejscowości Rycice	2017	59 123,68

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu [zł]
45	Wykonanie projektu oraz remontu chodnika w miejscowości Przysowy	2017	230 311,49
46	Zakup wiat przystankowych na teren Gminy Chorzele	2017	20 441,22
47	Termomodernizacja budynku po Ośrodku Upowszechniania Kultury w Chorzelach wraz z wymianą okien i bramy garażowej	2017	158 612,50
48	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej centrum Chorzele	2017	219 914,05
49	Wykonanie 2 sztuk bram garażowych dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Chorzelach	2017	17 736,00
50	Zakup samochodu ratowniczo gaśniczego Budki	2017	299 505,00
51	Zakup motopompy pływającej MAMUT dla OSP Budki	2017	8 548,50
52	Zakup motopompy szlamowej dla OSP Chorzele	2017	8 610,00
53	Modernizacja budynku Zespołu Szkół w Krzynowłodze Wielkiej	2017	222 637,89
54	Wymiana podłogi w sali gimnastycznej Zespół Szkół Zaręby	2017	69 396,86
55	Modernizacja dachu - Publiczne Gimnazjum Chorzele	2017	34 456,00
56	Sieć kolektora sanitarnego ul. Zarębska - strefa ekonomiczna	2017	260 599,63
57	Wykonanie dokumentacji projektowej na modernizację stadionu miejskiego w Chorzelach	2017	200 569,18
58	Ogrodzenie świetlicy Nowa Wieś k. Duczyna	2017	44 990,00
59	Wykonanie przyłącza wodociągowego do miejscowości Dąbrówka Ostrowska	2018	177 830,79
60	Budowa drogi wewnętrznej do SP w Zarębach wraz z budową na terenie SP w Zarębach drogi wewnętrznej, placu do zawracania, drogi manewrowej, zatoki postojowej oraz chodnika	2017-2018	580 387,04
61	Projekt na modernizację drogi Dąbrówka Ostrowska - Bobry	2018	34 440,00
62	Wykonanie kompletnej dokumentacji projektowo kosztorysowej na wykonanie chodników w msc. Łaz	2018	45 510,00
63	Projekt oraz wykonanie chodnika w Nowej Wsi k. Duczyna	2018	123 582,11
64	Wykonanie chodnika oraz brakującej kanalizacji wzdłuż ul. Ogrodowej w Chorzelach	2018	546 404,31

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu [zł]
65	Wykonanie odwodnienia ulicy Komosińskiego w Chorzelach	2018	169 558,32
66	Wykonanie przebudowy drogi Rembielin	2018	703 216,97
67	Zakup remontera do naprawy nawierzchni asfaltowych	2018	21 648,00
68	Zakup sensorów do pomiaru jakości powietrza	2018	40 036,50
69	Oświetlenie uliczne modernizacja: Chorzele, Czaplice Furmany, Zaręby, Poścień Wieś, Krukowo, Nowa Wieś Zarębska, Ścięciel, Krzynowłoga Wielka, Budki, Bagienice, Annowo, Mąlice, Bugzy Płoskie,	2018	545 982,54
70	Budowa świetlicy w Zdziwówku Starym	2017-2018	1 057 503,43
71	Modernizacja świetlicy wiejskiej w msc. Rembielin	2018	66 399,26
72	Wykonanie modernizacji budynku świetlicy wiejskiej w Krukowie	2018	23 876,00
73	Wykonanie placu zabaw w miejscowości Duczymin	2018	93 179,42
74	Wykonanie dokumentacji projektowej na modernizację stadionu miejskiego w Chorzelach	2018	30 750,00
75	Wymiana podłogi w świetlicy wiejskiej w Rycicach	2018	39 680,30
76	Wykonanie dokumentacji projektowej oraz wykonanie modernizacji drogi przy SP Zaręby	2019	242 819,06
77	Wykonanie kompletnej dokumentacji projektowo kosztorysowej oraz wykonanie chodnika w msc. Pruskołęka	2018-2019	545 339,02
78	Wykonanie modernizacji drogi Dąbrówka Ostrowska - Bobry	2019	418 248,71
79	Wykonanie przebudowy ul. Brzozowej w Chorzelach	2018-2019	2 721 852,17
80	Modernizacja świetlicy w Krukowie	2019	185 000,00
81	Modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Przysowy	2019	47 135,01
82	Modernizacja świetlicy wiejskiej w msc. Poścień Wieś	2019	64 063,71
83	Wykonanie monitoringu przy placach zabaw w msc. Krukowo, Łaz i Raszujka	2019	27 500,00
84	Wykonanie placu zabaw w miejscowości Budki	2019	195 412,56
85	Wykonanie projektu modernizacji drogi gminnej Gadomiec Chrzczany, Gadomiec Miłocięta, Łazy, Dąbrowa, Liwki	2019	129 027,00
86	Modernizacja budynku po byłym Ośrodku Upowszechniania Kultury w Chorzelach	2019	183 521,06

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

L.p.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość całkowita projektu [zł]
87	Zakup pieca do Szkoły Podstawowej w Krzynowłodze Wielkiej	2019	55 475,00
88	Rozbudowa sieci wodociągowej rozdzielczej w miejscowości Krukowo	2019	65 778,20
89	Wykonanie dokumentacji projektowo kosztorysowej na zbiornik wyrównawczo - magazynujący w SUW Zaręby	2019	25 000,00
90	Oświetlenie uliczne modernizacja: Zaręby, Budki, Opaleniec, Czaplice Wielkie, Liwki, Nowa Wieś Zarębska	2019	116 898,20
91	Wykonanie kompletnej dokumentacji projektowo - kosztorysowej na przebudowę drogi gminnej w msc. Duczymin	2019	43 050,00
92	Wykonanie dokumentacji projektowej oraz modernizacji drogi w msc. Opiłki	2019	23 370,00
93	Wykonanie chodników w msc. Łaz	2019-2020	1 265 323,48
94	Wykonanie projektu na modernizację drogi w miejscowości Binduga	2020	48 585,00
95	Zakup zestawu hydroforowego do stacji uzdatniania wody w Zarębach	2020	79 950,00
96	Modernizacja świetlicy wiejskiej w msc. Poścień Wieś	2020	39 000,00

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach

2. Uwarunkowania programowe

Strategia Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2021-2028 stanowi dokument bazowy, który określa, jakie działania powinny być wdrażane, aby wspierać dalszy rozwój Gminy, przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej, ale także wpływać na ożywienie sfery kulturalnej i turystycznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy jej formułowaniu, pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.;
- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku.

Poniżej dokonano opisu zgodności założeń strategicznych Gminy Chorzele z dokumentami wyższego rzędu.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWA DO 2030 R.)

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Cele zakładane do realizacji przez Gminę Chorzele wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, głównie w cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom gminy, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności

administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Chorzele zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030 ROKU

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów Uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055).

Cel główny Strategii brzmi: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;

- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia strategiczne Gminy Chorzele, obejmujące wykorzystanie potencjału ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną, a także dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU

Dokument przyjęty został Uchwałą nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku¹. Stanowi on odpowiedź samorządu wojewódzkiego na zdiagnozowane problemy społeczno-gospodarcze i przestrzenne regionu, wskazując cele rozwojowe, których realizacja zapewni eliminację problemów z powyższych obszarów.

Samorząd Województwa określił następującą wizję rozwoju: Mazowsze to region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców. Celem głównym określonym w Strategii Rozwoju Województwa jest zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego Warszawy w Europie.

Ponadto wyznaczono następujące obszary działań i cele rozwojowe:

- Przemysł i produkcja:
 - Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym,
- Środowisko i energetyka:
 - Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska,
- Gospodarka:
 - Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,
- Przestrzeń i transport:

¹ Obecnie trwają prace nad aktualizacją Strategii. Sejmik Województwa Mazowieckiego 19 listopada 2019 r. przyjął Uchwałą nr 221/19 w sprawie przystąpienia do aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku oraz określenia zasad, trybu i harmonogramu opracowania tej aktualizacji.

- Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,
- Społeczeństwo:
 - Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki,
- Kultura i dziedzictwo:
 - Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Wdrażanie strategii rozwoju na szczeblu lokalnym jest zgodne z celami rozwojowymi województwa. Działania strategiczne planowane do realizacji przez Gminę Chorzele w najbliższych latach są zgodne z głównymi planami samorządu województwa. Ich realizacja umożliwi poprawę jakości życia mieszkańców i rozwój gospodarczy poprzez wykorzystanie m.in. walorów środowiska przyrodniczego, a także budowanie ładu przestrzennego. Określając wizję i misję rozwoju Gminy Chorzele w perspektywie do 2028 r., uwzględniono wizję rozwoju Mazowsza określoną w strategii wojewódzkiej.

3. Analiza i diagnoza strategiczna

3.1 Diagnoza sytuacji przestrzennej

Istotną kwestią w dalszym rozwoju gminy jest realizacja działań strategicznych zgodnych z uwarunkowaniami przestrzennymi. Nowe potrzeby związane z rozwojem gminy, zachodzące zmiany społeczno-ekonomiczne, prawne oraz troska o zrównoważony rozwój przyczyniają się do prac nad zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chorzele². W części gminy nieobjętej planami miejscowymi, zmiany w sposobie zagospodarowania terenów odbywają się poprzez decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Decyzje administracyjne wydawane są także w zakresie terenów już zabudowanych, gdzie realizowana infrastruktura często podlega uzupełnieniu i rozbudowie. Wydawanie dużej liczby decyzji o warunkach zabudowy nie jest korzystnym zjawiskiem w planowaniu spójnego i zorganizowanego rozwoju przestrzennego. Taką sytuację należy określić, jako szczególnie niekorzystną, zapewniającą niski stopień realizacji polityki przestrzennej określonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W związku z powyższym Gmina na bieżąco prowadzi działania w zakresie opracowywania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

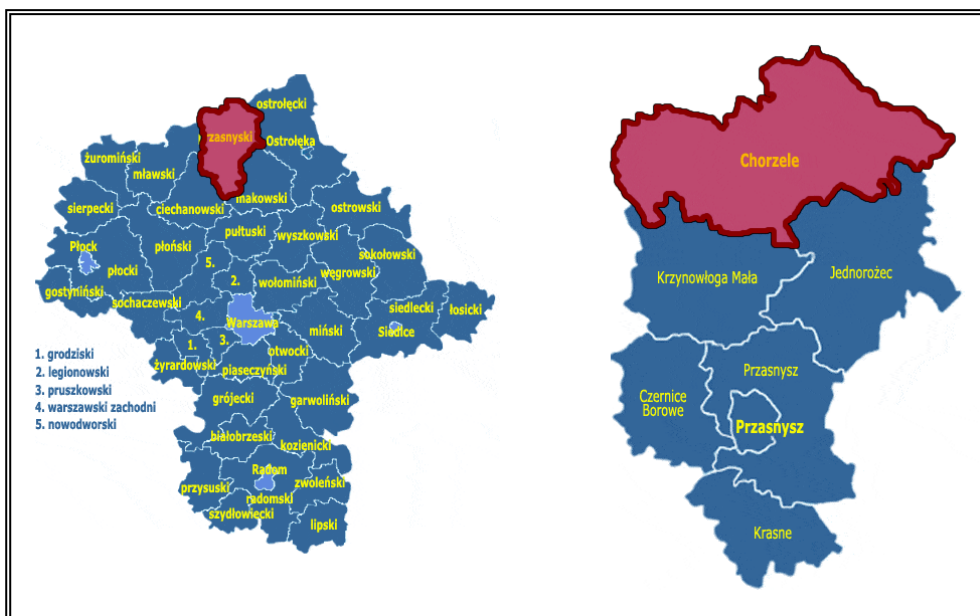
² Rada Miejska w Chorzelach Uchwałą Nr 69/X/19 z dnia 27 czerwca 2019 r. przystąpiła do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chorzele przyjętego Uchwałą Nr 315/XXXV/13 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 października 2013 r. i zmienionego Uchwałą Nr 275/XLIV/17 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 28 września 2017 roku.

3.1.1 Położenie administracyjne

Gmina Chorzele położona jest w północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie przasnyskim, w odległości około 131 km od Warszawy, nad rzekami Orzyc i Omulew. Powierzchnia gminy wynosi około 371 km². Jednostka sąsiaduje z gminą:

- wiejską Baranowo, powiat ostrołęcki, województwo mazowieckie,
- wiejską Czarnia, powiat ostrołęcki, województwo mazowieckie,
- wiejską Dzierzgowo, powiat mławski, województwo mazowieckie,
- wiejską Janowo, powiat nidzicki, województwo warmińsko-mazurskie,
- wiejską Jednorozec, powiat przasnyski, województwo mazowieckie,
- wiejską Krzynowłoga Mała, powiat przasnyski, województwo mazowieckie,
- wiejską Wielbark, powiat szczycieński, województwo warmińsko-mazurskie.

Rysunek 1. Położenie gminy Chorzele na tle województwa mazowieckiego i powiatu przasnyskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

Gmina Chorzele jest gminą miejsko-wiejską, posiadającą typowo rolniczy charakter i korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, z powodu swojego oddalenia od dużych ośrodków przemysłowych. Użytki rolne stanowią przeważającą część jej powierzchni. Siedzibą gminy jest miasto Chorzele, które pełni funkcję centrum administracyjno-usługowe dla mieszkańców.

Gmina podzielona jest na Miasto i 41 sołectw: Bagienice, Binduga, Bogdany Wielkie, Brzeski Kołaki, Budki, Bugzy Płotki, Czaplice Wielkie, Dąbrowa, Dąbrówka Ostrowska, Duczymin, Dzierzga Nadbory, Gadomicz Chrzczany, Gadomicz Miłocięta, Jedlinka, Krukowo, Krzynowłoga Wielka, Kwiatkowo, Lipowiec, Liwki, Łaz, Mącice, Niskie Wielkie, Nowa Wieś,

Nowa Wieś Zarębska, Opaleniec, Poścień Wieś, Poścień Zamion, Pruskołęka, Przysowy, Raszujka, Rawki, Rembielin, Rycice, Rzodkiewnica, Stara Wieś, Wasiły Zygnny, Wierzchowizna, Wólka Zdziwójska, Zaręby, Zdziwój Nowy i Zdziwój Stary.

Według podziału fizycznogeograficznego Polski, obszar gminy Chorzele położony jest na terytorium jednego makroregionu tj. Niziny Północnomazowieckiej, w obszarze, której odznaczają się mniejsze jednostki – mezoregiony: Równina Kurpiowska i Wzniesienia Mławskie.

Położenie gminy Chorzele według podziału fizycznogeograficznego Polski przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3. Położenie gminy Chorzele wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski³

Gmina Chorzele	
Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski
Podprowincja	Niziny Środkowopolskie
Makroregion	Nizina Północnomazowiecka
Mezoregion	Równina Kurpiowska Wzniesienia Mławskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://geologia.pgi.gov.pl>

Równina Kurpiowska – mezoregion fizycznogeograficzny w północno-wschodniej Polsce, stanowiący północno-wschodnią część Niziny Północnomazowieckiej. Jest to rozległy sandr na południowym przedpolu Pojezierza Mazurskiego, poprzecinany dolinami niewielkich rzek. Jej płaski, równinny krajobraz urozmaicają wydmowe wzgórza. Najliczniej występują w międzyrzeczach Pisy, Szkwy i Rozogi, gdzie teren wznosi się 100-150 m n.p.m. i opada łagodnie w kierunku południowym. Doliny rzek są tu płaskie, szerokie, a w ich obrębie dominują łąki kośne i pastwiska. Melioracji uniknęła tylko dolina Pisy, zachowując naturalny charakter rzeki nizinnej z licznymi meandrami i starorzeczami. Wzdłuż Pisy ciągną się lasy i otwarte, podmokłe terasy zalewowe, wykorzystywane głównie jako łąki. Równinę Kurpiowską porastała pierwotnie Puszcza Zielona (Kurpiowska). Obecnie, lasy nie stanowią już zwartego kompleksu jak kiedyś, lecz są porozcinane siecią pól, łąk i dolin rzecznych. Na omawianym obszarze lasy dominują powierzchniowo, zajmując ponad 17 000 ha. Głównymi miejscowościami regionu są Kadzidło, Chorzele i Myszyniec. Region ten obejmuje wschodnią i centralną część obszaru gminy.

³ J. Kondracki, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2009

Wzniesienia Mławskie – mezoregion fizycznogeograficzny w północno-środkowej Polsce, stanowiący północno-zachodnią część Niziny Północnomazowieckiej. Mezoregion jest morenową wysoczyzną z wysokościami do 236 m n.p.m. (Góry Dębowe) o bezzeziornej powierzchni, przeciętej wałami pochodzenia kemowego bądź morenowego. Wzniesienia Mławskie są wzgórzami powiązаныmi z zasięgiem najmłodszego stadiału zlodowacenia środkowopolskiego. Południowa część regionu odwadniana jest do Wkry i Orzyca. W obrębie Wzniesień Mławskich przeważają obszary rolnicze; kompleksy leśne występują na peryferiach. Niniejszy Mezoregion położony jest w części zachodniej gminy.

3.1.2 Uwarunkowania komunikacyjne

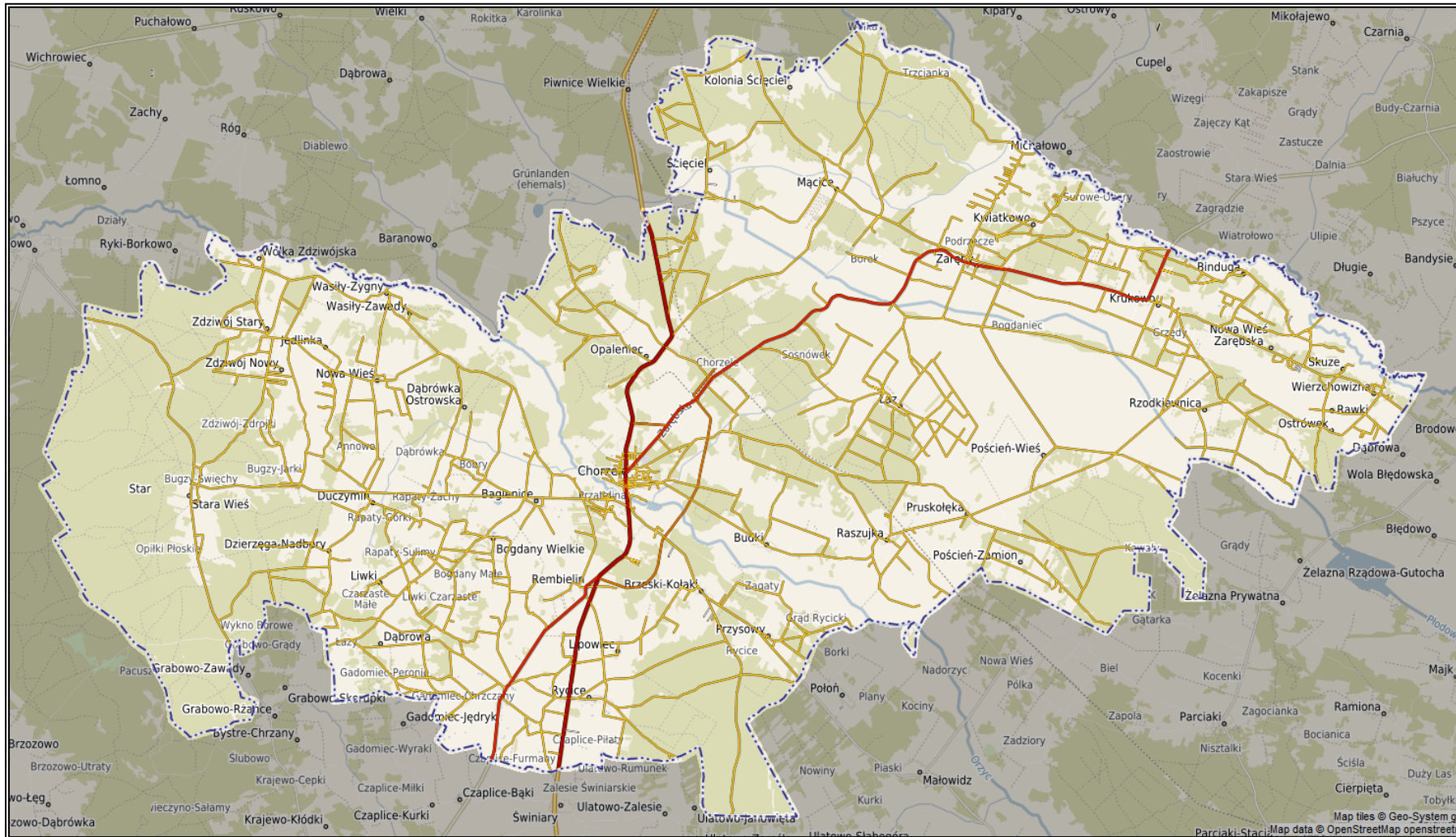
TRANSPORT DROGOWY

Układ drogowy na terenie gminy Chorzele tworzą:

- droga krajowa DK57 relacji Bartoszyce (DK51) – Pułtusk (DK57), która stanowi główny szlak komunikacyjny na terenie gminy Chorzele – przebiega przez środek gminy z północy na południe,
- droga wojewódzkie:
 - DW616 relacji Ciechanów – Chorzele,
 - DK614 relacji Myszyniec – Chorzele,
- drogi powiatowe oraz drogi gminne i wewnętrzne.

Łączna długość dróg gminnych wynosi około 138 km. Sieć dróg gminnych umożliwia komunikację między poszczególnymi jednostkami osadniczymi gminy. Na głównych trasach realizowane są połączenia autobusowe, które umożliwiają przemieszczanie się mieszkańców, jak i turystów. Sieć dróg stwarza warunki do przejazdów zarówno pasażerskich, jak i towarowych.

Rysunek 2. Sieć dróg na terenie gminy Chorzele

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://chorzele.e-mapa.net>

TRANSPORT KOLEJOWY

Przez teren gminy Chorzele przebiega linia kolejowa nr 35 relacji Ostrołęka – Szczytno. Przez wiele lat z powodu jej zaniedbania nie miała ona znaczenia gospodarczego dla gminy. Jednak w 2019 roku rozpoczęła się jej modernizacja. Na terenie gminy przebudowana zostanie stacja Chorzele. Modernizacja linii wpłynie również pozytywnie na zlokalizowaną w Chorzelach Strefę Ekonomiczną.

TRANSPORT LOTNICZY

Na terenie gminy nie jest zlokalizowane żadne lądowisko ani lotnisko. Najbliższym portem lotniczym jest znajdujący się w odległości około 15 km w kierunku północnym od granic gminy Port Lotniczy Olsztyn-Mazury⁴.

3.1.3 Walory przyrodnicze i kulturowe

WALORY PRZYRODNICZE

Walorami przyrodniczymi nazywamy wszystkie te elementy i zasoby środowiskowe, ukształtowane bez wpływu i ingerencji człowieka, które mogą stać się celem ruchu turystycznego. Są one jednymi z najważniejszych aspektów branych pod uwagę przy opisywaniu atrakcyjności danego regionu. Mają wpływ nie tylko na turystykę obszaru, ale również na sferę gospodarczą i ekonomiczną. Walory przyrodnicze można sklasyfikować według następującego podziału:

- ukształtowanie powierzchni,
- udział powierzchni terenów zielonych i lasów,
- udział powierzchni terenów będących pod ochroną,
- powierzchnia wód powierzchniowych,
- stan środowiska przyrodniczego.

Największym zagrożeniem dla walorów przyrodniczych jest niewątpliwie człowiek i związana z nim jego aktywność, w tym należy uwzględnić zanieczyszczenie środowiska, urbanizację, a także turystykę.

Gmina położona jest na obszarze Zielonych Płuc Polski (ZPP). Jest to teren rozciągający się na obszar pięciu województw: podlaskiego, warmińsko-mazurskiego, części województwa mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego i pomorskiego, o łącznej powierzchni 63 233 km², co stanowi około 20,22% powierzchni kraju. Znajdują się tam szczególne i unikatowe tereny przyrodnicze, systemy ekologiczne oraz walory środowiskowe wyróżniające się na tle kraju i Europy. Istotą idei Zielonych Płuc Polski jest funkcjonowanie wielkoprzestrzennego systemu

⁴ Odległość od centrum Miasta Chorzele wynosi ok. 30 km.

ochrony przyrody składającego się z obszarów prawnie chronionych oraz przestrzeni między nimi, pełniących funkcje gospodarcze podlegające rygorom na mocy innych przepisów uwzględniających ich położenie w pobliżu obszarów przyrodniczo cennych. Do cech charakterystycznych ZPP należą między innymi: zrównoważona sieć osadnicza, dobra jakość i unikatowa różnorodność środowiska przyrodniczego, atrakcyjne kompleksy lasów, jezior i użytków zielonych, możliwość obcowania z przyrodą nie zmienioną przez cywilizację, bogactwo oraz różnorodność kultur i obyczajów, dobra tradycyjna kuchnia, rozwijająca się infrastruktura usługowa oraz dobre warunki do produkcji zdrowej żywności i lokalizacji „czystego przemysłu”.

Flora

Teren gminy Chorzele zajmuje powierzchnię 37 069 ha, co stanowi 1,04% powierzchni województwa mazowieckiego i 30,43% powierzchni powiatu przasnyskiego. Lasy na terenie gminy należą do Nadleśnictwa Przasnysz, Nadleśnictwa Wielbark i Nadleśnictwa Parciaki podlegających pod Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Olsztynie. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na jej terenie wg danych GUS na koniec 2019 r. wynosiła 15 985,11 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) wyniósł 42,50%, co jest wartością znacznie wyższą od średniej wartości dla województwa mazowieckiego (23,50%) i kraju (29,60%).

Tabela 4. Lasy i grunty leśne na terenie gminy Chorzele

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2019
Powierzchnia gruntów leśnych		
Ogółem	ha	15 985,11
Lesistość w %	%	42,5
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	11 089,11
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	11 034,02
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	11 031,43
Grunty leśne prywatne	ha	4 896,00
Powierzchnia lasów		
Lasy ogółem	ha	15 739,21
Lasy publiczne ogółem	ha	10 843,21
Lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	10 788,12
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	10 785,53
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	2,59
Lasy publiczne gminne	ha	48,50
Lasy prywatne ogółem	ha	4 896,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Na terenie Nadleśnictwa Przasnysz przeważają siedliska borowe, następnie siedliska lasowe oraz w niewielkim stopniu występują również olsy. Głównym gatunkiem lasotwórczym na terenie Nadleśnictwa jest sosna. Z pozostałych gatunków wymienić można dęba, brzozę, olsze, świerka, modrzewia, graba, osika, jesion czy lipę. Z typów siedliskowych przeważa Bór mieszany świeży i Las mieszany świeży.⁵

Z kolei cechą wyróżniającą Nadleśnictwo Parciaki jest brak drzewostanów bukowych, jodłowych oraz fragmentaryczny udział świerka. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest tutaj sosna pospolita. W jej tle pozostają: olsza czarna, brzoza brodawkowata, dąb, świerk, jesion, osika oraz modrzew. Przeważa typ siedliskowy bór świeży i bór mieszany świeży. Ciekawym elementem jest obecność na powierzchni 216 ha boru suchego (chrobotkowego), co stanowi prawie 2% powierzchni leśnej nadleśnictwa.⁶

Na terenie gminy występują zbiorowiska łąk świeżych, w którego skład wchodzi: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, owsica omszona *Avenula pubescens*, stokłosa miękka *Bromus hordeaceus*, życica trwała *Lolium perenne*, kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, kłosówka wełnista *Holcus lanatus*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, zawciąg pospolity *Armeria maritima*, jastrun właściwy *Leucanthemum vulgare*, rogownica pospolita *Cerastium holosteoides*, przetacznik ożankowy *Veronica chamaedrys*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, przytulia biała *Galium album*, przytulia właściwa *Galium verum*, szczaw zwyczajny *Rumex acetosa*, szczaw rozpierzchły *Rumex thyrsiflorus*, dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, skrzyp polny *Equisetum arvense*, krwawnik *Achillea millefolium*, babka lancetowata *Plantago lanceolata*, wyka ptasia *Vicia cracca*, wyka czteronasienna *Vicia tetrasperma*, pięciornik srebrny *Potentilla argentea*, pięciornik gęsi *Potentilla anserina*, jaskier bulwkowaty *Ranunculus bulbosus*, powój łąkowy *Convolvulus arvensis*, przetacznik długolistny *Veronica longifolia* ssp. *maritimum*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, koniczyna drobnogłówkowa *Trifolium dubium*, koniczyna biała *Trifolium repens*, lucerna sierpowata *Medicago falcata*, rogownica pospolita *Cerastium holosteoides* i krwawnik pospolity *Achillea millefolium*.

Zbiorowiska murawowe wykształcają się na suchych siedliskach piaszczystych. Na florę muraw m.in. składają się następujące gatunki: szczotlicha siwa *Corynephorus canescens*, rozchodnik ostry *Sedum acre*, kostrzewa owcza *Festuca ovina*, kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*, jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*, szczaw polny *Rumex acetosella*, przetacznik *Dillena Veronica dillenii*, nicennica drobna *Filago minima* oraz czerwiec roczny

⁵ <https://przasnysz.olsztyn.lasy.gov.pl/>

⁶ <https://parciaki.olsztyn.lasy.gov.pl/>

Scleranthus annuus. W warstwie mszysto - porostowej obecne są borześląd zwisty *Pohlia nutans*, płonnik włosisty *Polytrichum piliferum* i płucnica kolczasta *Cetraria aculeata*.

Na roślinność z klasy *Phragmitetea* składają się szuwały trzcinowe oraz niewielkie płyty szuwarów wielkoturzycowych. Zbiorowiska ruderalne, budowane przez pospolite gatunki roślin zielnych, reprezentujące głównie klasy *Artemisietea vulgaris*, *Stellarietea mediae* i *Molinio – Arrhenatheretea*.⁷

Fauna

Na obszarze analizowanej jednostki samorządu terytorialnego, w związku z występowaniem form ochrony przyrody, występuje również bogata fauna. Świat zwierzęcy lasów Nadleśnictw Wielbark, Przasnysz oraz Parciaki jest równie bogaty, jak roślinny. Gromada ssaków reprezentowana jest przez podstawowe gatunki łowne: łosia, jelenia, sarnę, dziką, zającą, lisa, jenotą, borsuka, kunę leśną, kunę domową, norkę amerykańską, tchórza zwyczajnego, piżmaka. Wśród ptaków wyróżnić należy: bażanta, kuropatwę, dzikie gęsi, dzikie kaczki, dzięcioła, myszołowa, kosa, sikorkę. Występują także: nietoperz gacek, jaszczurka zwinka, jeź europejski, kumak nizinny, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba wodna, żaba trawna itd.

Ponadto w związku z rolniczym charakterem gminy, na jej terenie rolnicy prowadzą typową produkcję rolną z nastawieniem na produkcję zwierzęcą (chów bydła mlecznego). Występują gospodarstwa specjalistyczne nastawione na tego typu produkcję.

Na terenie gminy stwierdzono występowanie gatunków lęgowych ptaków takich, jak: bocian biały, bogatka, cierniówka, czajka, dzięcioł duży, gajówka, grubodziób, grzywacz, kapturka, kos, krętogłów, kszyc, lerka, makolągwa, modraszka, mysikrólik, piecuszek, pierwiosnek, pleszka, pokląskwa, potrzyszcz, potrzos, rudzik, sikorka uboga, skowronek, sosnówka, sójka, strzyżyk, szpak, śpiewak, świergotek drzewny i łąkowy, świstunka leśna, trznadel, zięba. Wszystkie stwierdzone gatunki, z wyjątkiem grzywacza, objęte są ścisłą ochroną gatunkową⁸, a bocian i lerka chronione są w ramach programu Natura 2000 (wymienione w załączniku I Dyrektywy EWG 79/409/EWG).

Ponadto na terenie gminy występują również ssaki chronione m.in.: kret, bóbr europejski, wiewiórka pospolita.⁹

⁷ Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chorzele oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

⁹ Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chorzele oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Rzeźba terenu

Rzeźba terenu gminy jest bardzo zróżnicowana. W części zachodniej zlokalizowane są Góry Dębowe, których najwyższy szczyt osiąga wysokość 236 m n.p.m. Centralna część gminy to krajobraz typowo morenowy z licznymi wzniesieniami, pagórkami i wzniesieniami, między którymi znajdują się zagłębienia terenu. Natomiast część wschodnia to krajobraz równinny porożcinany meandrującymi rzekami i pomniejszymi ciekami wodnymi.¹⁰

Formy ochrony przyrody

Na obszarze analizowanej jednostki znajdują się:

- Obszar Natura 2000 Doliny Omulwi i Płodownicy PLB140005,
- 44 pomniki przyrody.

Obszar Natura 2000 Doliny Omulwi i Płodownicy (Kod obszaru: PLB140005) – Obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa ptasia). Obejmuje on powierzchnię 34 386,7 ha i został utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. z 2004 r. nr 229 poz. 2313).

Obszar obejmuje teren leżący w południowej części sandru mazurskiego, na Równinie Kurpiowskiej, stanowiący doliny rzek: Omulew i Płodownica. Chroni największe w regionie torfowiska niskie, znajdujące się na naturalnych, ciągle funkcjonujących terenach zalewowych, tylko w niewielkim stopniu zmienione przez zabiegi melioracyjne. Ponadto, w końcowym biegu Omulwi znajdują się zachowane stare lasy łęgowe. Odnotowano tu stałą obecność przynajmniej 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 innych gatunków ptaków migrujących nie wymienianych w dyrektywie oraz 8 gatunków ptaków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Jest to m.in. ważna ostoja cietrzewia, kraski i derkacza. Do łęgów przystępuje tu przynajmniej 2% krajowej populacji pustułki i 1% populacji cietrzewia, kszycy, rycyka, kulika wielkiego, błotniaka łąkowego, gadożera, rybołowa i kraski. Odnotowano tu również wysokie zagęszczenie: bociana czarnego, derkacza, żurawia, orlika krzykliwego i dziwonii. Jesienią odbywają się tu zloty żurawi, osiągające do 1320 osobników

Ważnymi dla Europy gatunkami ptaków (z Zał. I Dyr. Ptasiej) bytującymi na tutejszym obszarze są: kraska, derkacz, żuraw, cietrzew (podgatunek kontynentalny), błotniak łąkowy, bielik, rybołów, gadożer, orlik krzykliwy, bocian czarny, bocian biały, bąk.

¹⁰ Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chorzele oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Podstawowym zagrożeniem dla obszaru jest melioracja osuszająca teren oraz zaniechanie rolnictwa i gospodarki łąkowo-pastwiskowej. Poważnym problemem jest też regulacja rzek, prowadząca do niszczenia siedlisk nadbrzeżnych.¹¹

Rysunek 3. Położenie Obszaru Natura 2000 Doliny Omulwi i Płodownicy na terenie gminy Chorzele

Źródło: Opracowanie własne na podstawie portalu Geoportal, <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

Zgodnie z danymi w rejestrze pomników przyrody w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie gminy Chorzele znajdują się 44 pomniki przyrody. Ich opis zaprezentowano w tabeli poniżej.

¹¹ <http://ine.eko.org.pl/>

Tabela 5. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Chorzele

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
1.	Jednoobiektowy	Głaz narzutowy	Głaz narzutowy	-	Orzeczenie Nr 29/77 Wojewody Ostrołęckiego z dnia 20.12.1977 r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dz. Urz. WRN w Ostrołęce z dnia 30.01.1978 r. Nr 1, poz. 37).
2.	Jednoobiektowy	Drzewo	Modrzew europejski - Larix decidua	Przy kościele	Orzeczenie Nr 29/77 Wojewody Ostrołęckiego z dnia 20.12.1977 r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dz. Urz. WRN w Ostrołęce z dnia 30.01.1978 r. Nr 1, poz. 28).
3.	Jednoobiektowy	Drzewo	grupa drzew Jałowiec pospolity (Juniperus communis)	Przy kościele	Orzeczenie Nr 29/77 Wojewody Ostrołęckiego z dnia 20.12.1977 r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dz. Urz. WRN w Ostrołęce z dnia 30.01.1978 r. Nr 1, poz. 31).
4.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Jarzyny Kierz, oddział 34 o	Orzeczenie Nr 29/77 Wojewody Ostrołęckiego z dnia 20.12.1977 r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dz. Urz. WRN w Ostrołęce z dnia 30.01.1978 r. Nr 1, poz. 17).
5.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Jarzyny Kierz, oddział 34 o	Orzeczenie Nr 29/77 Wojewody Ostrołęckiego z dnia 20.12.1977 r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dz. Urz. WRN w Ostrołęce z dnia 30.01.1978 r. Nr 1, poz. 17).
6.	Wieloobiektowy	Grupa drzew	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Jarzyny Kierz, oddział 33 I	Orzeczenie Nr 29/77 Wojewody Ostrołęckiego z dnia 20.12.1977 r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dz. Urz. WRN w Ostrołęce z dnia 30.01.1978 r. Nr 1, poz. 40).
7.	Wieloobiektowy	Grupa drzew	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	wg aktu prawnego: Nadleśnictwo Parciaki, Leśnictwo Zaręby, oddział 7a; wg informacji PGL LP: Nadleśnictwo Parciaki, L-ctwo Chorzele, oddział 43b	Orzeczenie Wojewody Ostrołęckiego nr 33/77 z dn. 20.12.1977 r.
8.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) "Dąb Julian"	Dz. nr 2268/2 obręb Dulczymin	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
9.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) "Jesion Juliusz"	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
10.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) "Dąb Hipolit"	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
11.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Jesion Zygmunt”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
12.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Dąb Janusz”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
13.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Dąb Antoni”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
14.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) „Dąb Zbyszek”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
15.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa drobnolistna (Tilia cordata) „Dąb Wojtuś”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
16.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) „Lipa Maria”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
17.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) „Jesion Roman”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
18.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) „Jesion Maksymilian”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
19.	Jednoobiektowy	Drzewo	Grab pospolity (Carpinus betulus) „Dąb Eugeniusz”	Dz. nr 2270/1 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
20.	Jednoobiektowy	Drzewo	Grab pospolity (Carpinus betulus) „Jesion Franciszek”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
21.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (Fraxinus excelsior) „Jesion Jan”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
22.	Jednoobiektowy	Drzewo	Topola osika (Populus tremula) „Jesion Feliks”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).

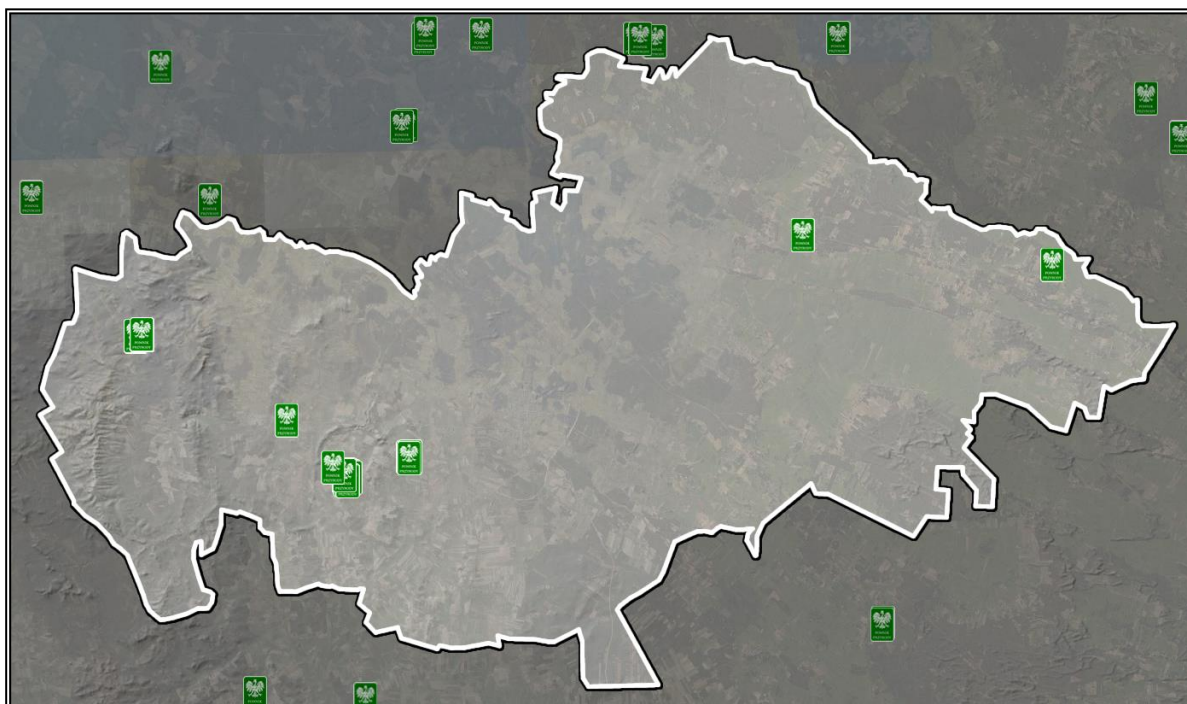
STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
23.	Jednoobiektowy	Drzewo	Klon jawor (Acer pseudoplatanus) „Jesion Seweryn”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
24.	Jednoobiektowy	Drzewo	Klon jawor (Acer pseudoplatanus) „Dąb Stanisław”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
25.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion wyniosły (Fraxinus excelsior) „Dąb Anastazy”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
26.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Dąb Józef”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
27.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Jesion Krzysztof”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
28.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion wyniosły (Fraxinus excelsior) „Lipa Irena”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
29.	Jednoobiektowy	Drzewo	Wiek [lata] ok. 120 „Jesion Piotr”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
30.	Jednoobiektowy	Drzewo	Wiek [lata] ok. 230 „Jesion Mieczysław”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
31.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa drobnolistna - Tilia cordata „Jesion Andrzej”	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
32.	Jednoobiektowy	Drzewo	Głaz narzutowy	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
33.	Jednoobiektowy	Drzewo	Modrzew europejski - Larix decidua	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHORZELE NA LATA 2021-2028

Lp.	Typ pomnika	Rodzaj	Opis pomnika	Lokalizacja	Akt prawny o utworzeniu
34.	Jednoobiektowy	Drzewo	grupa drzew Jałowiec pospolity (<i>Juniperus communis</i>)	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
35.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
36.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
37.	Jednoobiektowy	Drzewo	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
38.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
39.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (<i>Fraxinus excelsior</i>) "Dąb Julian"	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
40.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (<i>Fraxinus excelsior</i>) "Jesion Juliusz"	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
41.	Jednoobiektowy	Drzewo	Jesion pospolity (<i>Fraxinus excelsior</i>) "Dąb Hipolit"	Dz. nr 2270/2 obręb Liwki	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
42.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) „Jesion Zygmunt"	dz. nr 37/2, obręb Bogdany Wielkie	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
43.	Wieloobiektowy	Grupa drzew	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) „Dąb Janusz"	dz. nr 37/2, obręb Bogdany Wielkie	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).
44.	Jednoobiektowy	Drzewo	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) „Dąb Antoni"	dz. nr 37/2, obręb Bogdany Wielkie	Uchwała nr 75/XIII/15 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 30 września 2015 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r. poz. 8950).

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Rysunek 4. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Chorzele

Źródło: Opracowanie własne na podstawie portalu Geoportal, <http://mapy.geoportal.gov.pl/>

WALORY KULTUROWE

Do walorów kulturowych należy zaliczyć wszystkie te wytworzone przez człowieka, tj. liczne budowle i budynki takie, jak muzea i rezerваты archeologiczne, zabytki architektury i budownictwa, obiekty unikatowe i muzea specjalistyczne, obiekty historyczno-wojskowe, miejsca i muzea martyrologii, współczesne imprezy kulturowe oraz miejsca pielgrzymkowe, a także zwyczaje, wierzenia i obyczaje oraz pozostałe elementy dziedzictwa kulturowego.

Pod względem etnograficznym gmina Chorzele położona jest na Kurpiach. Z tego powodu do kultywowanego dziedzictwa niematerialnego na terenie gminy należy przede wszystkim kultura i folklor kurpiowski. Wpływ kultury kurpiowskiej widoczny jest przede wszystkim podczas różnego rodzaju uroczystości i wydarzeń kulturowych, w tym kościelnych i państwowych.

Ważną rolę w obsłudze turystów odgrywają szlaki piesze i ścieżki rowerowe, które stanowią bazę do rozwoju turystyki aktywnej. Dzięki nim turyści przebywający na terenie gminy mogą podziwiać okoliczne atrakcje. Na terenie miasta Chorzele wytyczono 3 trasy historyczno-turystyczne, które prowadzą zwiedzających po najciekawszych zakątkach Chorzel, prezentując zabytki chorzelskie, a także przybliżając historię poszczególnych fragmentów przestrzeni miejskiej: rynku, ulic oraz budowli. Dodatkowo, na terenie gminy wyznaczonych zostało sześć tras rowerowych, które umożliwią turystom dokładniejsze poznanie gminy i znajdujących się na jej terenie zabytków.

Zachowane zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków z obszaru gminy Chorzele zaprezentowano poniżej:

- Bogdany Wielkie:
 - zespół dworski, XIX w., nr rej.: A-490 z 26.11.1982 i z 27.01.1984:
 - dwór i park,
- Chorzele:
 - kościół par. pw. Świętej Trójcy, 2 poł. XIX q., nr rej.: A-472 z 8.07.1981,
 - cmentarz rzym.-kat. I, nr rej.: A-545 z 9.01.1986,
 - cmentarz rzym.-kat. II, nr rej.: A-551 z 18.01.1986,
- Czarzaste Wielkie:
 - park dworski, XIX w., nr rej.: A-524 z 10.09.1984,
- Duczymin:
 - kościół par. pw. Wniebowzięcia MB, 2 poł. XIX w., nr rej.: A-437 z 7.07.1981,
- Krzynowłoga Wielka:
 - kościół par. pw. Wszystkich Świętych, poł. XIX w., nr rej.: A-474 z 7.07.1981,
 - zespół dworski, nr rej.: A-507 z 27.01.1984 i z 18.12.1987:
 - dwór, 1861 r.,
 - park, XIX w.,
- Zaręby:
 - kościół par. pw. św. Wawrzyńca, drewn., XVIII w., nr rej.: A-379 z 3.07.1956,
 - dzwonnica, nr rej.: j.w.

Ponadto, na terenie gminy zachowały się liczne obiekty zabytkowe, które ujęte zostały w gminnej ewidencji zabytków. Obejmuje ona przede wszystkim drewniane budynki mieszkalne i gospodarcze. Dodatkowo na obszarze gminy znajduje się również wiele stanowisk archeologicznych.

Zadania z zakresu kultury na terenie gminy Chorzele realizuje przede wszystkim Ośrodek Upowszechniania Kultury w Chorzelach oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chorzelach.

Ośrodek Upowszechniania Kultury w Chorzelach – jest samorządową instytucją kultury, której głównym zadaniem jest zaspakajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa oraz upowszechnianie wszelkich form w zakresie turystyki i rekreacji. Do głównych zadań Ośrodka należy prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturowe mieszkańców, upowszechnianie wiedzy i nauki, organizowanie

różnorodnych form edukacji kulturalnej oraz wychowanie przez sztukę. W skład ośrodka wchodzi Dom Kultury w Chorzelach i Świetlica w Zarębach.

W jego ramach działają:

- Koło teatralno – regionalne,
- Koło muzyczno – wokalne,
- Klub Seniora,
- Koło plastyczne,
- Chorzelska Kapela Biesiadna,
- Zespół Chorcanto,
- Chorzelska Młodzieżowa Orkiestra Dęta,
- Zajęcia dla osób niepełnosprawnych,
- Zajęcia Fitness,
- Lokalne Centrum Kompetencji - na wzór publicznej kafejki internetowej dającej możliwość bezpłatnego korzystania przez społeczność lokalną z dostępu do szerokopasmowego Internetu.

Ośrodek realizuje swoje cele poprzez organizowanie wielu imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, rozrywkowym. Przykładem tego są Dni Chorzel, Miejsko - Gminne Dożynki, czy Turniej Wsi, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców oraz przyjezdnych turystów.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Chorzelach – jest samorządową instytucją kultury zaspokajającą potrzeby edukacyjne, kulturalne i informacyjne społeczeństwa. Biblioteka gromadzi, opracowuje i udostępnia materiały biblioteczne, promuje czytelnictwo, upowszechnia wiedzę, kulturę i naukę, prowadzi działalność informacyjno-biblioteczną oraz organizuje różnego rodzaju imprezy kulturalne. Składa się z 5 placówek:

- Biblioteki dla Dorosłych w Chorzelach,
- Filii dla dzieci i Młodzieży w Chorzelach,
- Filii Bibliotecznej w Zarębach,
- Filii Bibliotecznej w Krukowie,
- Filii Bibliotecznej w Duczynie.

Wszystkie placówki oferują wszechstronny dostęp do źródeł informacji zarówno w postaci literatury, jak i dostępnych internetowo oraz posiadają bogatą czytelnię wyposażoną w księgozbiór podręczny w postaci: słowników, encyklopedii, podręczników akademickich, literatury regionalnej oraz czasopism lokalnych. Placówki organizują również wiele wydarzeń

kulturalnych i edukacyjnych oraz prowadzą kilka kół zainteresowań m.in. „Kurpiowskie Koło Biblioteki” czy „Amatorskie Koło Teatralne”.

Stan księgozbioru na koniec 2019 roku wyniósł 50 256 książek, w tym: 23 607 książek dla dorosłych, 15 394 książek dla dzieci i młodzieży oraz 11 255 książek z dziedziny popularno-naukowej.

Poza ofertą książkową użytkownicy Biblioteki mają możliwość wypożyczania audiobooków, a także korzystania z bezpłatnego dostępu do Platformy Legimi oferującej około 60 000 ebooków.

Liczba zarejestrowanych czytelników biblioteki w 2019 roku wyniosła 1 342 osoby i wzrosła w porównaniu do poprzedniego roku o 512 osób. Innymi osobami często odwiedzającymi Bibliotekę byli:

- korzystający z czytelni – 1 329 osób,
- korzystający z pracowni komputerowej – 2 192 osób,
- pozostali użytkownicy – 820 osób.

Ponadto, na obszarze gminy w miejscowościach wiejskich znajdują się świetlice wiejskie lub miejsca spotkań w remizach OSP, które wykorzystywane są również w celach społeczno-kulturalnych.

3.2 Diagnoza sytuacji społecznej

3.2.1 Demografia

Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. gminę Chorzele zamieszkiwało 10 175 osób, z czego liczba mężczyzn wyniosła 5 223 osoby (51,33%), a liczba kobiet 4 952 osoby (48,67%). 3 113 osób (30,59%) zamieszkiwało miasto Chorzele, natomiast pozostała część tj. 7 062 osób (69,41%) – obszar wiejski gminy.

Na przestrzeni analizowanych lat (2015-2019) liczba mieszkańców zmniejszyła się. Spadek dotyczył zarówno liczebności kobiet, jak i mężczyzn. Liczba mieszkańców ogółem zmniejszyła się o 81 osób, tj. o 0,79%, z czego liczba mężczyzn zmniejszyła się o 56 osób, tj. 1,06%, a liczba kobiet o 25 osób, czyli 0,50%.

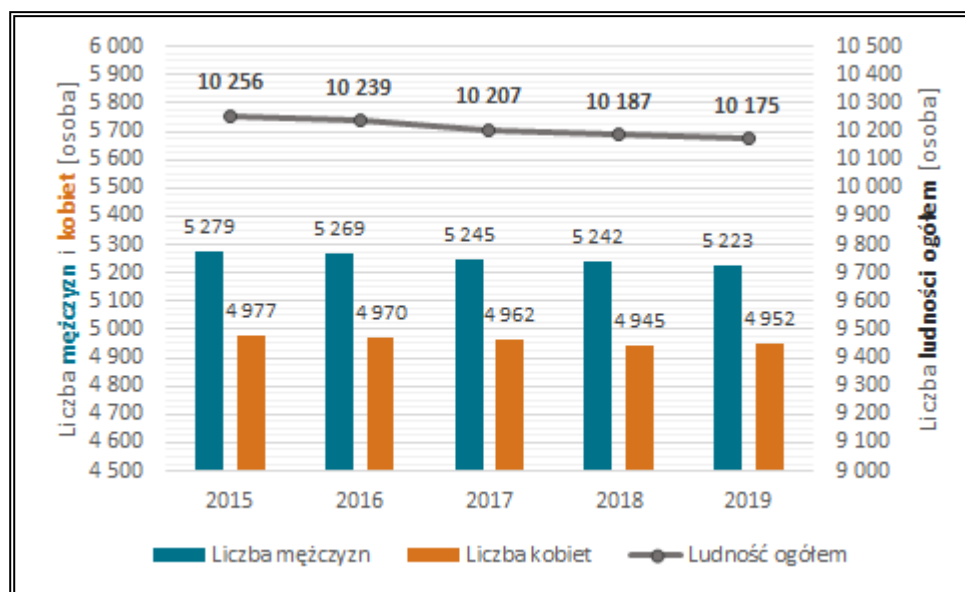
Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, w mieście zaobserwowano wzrost liczby ludności w analizowanym okresie o 83 osoby (2,74%), natomiast na obszarze wiejskim liczba ludności zmniejszyła się o 164 osoby (2,27%).

Tabela 6. Liczba ludności w gminie Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem		Osoba	10 256	10 239	10 207	10 187	10 175
w tym:	mężczyźni		5 279	5 269	5 245	5 242	5 223
	kobiety		4 977	4 970	4 962	4 945	4 952
w tym:	w mieście Chorzele		3 030	3 072	3 069	3 078	3 113
	na obszarze wiejskim		7 226	7 167	7 138	7 109	7 062

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy Chorzele w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano spadek wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (spadek o 2,89% osób w wieku przedprodukcyjnym i 1,06% w wieku produkcyjnym). W badanych latach wzrosła natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym o 49 osób, tj. 2,87%.

Tabela 7. Ludność gminy Chorzele w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych

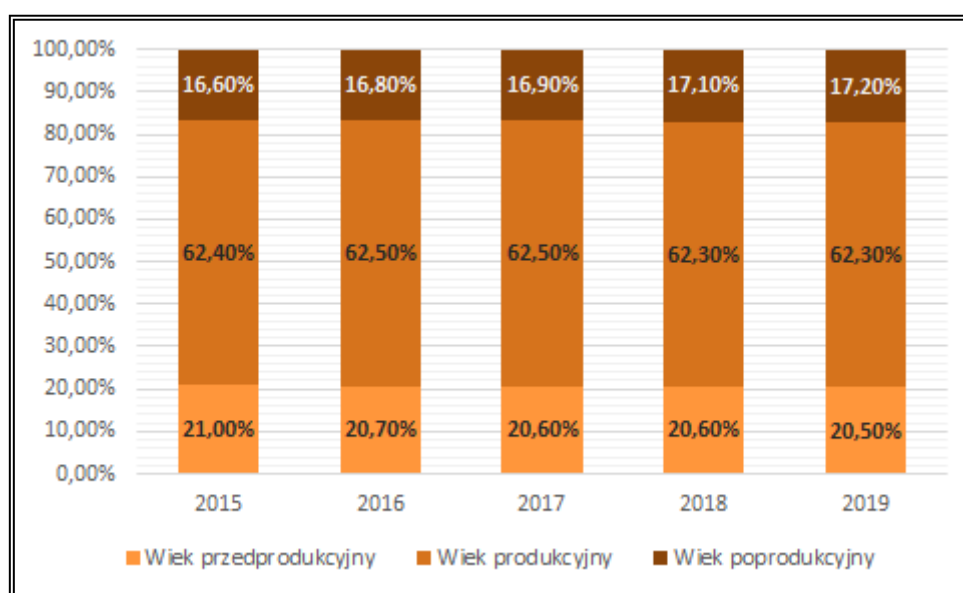
Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	2 149	2 123	2 098	2 101	2 087
	Mężczyźni		1 131	1 122	1 105	1 128	1 115
	Kobiety		1 018	1 001	993	973	972
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	6 402	6 400	6 382	6 350	6 334
	Mężczyźni		3 611	3 617	3 599	3 571	3 560
	Kobiety		2 791	2 783	2 783	2 779	2 774
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 705	1 716	1 727	1 736	1 754
	Mężczyźni		537	530	541	543	548
	Kobiety		1 168	1 186	1 186	1 193	1 206

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W 2019 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 20,5%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 62,3%,
- udział ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 17,2%.

Biorąc powyższe pod uwagę, sytuacja demograficzna na terenie gminy w większości posiada cechy wspólne z tendencją ogólnokrajową i przedstawia postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Pozytywną tendencją na terenie gminy Chorzele jest to, że pomimo wzrostu udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, liczebność tej grupy jest nadal niższa od liczebności grupy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Chorzele w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

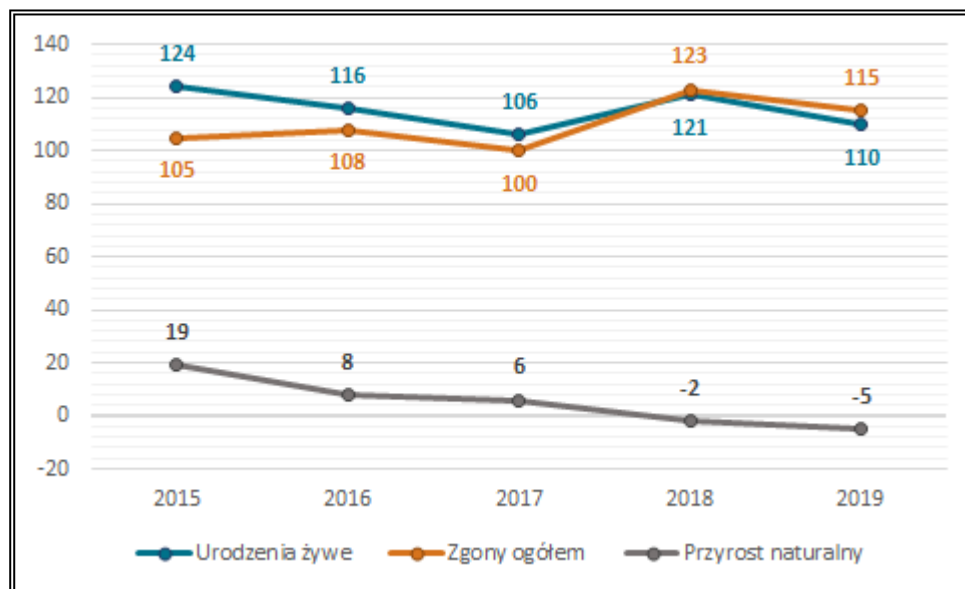
Na terenie gminy przyrost naturalny w latach 2015-2017 kształtował się na dodatnim poziomie. Sytuacja zmieniła się od roku 2018, kiedy to wskaźnik przyjął w latach 2018-2019 wartość ujemną. Ujemny przyrost naturalny świadczy o większej liczbie zgonów ogółem niż urodzeń żywych na danym obszarze. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie gminy Chorzele przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 8. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	124	116	106	121	110
	Mężczyźni		65	57	60	71	65
	Kobiety		59	59	46	50	45
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	105	108	100	123	115
	Mężczyźni		59	61	52	73	66
	Kobiety		46	47	48	50	49
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	19	8	6	-2	-5
	Mężczyźni		6	-4	8	-2	-1
	Kobiety		13	12	-2	0	-4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Chorzele w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/start>

Przez cały analizowany okres (2015-2019) zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących na terenie gminy. Największe ujemne saldo migracji wystąpiło w roku 2018. Szczegóły prezentuje tabela poniżej.

Tabela 9. Migracja na pobyt stały w gminie Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015 ¹²	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	Ogółem	Osoba	78	110	67	63	107
	Mężczyźni		30	50	31	26	50
	Kobiety		48	60	36	37	57
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	114	151	110	113	125
	Mężczyźni		49	64	62	46	65
	Kobiety		65	87	48	67	60
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	-36	-41	-43	-50	-18
	Mężczyźni		-19	-14	-31	-20	-15
	Kobiety		-17	-27	-12	-30	-3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.2.2 Wiek mieszkańców

W roku 2019 na terenie gminy Chorzele największa liczba osób znajdowała się w przedziale wiekowym 25-29 i wyniosła 849 osób. Drugą najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 30-34 (757 osób). Wśród ludności w przedziałach wiekowych w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym obserwuje się przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, natomiast w wieku poprodukcyjnym to zazwyczaj liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn.

Tabela 10. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Chorzele

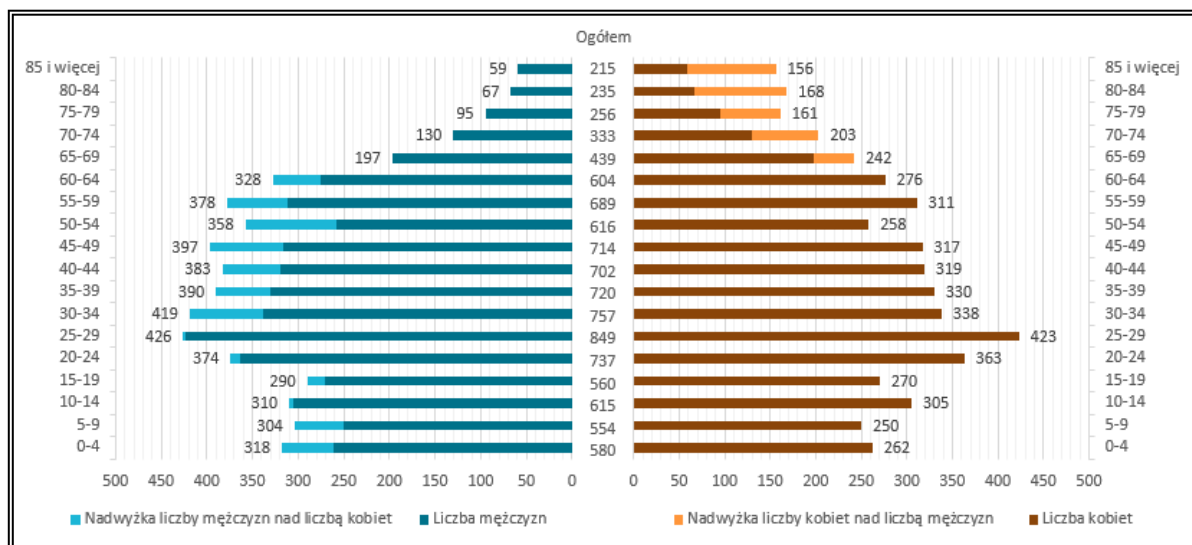
Wiek	Płeć	2015	2016	2017	2018	2019
0-4	Ogółem	560	563	555	588	580
	Mężczyźni	307	313	310	324	318
	Kobiety	253	250	245	264	262
5-9	Ogółem	650	633	588	554	554
	Mężczyźni	337	327	317	298	304
	Kobiety	313	306	271	256	250
10-14	Ogółem	608	595	643	637	615
	Mężczyźni	317	307	319	328	310
	Kobiety	291	288	324	309	305
15-19	Ogółem	591	572	548	548	560
	Mężczyźni	297	293	277	293	290
	Kobiety	294	279	271	255	270
20-24	Ogółem	875	854	829	783	737
	Mężczyźni	432	430	419	381	374
	Kobiety	443	424	410	402	363
25-29	Ogółem	804	820	811	824	849

¹² Dane za rok 2015 z powodu braku dostępnych danych dla tego roku o migracji w ruchu zagranicznym w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, uwzględniają jedynie migrację w ruchu wewnętrznym.

Wiek	Płeć	2015	2016	2017	2018	2019
	Mężczyźni	435	425	419	434	426
	Kobiety	369	395	392	390	423
30-34	Ogółem	757	760	755	755	757
	Mężczyźni	423	430	419	423	419
	Kobiety	334	330	336	332	338
35-39	Ogółem	725	695	702	704	720
	Mężczyźni	406	387	383	382	390
	Kobiety	319	308	319	322	330
40-44	Ogółem	737	744	739	723	702
	Mężczyźni	407	401	403	398	383
	Kobiety	330	343	336	325	319
45-49	Ogółem	660	674	669	692	714
	Mężczyźni	379	396	382	379	397
	Kobiety	281	278	287	313	317
50-54	Ogółem	703	690	670	646	616
	Mężczyźni	402	392	377	372	358
	Kobiety	301	298	293	274	258
55-59	Ogółem	640	656	673	693	689
	Mężczyźni	359	371	381	383	378
	Kobiety	281	285	292	310	311
60-64	Ogółem	496	530	562	576	604
	Mężczyźni	241	267	298	304	328
	Kobiety	255	263	264	272	276
65-69	Ogółem	428	444	443	443	439
	Mężczyźni	186	192	200	200	197
	Kobiety	242	252	243	243	242
70-74	Ogółem	273	253	265	283	333
	Mężczyźni	118	105	103	109	130
	Kobiety	155	148	162	174	203
75-79	Ogółem	332	330	300	288	256
	Mężczyźni	113	111	103	101	95
	Kobiety	219	219	197	187	161
80-84	Ogółem	220	215	239	234	235
	Mężczyźni	66	61	68	67	67
	Kobiety	154	154	171	167	168
85 i więcej	Ogółem	197	211	216	216	215
	Mężczyźni	54	61	67	66	59
	Kobiety	143	150	149	150	156

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 4. Struktura wieku mieszkańców gminy Chorzele w roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.2.3 Mieszkalnictwo

Mieszkalnictwo na terenie gminy Chorzele ulega systematycznemu rozwojowi. W badanym okresie (2015-2019) zauważyć można wzrost liczby mieszkań o 35, tj. 1,25%, izb o 190, tj. 1,67% i powierzchni użytkowej mieszkań o 4 794 m², czyli 2,06%.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie Chorzele w latach 2015-2018¹³

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018
Mieszkania	-	2 805	2 809	2 822	2 840
Izby	-	11 405	11 429	11 503	11 595
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	232 165	232 873	234 619	236 959

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Uchwałą Nr 369/LIII/18 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 25 maja 2018 roku uchwalony został Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Chorzele na lata 2018-2022, w ramach którego przeprowadzono analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji mieszkań i lokali będących w zasobie mieszkaniowym gminy. Gmina podejmuje działania m.in. z zakresu bieżącego utrzymania zasobu mieszkaniowego oraz najpilniejszych wydatków wynikłych w czasie eksploatacji budynków.

Według powyższego programu w gminnym zasobie mieszkaniowym znajduje się 9 lokali socjalnych o powierzchni 161,12 m² i 19 lokali mieszkalnych o powierzchni użytkowej 494,36 m². Gmina nie posiada lokali socjalnych.

¹³ W momencie opracowywania Strategii brak dostępnych danych GUS dla gminy Chorzele za rok 2019

3.3 Diagnoza sytuacji gospodarczej

3.3.1 Gospodarka

Według danych GUS na terenie gminy Chorzele w 2019 r. zarejestrowanych było 558 podmiotów gospodarczych, z czego 527, tj. 94,44% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2015-2019 zwiększyła się o 34 (tj. 6,49%). W analizowanym okresie w sektorze publicznym liczba podmiotów zmniejszyła się o 6 (17,14%), natomiast w sektorze prywatnym wzrosła ona o 39, tj. o 7,99%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 12. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	524	523	524	532	558
Sektor publiczny					
Ogółem	35	36	29	29	29
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	31	32	25	26	26
Spółki handlowe	1	1	1	0	0
Sektor prywatny					
Ogółem	488	486	494	501	527
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	421	418	424	436	456
Spółki handlowe	10	11	11	9	10
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
Spółdzielnie	6	6	6	2	2
Fundacje	1	1	2	2	3
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	22	23	22	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (146 podmiotów) oraz sekcja F związana z branżą budowlaną (105 podmiotów).

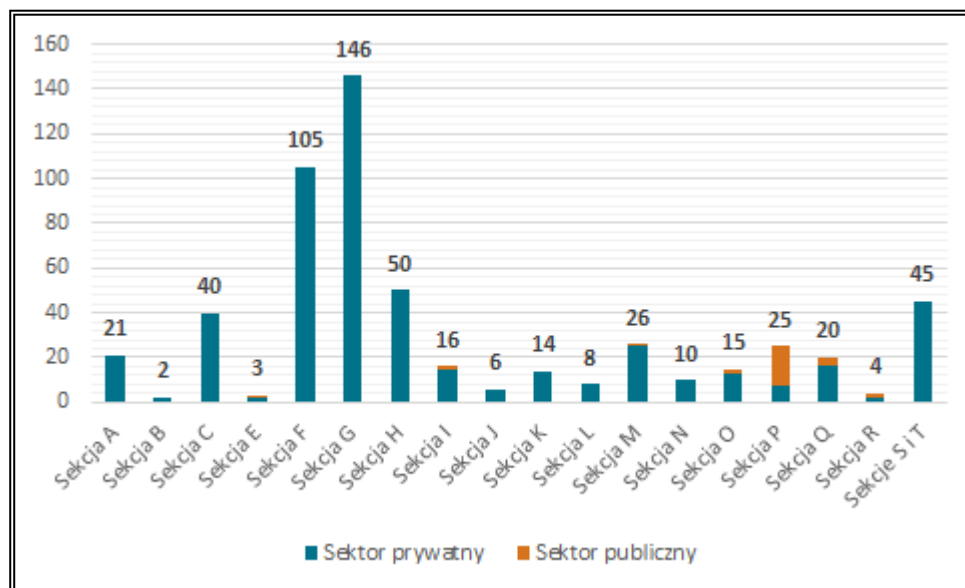
Natomiast największa liczba podmiotów w sektorze publicznym na terenie gminy Chorzele w 2019 r. znajdowała się w sekcji P – edukacja (18 podmiotów).

Największy wzrost wśród wszystkich podmiotów, w latach 2015-2019 odnotowała sekcja F (budownictwo). Ich liczba zwiększyła się o 21, tj. o 25,00%. Największy spadek zanotowała natomiast sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), gdzie zaobserwowano spadek o 10 podmiotów, tj. 32,26%.

Tabela 13. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor publiczny						
Sekcja E	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja I	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja L	Podmiot	1	1	1	0	0
Sekcja M	Podmiot	0	0	0	1	1
Sekcja O	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja P	Podmiot	25	26	18	18	18
Sekcja Q	Podmiot	3	3	4	4	4
Sekcja R	Podmiot	2	2	2	2	2
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	31	29	27	22	21
Sekcja B	Podmiot	1	1	1	1	2
Sekcja C	Podmiot	37	33	36	38	40
Sekcja E	Podmiot	0	1	1	2	2
Sekcja F	Podmiot	84	86	88	94	105
Sekcja G	Podmiot	154	145	146	143	146
Sekcja H	Podmiot	45	48	51	52	50
Sekcja I	Podmiot	18	18	17	15	15
Sekcja J	Podmiot	2	2	3	4	6
Sekcja K	Podmiot	9	11	11	12	14
Sekcja L	Podmiot	6	6	6	7	8
Sekcja M	Podmiot	23	24	25	24	25
Sekcja N	Podmiot	7	8	5	9	10
Sekcja O	Podmiot	13	13	13	13	13
Sekcja P	Podmiot	6	8	6	6	7
Sekcja Q	Podmiot	13	12	15	16	16
Sekcja R	Podmiot	3	3	4	3	2
Sekcje S i T	Podmiot	36	38	39	40	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w gminie Chorzele

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

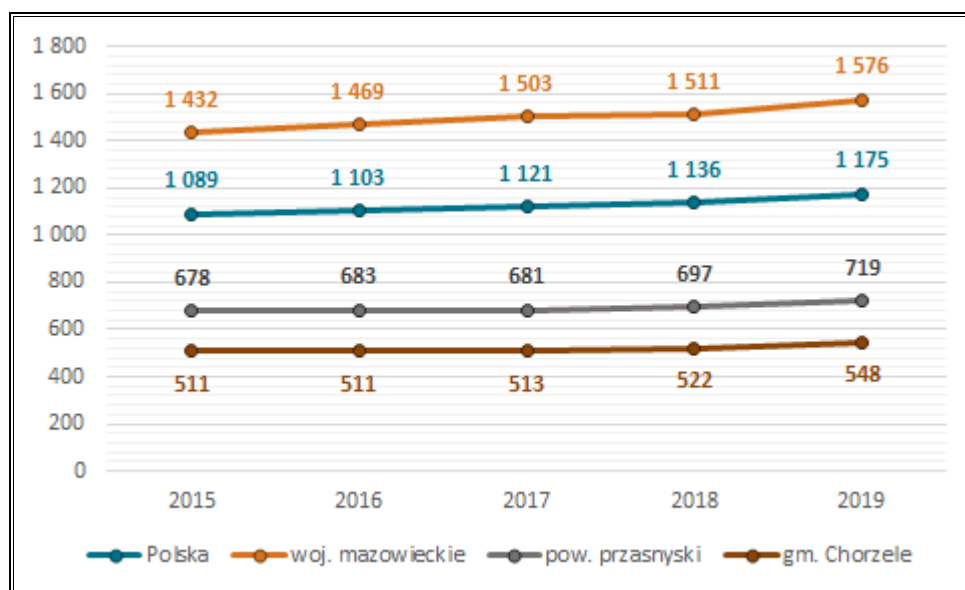
Według klas wielkości, na terenie gminy Chorzele w 2019 r. dominowały mikroprzedsiębiorstwa, tj. podmioty zatrudniające poniżej 10 pracowników. W tym czasie zarejestrowanych było 535 podmiotów, które stanowiły 95,88% wszystkich podmiotów gospodarczych. W następnej kolejności znalazły się małe przedsiębiorstwa (zatrudniające od 10 do 49 osób) – ich udział wyniósł 3,76% wszystkich podmiotów, a następnie średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające od 50 do 249 osób) – 0,36%. Na terenie gminy nie funkcjonują duże przedsiębiorstwa.

Tabela 14. Liczba podmiotów na terenie gminy Chorzele wg klas wielkości w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana (2015-2019)	Udział w 2019
Mikroprzedsiębiorstwa (0-9 osób)	501	500	496	506	535	+34 (6,79%) ▲	95,88%
Małe przedsiębiorstwa (10-49 osób)	20	20	25	24	21	+1 (5,00%) ▲	3,76%
Średnie przedsiębiorstwa (50-249 osób)	3	3	3	2	2	-1 (33,33%) ▼	0,36%
Razem	524	523	524	532	558	+34 (6,49%) ▲	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/start>
Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy mieszkańców w gminie Chorzele w latach 2015-2019 wykazała tendencję rosnącą. Wskaźnik ten wzrósł z 511 podmiotów w 2015 r. do 548 w 2019 r., tj. o 7,24%. W każdym z analizowanych lat był jednak niższy niż dla powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego, a także kraju.

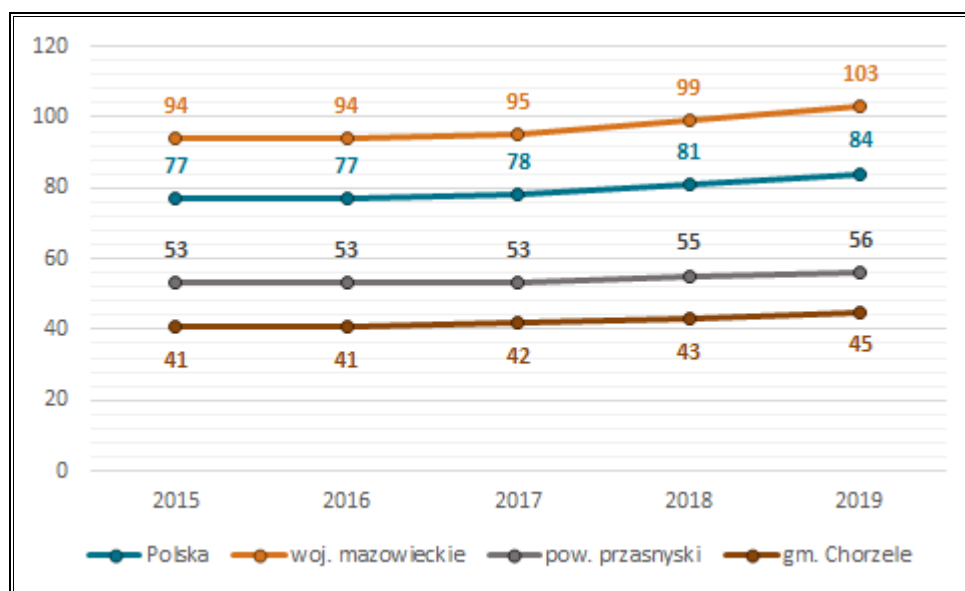
Wykres 6. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tysięcy mieszkańców na terenie gminy Chorzele, powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/start>

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców w gminie Chorzele w 2019 r., w porównaniu do stanu z 2015 r., zanotowała wzrost o 9,76%. Wskaźnik dla gminy Chorzele był również niższy niż dla powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego, a także kraju.

Wykres 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców na terenie gminy Chorzele, powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2015-2019

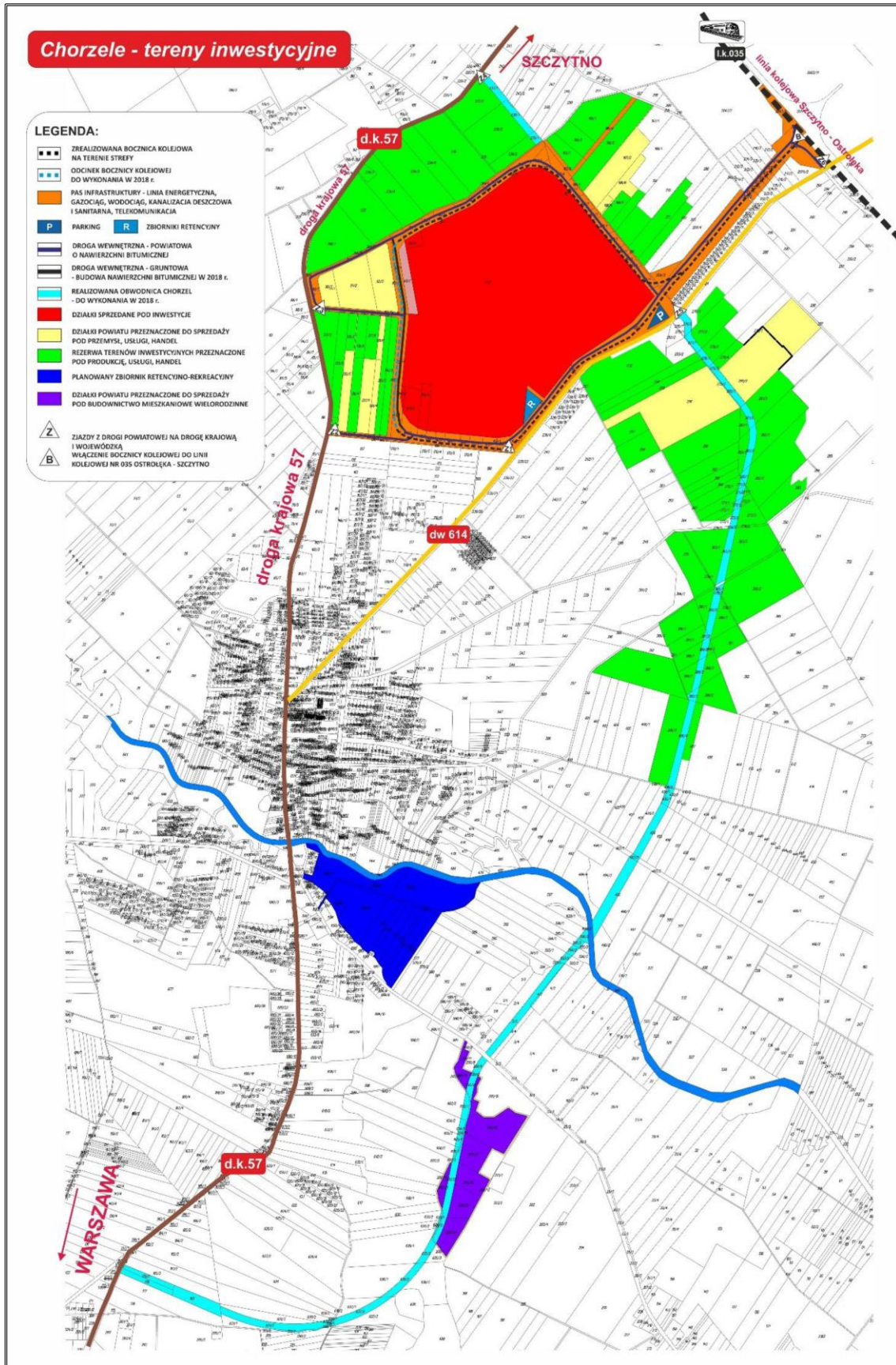

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Północna i północno-wschodnia część miasta Chorzele objęta została Przasnyską Strefą Gospodarczą – Podstrefa Chorzele, której głównym celem jest rozwój gospodarczy niewykorzystanych do tej pory obszarów. Strefa ułatwi nie tylko podejmowanie i wykonywanie działalności przez podmioty gospodarcze, ale zapewni miejsca pracy dla okolicznej ludności i rozwój całego regionu. Na jej terenie wyznaczono dwa obszary inwestycyjne:

- Obszar 12 działek o powierzchni 39,2164 ha zlokalizowanych na terenie Podstrefy,
- Obszar 12 działek o powierzchni 12,5337 ha zlokalizowanych przy budowanej obwodnicy miasta Chorzele.

Rysunek 5. Tereny inwestycyjne - Chorzele

Źródło: Przasnyska Strefa Gospodarcza Podstrefa Chorzele i Przasnysz. Tereny inwestycyjne, Starostwo Powiatowe w Przasnyszu, 2019 r.

3.3.2 Struktura zatrudnienia i rynek pracy

Według danych GUS w 2019 r. na terenie gminy Chorzele ilość osób pracujących według innego podziału niż PKD na 1 000 ludności wyniosła 129 osób i w porównaniu do 2015 r. nie zmieniła się. Pracowało wówczas 643 mężczyzn i 668 kobiet, co łącznie dało liczbę 1 326 pracujących. W porównaniu do 2015 r. zaobserwowano spadek o 16 osób pracujących ogółem, tj. 1,21%.

Tabela 15. Pracujący w gminie Chorzele wg innego podziału niż PKD w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Pracujący w gminie wg płci							
Ogółem		osoba	1 327	1 342	1 364	1 310	1 311
w tym:	mężczyźni	osoba	653	633	644	622	643
	kobiety	osoba	674	709	720	688	668
Pracujący na 1 000 ludności							
Ogółem		osoba	129	131	134	129	129

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Dostęp do zatrudnienia wywiera wpływ na sytuację materialną mieszkańców. Na przestrzeni lat 2015-2018 odnotowano spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy. W 2015 r. liczba ta wynosiła 2 050 osób, a do końca 2018 r. zmniejszyła się do 1 700 osób, tj. o 350 osób, co daje spadek o 17,07%.

Tabela 16. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2018¹⁴

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018
Ogółem	osoba	2 050	1 962	1 874	1 700

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem spadł z poziomu 20,0% w 2015 r. do 16,7% w 2018 r. W porównaniu do średnich wartości tego wskaźnika dla powiatu przasnyskiego i województwa mazowieckiego widać, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy jest od nich wyższa.

Tabela 17. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wiek¹⁴

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018
gmina Chorzele	%	20,0	19,2	18,3	16,7
powiat przasnyski		14,9	14,5	13,3	12,0
województwo mazowieckie		6,0	5,5	4,8	4,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

¹⁴ W momencie opracowywania Strategii brak dostępnych danych GUS dla gminy Chorzele za rok 2019

3.3.3 Bezrobocie

W gminie Chorzele, podobnie jak w innych rejonach kraju, w ostatnich latach zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych. W latach 2015-2019 na terenie gminy liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 39,25%. Porównując liczbę bezrobotnych kobiet i mężczyzn, zauważyć można, że w większym stopniu bezrobocie dotyczy kobiet. W 2019 r. na 322 zarejestrowanych osób bezrobotnych, 171 osób to kobiety.

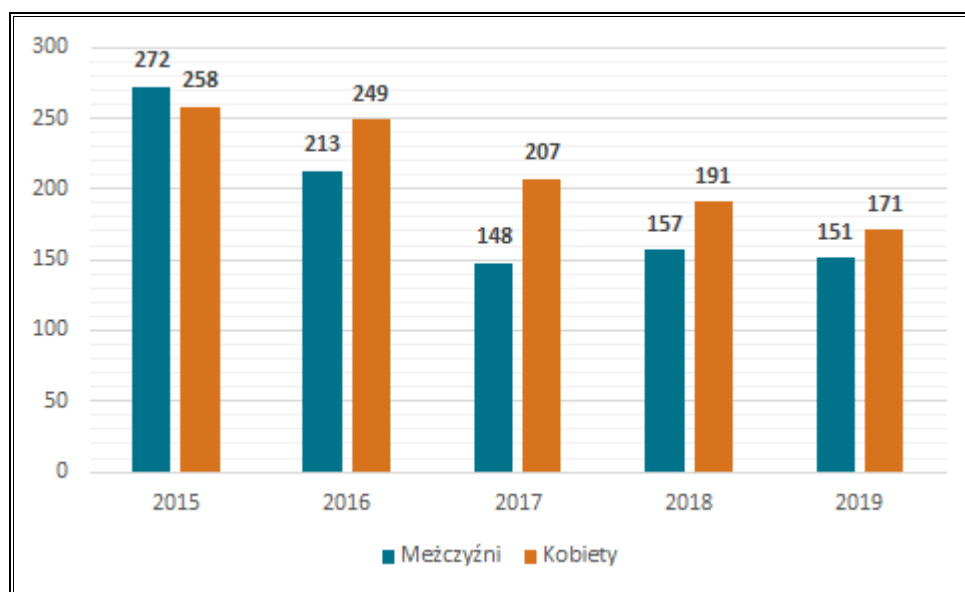
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Chorzele spadł z poziomu 8,3% w 2015 r. do 5,1% w 2019 r. Dla porównania, w powiecie przasnyskim wskaźnik ten wyniósł na koniec 2019 r. 5,6%, w województwie mazowieckim 3,9%, a w Polsce 3,8%.

Tabela 18. Bezrobocie na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
Ogółem		osoba	530	462	355	348	322
w tym:	Mężczyźni	osoba	272	213	148	157	151
	Kobiety	osoba	258	249	207	191	171
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
Ogółem		%	8,3	7,2	5,6	5,5	5,1
Mężczyźni		%	7,5	5,9	4,1	4,4	4,2
Kobiety		%	9,2	8,9	7,4	6,9	6,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani wg płci na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W grupie osób do 25 roku życia liczba bezrobotnych spadła o 56,03%, w grupie osób do 30 roku o 55,19%, a w grupie powyżej 50 roku życia o 14,81%. Liczba osób pozostająca długotrwale bezrobotna zmniejszyła się w analizowanym okresie o 183 osoby, tj. o 48,67%.

Tabela 19. Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w gminie Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Do 25 roku życia	osoba	141	102	86	70	62
Do 30 roku życia	osoba	241	184	164	126	108
Powyżej 50 roku życia	osoba	81	74	69	73	69
Długotrwale bezrobotni	osoba	376	313	278	234	193

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.4 Diagnoza wyposażenia w infrastrukturę techniczną

3.4.1 Gospodarka wodno-ściekowa

Obecność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie jednostki samorządu terytorialnego istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Wyposażenie w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększa również atrakcyjność osiedleńczą dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów.

SIEĆ KANALIZACYJNA

Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wyniosła 16,4 km. Na przestrzeni lat 2015-2019 jej długość wzrosła o 0,1 km tj. 0,61%. Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w roku 2018 wyniosła 3 010 osób, co stanowiło 29,3% wszystkich mieszkańców gminy. W tym samym roku liczba budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej stanowiła 31,0% wszystkich budynków mieszkalnych na terenie gminy. Szczegółowe informacje o infrastrukturze kanalizacyjnej prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Infrastruktura kanalizacyjna gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	16,3	16,3	16,3	16,4	16,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	707	755	796	761	766
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	155,3	165,0	155,3	212,4	165,4
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej ogółem	osoba	3 010	3 053	3 051	3 059	3 010
	%	29,3	29,8	29,9	30,0	29,3
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury kanalizacyjnej	%	31,0	29,3	29,5	29,5	31,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Liczba ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków zgodnie z danymi GUS w roku 2019 na terenie gminy Chorzele wyniosła 2 984 osób. W tym samym roku ilość oczyszczanych ścieków łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi w ciągu całego roku wyniosła 545 dam³.

W granicach gminy, zgodnie z Rozporządzeniem Nr 84 Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 sierpnia 2005 r. wyznaczono aglomerację Chorzele (PLMZ025), z oczyszczalnią ścieków w Chorzelach o przepustowości $Q_{sr}/d = 1\,500\text{ m}^3/d$ i projektowanej wydajności 62 380 RLM. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Orzyc leżąca w zlewni Wisły.

Tabela 21. Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających i odpływających z oczyszczalni ścieków w Chorzelach

BZT ₅	ChZT	Zawiesina ogólna	Azot	Fosfor
Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających do oczyszczalni ścieków				
1 050,0 mgO ₂ /l	2 161,0 mgO ₂ /l	627,0 mg/l	83,0 mg/l	16,0 mg/l
Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków				
10,0 mgO ₂ /l	53,0 mgO ₂ /l	14,0 mg/l	6,0 mg/l	2,0 mg/l
Redukcja biogenów [%]				
			93,0	88,0

Źródło: Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Średnie wartości poszczególnych wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków w Chorzelach spełniają wymagania rozporządzenia w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Na terenie, gdzie nie występuje zbiorcza sieć kanalizacyjna, podstawową infrastrukturą techniczną w zakresie gospodarki ściekowej stanowią przydomowe oczyszczalnie ścieków i zbiorniki bezodpływowe. Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach zewidencjonowano 1 034 zbiorników bezodpływowych, 67 oczyszczalni przydomowych, 26 szamb i 154 wychodków.

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Zgodnie z danymi GUS, na terenie gminy Chorzele w 2019 r. długość sieci wodociągowej wynosiła 294,7 km i na przestrzeni analizowanych lat (2015-2019) jej długość wzrosła o 2,8 km (0,96%). Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej w roku 2018 wyniosła 9 174 osób, co stanowiło 90,1% wszystkich mieszkańców. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w 2019 roku wyniosło 127,2 m³ i wzrosło na przestrzeni ostatnich 5 lat o 12,17%.

Tabela 22. Infrastruktura wodociągowa gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	J.m.	2015	2016	2017	2018	2019
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	291,9	292,1	292,8	293,2	294,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 153	2 268	2 300	2 226	2 255
Awarie sieci wodociągowej	szt.	16	23	21	35	41
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	1 161,1	1 325,0	1 287,5	1 359,8	1 295,0
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej ogółem	osoba	9 201	9 234	9 214	9 174	b.d.
	%	89,7	90,2	90,3	90,1	b.d.
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w mieście Chorzele	osoba	2 898	2 944	2 944	2 949	b.d.
	%	95,6	95,8	95,9	95,8	b.d.
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	113,4	129,7	126,1	133,7	127,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Obszar gminy Chorzele jest zaopatrywany w wodę z następujących ujęć wody wraz ze stacjami uzdatniania wody:

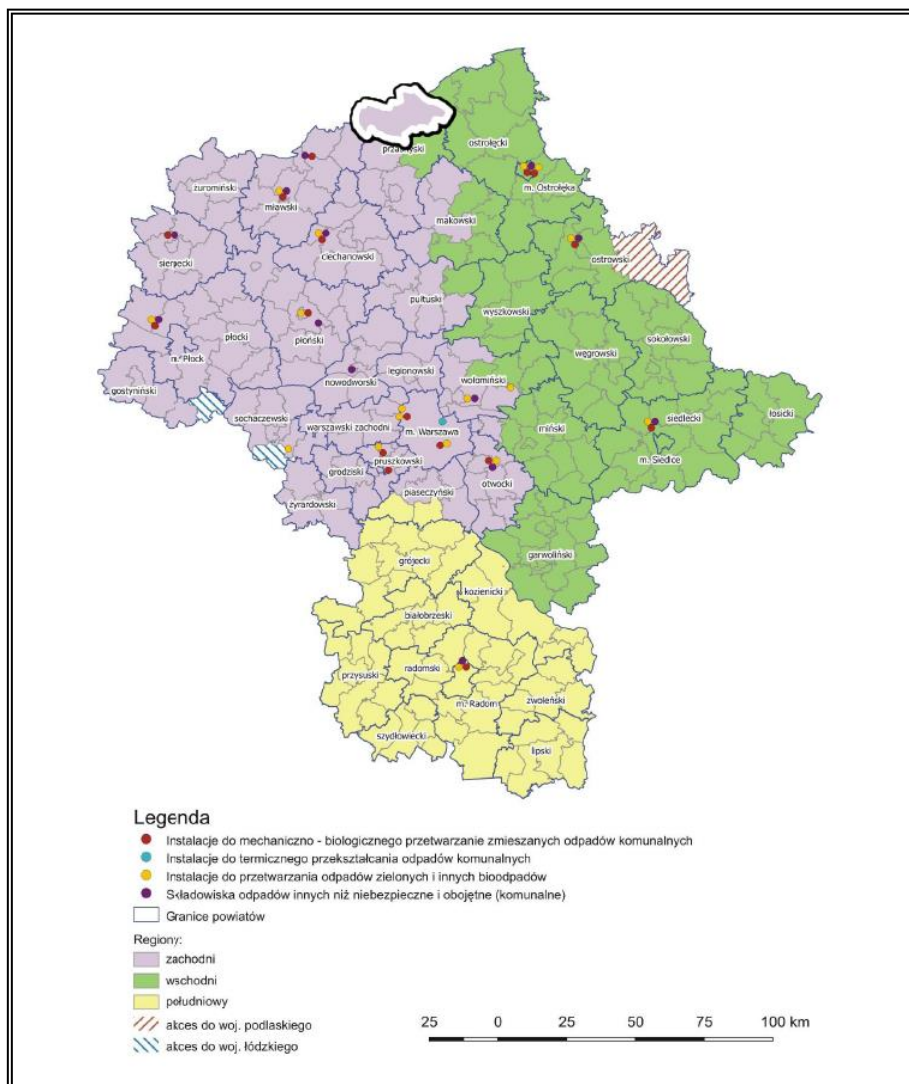
- Stacja uzdatniania wody w Chorzelach, obsługuje miasto Chorzele oraz wsie: Brzeski - Kołaki, Rembielin, Budki, Zagaty, Przysowy, Przątalina i Opaleniec,
- Stacja uzdatniania wody w Bagienicach Wielkich, obsługuje wsie: Bagienice Wielkie, Niskie Wielkie, Bogdany Wielkie, Bogdany Małe, Dąbrowka Ostrowska, Rapaty Zachy, Bobry,
- Stacja uzdatniania wody w Nowej Wsi, obsługuje wsie: Nowa Wieś, Annowo, Duczymin, Dzierżęga, Jedlinka, Zdziwój Stary, Zdziwój Nowy, Wólka Zdziwójska, Wasiły Zygnny, Stara Wieś, Bugzy Płoskie, Opilki Płoskie, Rapaty Sulimy, Czarzaste Małe, Kwiatkowo, Liwki oraz 3 wsie z sąsiedniej gminy Wielbark,
- Stacja uzdatniania wody w Rycicach, obsługuje wsie: Rycice, Krzynowłoga Wielka, Lipowiec, Aleksandrowo, Czaplice Wielkie, Czaplice Furmany, Czaplice Piłaty, Dąbrowa, Gadomicz, Miłocięta i Gadomicz Chrzczony,
- Stacja uzdatniania wody w Zarębach, obsługuje wsie: Zaręby, Zaręby Borek, Krukowo, Rzodkiewnica, Łaz, Sosnówek, Binduga, Nowa Wieś Zarębska, Skuzę, Wierzchowizna, Rawki, Poścień Wieś, Poścień Zamion, Mącice, Ścięcieł, Raszujka i Pruskołęka.

3.4.2 Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami jest jednym z ważniejszych zagadnień ochrony środowiska, co w zakresie zrównoważonego rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jest niezwykle istotne. Niewłaściwe postępowanie z odpadami negatywnie wpływa na otaczającą przyrodę oraz zdrowie ludzi. Z tego powodu istotne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami oraz minimalizacja ilości powstających odpadów.

Na terenie województwa mazowieckiego obowiązuje *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024*. W jego ramach zostały ustanowione 3 regiony gospodarki odpadami komunalnymi: wschodni, zachodni i południowy. Według tego podziału teren gminy Chorzele znalazł się w regionie wschodnim.

Rysunek 6. Położenie gminy Chorzele na tle regionów gospodarki odpadami w województwie mazowieckim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024
Na terenie gminy Chorzele funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Zlokalizowany jest on przy oczyszczalni ścieków w Chorzelach.

Na obszarze gminy obowiązuje *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Chorzele (Uchwała Nr 171/XXV/20 Rady Miejskiej w Chorzelach z dnia 13 lipca 2020 w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Chorzele)*. Określa on szczegółowe zasady w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Łączna ilość odpadów komunalnych zebranych z terenu miasta i gminy Chorzele w 2018 roku wyniosła 3 156,26 ton. W poniższej tabeli przedstawiono ilość wytworzonych na terenie miasta i gminy odpadów komunalnych.

Tabela 23. Ilość zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Chorzele w roku 2018

Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Kod odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	20 03 01	1 800,94
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	50,12
Opakowania ze szkła	15 01 07	163,68
Zmieszane odpady opakowaniowe	15 01 06	430,56
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	76,45
Opakowania z metali	15 01 04	40,22
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	44,60
Inne odpady nieulegające biodegradacji	20 02 03	78,98
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	13,26
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, 20 01 35	20 01 36	5,94
Metale żelazne	19 12 02	6,54
Leki inne niż wymienione w 20 01 31	20 01 32	0,06
Razem		2 711,35

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta i Gminy Chorzele za 2018 rok
Na terenie gminy nie funkcjonują składowiska odpadów. W okresie 2012-2013 znajdowało się składowisko odpadów komunalnych, które pełniło funkcję instalacji zastępczej do obsługi regionu ciechanowskiego (sortownia przy ul. Cmentarnej w Chorzelach). W roku 2014 zostało ono zrekultywowane. Obecne, zgodnie z ustawą o odpadach (Dz.U. z 2020 r., poz. 797 z późn. zm.) na jego terenie prowadzony jest systematyczny monitoring terenu.

Gmina Chorzele osiąga wymagane poziomy recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych. Dopuszczalne i osiągnięte przez gminę poziomy w roku 2018 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 24. Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przez Gminę Chorzele w roku 2018

Poziom wymagany	Poziom osiągnięty
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	
> 30,00%	30,16%

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta i Gminy Chorzele za 2018 rok
Do gospodarki odpadami zaliczyć należy również kwestie utylizacji azbestu i wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy obowiązuje *Program usuwania wyrobów*

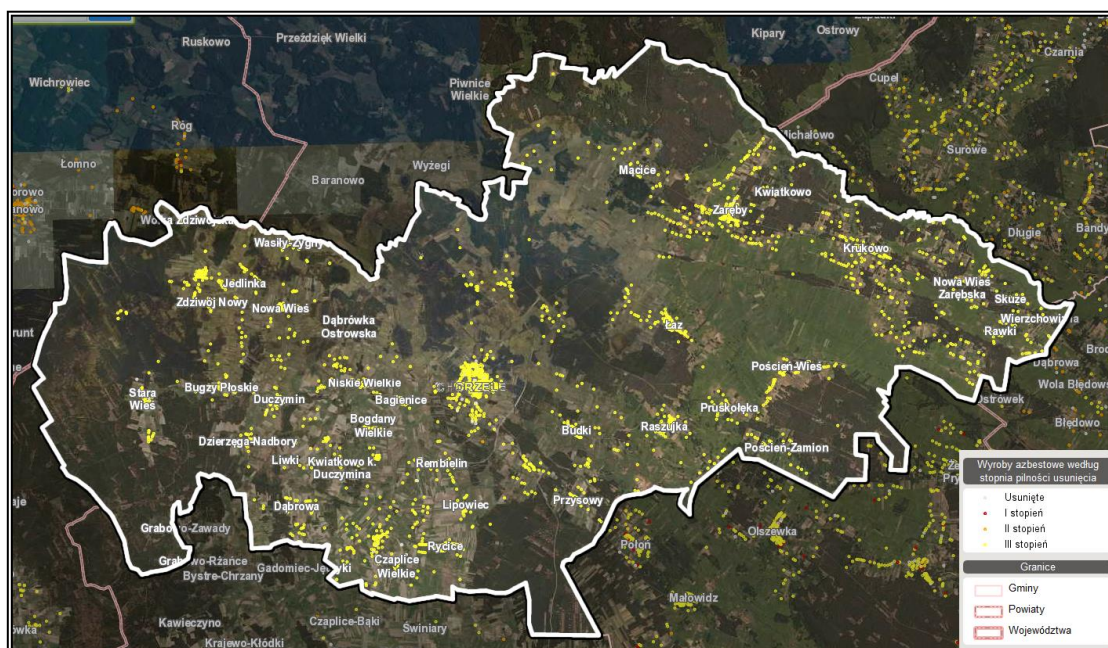
zawierających azbest z terenu Gminy Chorzele. Głównymi założeniami dokumentu jest aktywizacja działań związanych z oczyszczeniem terenu gminy Chorzele z azbestu, tj. wyrobów budowlanych zawierających azbest jak również pozostałych wyrobów zawierających azbest i odpadów azbestowych. Masa zinwentaryzowanych i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 25. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Chorzele w [kg] – dane z bazy azbestowej sierpień 2020 r.

Zinwentaryzowane		
Razem	11 217 275	100,00%
Osoby fizyczne	11 197 645	100,00%
Osoby prawne	19 630	100,00%
Unieszkodliwione		
Razem	272 747	2,43%
Osoby fizyczne	262 969	2,35%
Osoby prawne	9 778	49,81%
Pozostałe do unieszkodliwienia		
Razem	10 944 528	97,57%
Osoby fizyczne	10 934 676	97,65%
Osoby prawne	9 852	50,19%

Źródło: Baza Azbestowa, <https://bazaazbestowa.gov.pl>

Rysunek 7. Lokalizacja wyrobów azbestowych na terenie gminy Chorzele wraz z pilnością ich usunięcia

Źródło: Baza Azbestowa, <https://bazaazbestowa.gov.pl>

3.4.3 Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa

O stopniu atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy świadczy również sposób zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNA

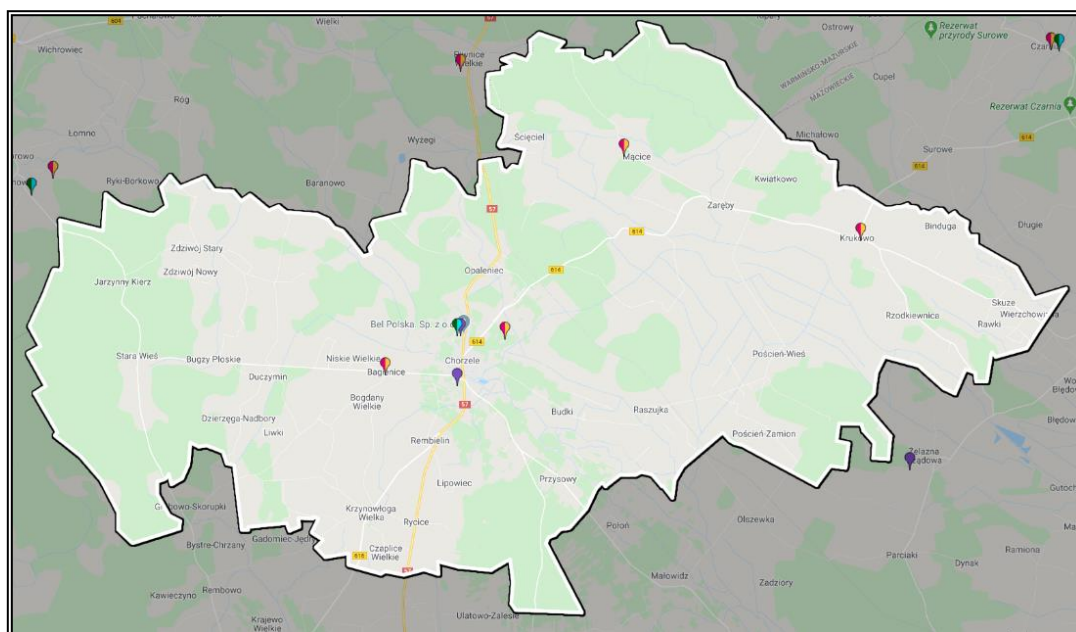
Gmina Chorzele zaopatrywana jest w energię elektryczną ze stacji GPZ 110/15 kV „Przasnysz”, znajdującej się poza obszarem gminy oraz GPZ „Chorzele” zlokalizowanej przy wschodniej granicy miasta. Zasilana jest ona linią wysokiego napięcia 110 kV Przasnysz – Chorzele. Energia dostarczana jest poprzez linie średniego napięcia do poszczególnych stacji transformatorowych SN/nn znajdujących się na terenie gminy, z których wyprowadzana jest sieć niskiego napięcia, z której energia elektryczna rozprowadzana jest bezpośrednio do odbiorców końcowych.

Potrzeby mieszkańców w zakresie zasilania w energię elektryczną są zaspokojone. Stan zaopatrzenia gminy Chorzele w energię elektryczną jest zadowalający.

INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

Na obszarze gminy Chorzele zlokalizowane są pojedyncze stacje bazowe telefonii komórkowej. Są to nadajniki o standardach GSM i UMTS, w których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości. Poniższy rysunek przedstawia zlokalizowane na terenie gminy i w jego okolicy stacje telefonii komórkowej: Plus (kolor zielony), T-Mobile (kolor różowy), Orange (kolor pomarańczowy), Play (kolor fioletowy) i Aero2 (kolor błękitny).

Rysunek 8. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie i w okolicy gminy Chorzele

Źródło: Mapa nadajników GSM, UMTS, CDMA w Polsce, <http://beta.btsearch.pl/>

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ

Na terenie gminy Chorzele nie istnieje centralny system ciepłowniczy i nie funkcjonują przedsiębiorstwa ciepłownicze. Ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych oraz obiektów publicznych. W celach grzewczych najczęściej wykorzystywany jest węgiel, gaz lub olej.

ZAOPATRZENIE W GAZ SIECIOWY

Gaz ziemny ma bardzo szerokie zastosowanie – można wykorzystywać go w procesach technologicznych, do ogrzewania, chłodzenia i oświetlania, a także w gospodarstwach domowych do gotowania.

Obecnie na terenie gminy funkcjonuje sieć gazowa, w związku z rozpoczętą w ostatnich latach gazyfikacją gminy. Z powodu zwartej zabudowy i wiążących się z tym oszczędnościami realizowana jest ona jak na razie głównie w mieście Chorzele. Mieszkańcy na pozostałym obszarze gminy korzystają z gazu propan-butan dystrybuowanego w butlach.

Według danych GUS długość czynnej sieci gazowej ogółem w 2018 r. wyniosła 11 894 m, z czego długość sieci przesyłowej wyniosła 7 881 m, a długość sieci rozdzielczej 4 013 m. Liczba osób korzystająca z infrastruktury sieciowej w 2018 r. wyniosła 23 osoby (0,2% wszystkich mieszkańców gminy). W kolejnych latach spodziewany jest wyraźny wzrost liczby ludności korzystającej z gazu sieciowego, co będzie następstwem kolejnych podłączeń. Szczegółowe informacje dotyczące sieci gazowej na terenie gminy zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 26. Infrastruktura gazowa na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2018

Wyszczególnienie		Jedn. miary	2015	2016	2017	2018
Długość czynnej sieci ogółem w m		m	0	7 884	7 881	11 894
w tym:	Długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	0	7 884	7 881	7 881
	Długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	0	0	0	4 013
Odbiorcy gazu		gosp.	0	0	0	3
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem		gosp.	0	0	0	1
Zużycie gazu w MWh		MWh	0,0	0,0	0,0	11,4
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh		MWh	0,0	0,0	0,0	5,0
Ludność korzystająca z sieci gazowej		osoba	3	3	3	23
		%	<0,1	<0,1	<0,1	0,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.5 Diagnoza wyposażenia w infrastrukturę społeczną

3.5.1 Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy Chorzele funkcjonują 2 przedszkola, 7 szkół podstawowych oraz powiatowy zespół szkół ponadpodstawowych. Są to:

— **Przedszkola:**

- Przedszkole samorządowe w Chorzelach,
- Niepubliczne Przedszkole „Calineczka”,
- Oddział przedszkolny przy SP w Krukowie,
- Oddział przedszkolny przy SP w Duczyminie,
- Oddział przedszkolny przy SP w Krzynowłodze Wielkiej,
- Oddział przedszkolny przy SP w Zarębach.

— **Szkoły podstawowe:**

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Pościeniu Wsi,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Krukowie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczyminie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzynowłodze Wielkiej,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Zarębach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Chorzelach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Papieża Jana Pawła II w Chorzelach,

— **Szkoły ponadpodstawowe:**

- Zespół Szkół Powiatowych im. Władysława Stanisława Reymonta:
 - Liceum ogólnokształcące,
 - Technikum Żywienia i Usług Gastronomicznych,
 - Technikum Obsługi Turystycznej,
 - Technikum Kelnerskie,
 - Szkoła Branżowa I Stopnia.

Nadzór pedagogiczny nad powyższymi placówkami oświatowymi sprawuje Kuratorium Oświaty w Warszawie.

Wszystkie jednostki oświatowe mają zapewnione bardzo dobre warunki lokalowe. Sale dydaktyczne są przestronne i odpowiednio doświetlone. Zapewniona jest również akustyka wymagana w pomieszczeniach przeznaczonych do celów dydaktycznych. Stan infrastruktury oświatowej w gminie jest oceniany jako dobry i ulega permanentnej poprawie. Corocznie, w okresie wakacji letnich przeprowadzane są bieżące remonty i naprawy. Każda szkoła ma zapewnioną bogatą bazę dydaktyczną. Wszystkie szkoły zlokalizowane w Gminie Chorzele, mają dostęp do hali sportowej, boiska Orlik, stadionu sportowego i pływalni. Szkoły na terenie

gminy Chorzele pełnią funkcję integracyjną dla dzieci i młodzieży, gdyż zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami uczniów oraz w ramach posiadanych środków finansowych organizują takie zajęcia dodatkowe dla uczniów, jak m.in.:

1. koła przedmiotowe,
2. koła zainteresowań,
3. zajęcia sportowe i rekreacyjne,
4. zajęcia logopedyczne,
5. inne zajęcia wspierające proces dydaktyczno – wychowawczy.

W zakresie nauki języków obcych, uczniowie uczęszczają na zajęcia z języka angielskiego, rosyjskiego oraz niemieckiego.

3.5.2 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

Na terenie gminy Chorzele znajdują się:

— Stadion Miejski im. Jana Konarskiego składający się z:

- boiska głównego o wymiarach 100x65 o nawierzchni naturalnej trawiastej, bieżni o nawierzchni z mączki ceglanej, skoczni do skoku w dal o rozbiegu z mączki ceglanej, zeskoku na warstwę piasku oraz trybun w skład, których wchodzi 5 rzędów po 30 miejsc w każdym rzędzie,
- budynku socjalno-sanitarnego,
- zespołu boisk ORLIK 2012, który jest wyposażony w boisko do siatkówki i koszykówki o nawierzchni z mączki ceglanej oraz boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią,
- boiska do piłki plażowej,
- toru rowerowego Pumptrack.

— boiska oraz sale gimnastyczne przy placówkach oświatowych.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowanych jest kilka placów zabaw, z których część wyposażona jest w monitoring.

Dodatkowo przez obszar gminy przebiegają liczne ścieżki rowerowe i leśne. Na uwagę zasługuje również możliwość organizowania spływów kajakowych na tutejszych rzekach.

Nad infrastrukturą sportowo-rekreacyjną czuwa Urząd Miasta i Gminy w Chorzelach, który koordynuje działania w zakresie organizacji imprez sportowo – rekreacyjnych na terenie gminy, przygotowuje i prowadzi imprezy sportowo – rekreacyjne, czuwa nad zapewnieniem bezpieczeństwa osób przez organizatora w czasie zawodów sportowych, ustala kalendarz imprez sportowych, zakres finansowania i podział zadań, przygotowuje materiały informacyjne oraz pełni nadzór nad eksploatacją i modernizacją obiektów sportowych.

Dostęp do infrastruktury rekreacyjnej jest ważny z punktu widzenia potencjalnych nowych mieszkańców gminy, którzy wybierając miejsce osiedlenia, poza dostępem do infrastruktury technicznej, zwracają uwagę na dostęp do atrakcyjnej bazy sportowo-rekreacyjnej.

3.5.3 Infrastruktura ochrony zdrowia, opieki społecznej i bezpieczeństwa

OCHRONA ZDROWIA

Na obszarze gminy ochronę zdrowia zapewniają przede wszystkim:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Salus” S.C.;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gajda-Med” w Zaręczach;
- Zespół „W” na terenie miasta Chorzele. Placówka została uruchomiona w ramach realizacji Programu Zintegrowane Ratownictwo Medyczne. Uzasadnieniem dla jej utworzenia były znaczne odległości terenu gminy Chorzele od miasta powiatowego Przasnysza, w którym znajduje się Szpital Powiatowy funkcjonujący w strukturze Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Przasnyszu;
- prywatne gabinety stomatologiczne.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują apteki, w tym: P.H.U.P. Synapsa Sp. z o.o., Apteka Centrum oraz Apteka przy NZOZ „Salus” S.C.

Najbliższą opiekę szpitalną zapewnia mieszkańcom gminy Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Przasnyszu.

Tabela 27. Opieka zdrowotna na obszarze gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Porady lekarskie ogółem	-	39 581	39 657	39 826	39 734	40 847
Przychodnie ogółem	ob.	3	3	3	3	3
Apteki	-	3	3	3	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Zgodnie z danymi GUS w roku 2019 udzielonych zostało 40 847 porad lekarskich na terenie gminy Chorzele. W porównaniu do roku 2015 liczba ta jest wyższa o 1 266 porad tj. 3,20%.

OPIEKA SPOŁECZNA

Opiekę społeczną dla mieszkańców gminy Chorzele zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach.

Mieszkańcy mogą korzystać ze wsparcia w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej. Istotną funkcję sprawują pracownicy socjalni, którzy podejmując współpracę z rodziną, diagnozują ich sytuację oraz określają plan pomocy. Pracą socjalną w szczególności objęte są osoby i rodziny, które nie są w stanie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując

własne zasoby, uprawnienia i możliwości, a szczególnie rodziny niepełne, wielodzietne rodziny niezaradne życiowo. W celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osób lub rodzin, znajdujących się w trudniej sytuacji życiowej, pracownik socjalny może zawrzeć kontrakt socjalny, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzelach na bieżąco prowadzi także monitoring sytuacji dzieci w rodzinach objętych pomocą. Zadanie to jest realizowane zarówno przez asystenta rodziny, jak i wszystkich pracowników socjalnych. Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia również obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, kierowane są na grupy korekcyjno – edukacyjne w celu uzyskania informacji na temat przemocy w rodzinie oraz konsultację psychologiczną. Jeżeli podczas posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przemoc połączona jest z nadużywaniem alkoholu, wówczas do Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chorzelach kierowany jest wniosek w celu podjęcia działań dotyczących zobowiązania do leczenia w przypadku uzależnienia od alkoholu.

W wyniku postępującego procesu starzenia się społeczeństwa, wśród beneficjentów pomocy społecznej coraz częściej są osoby starsze, w tym o ograniczonej samodzielności, przewlekle chore, niepełnosprawne. W obecnym stanie faktycznym i prawnym główny ciężar opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi spoczywa na ich rodzinach i bezpośrednio na Gminie w postaci realizacji zadań własnych, dlatego jednym z kluczowych zadań spoczywającym na Ośrodku Pomocy Społecznej staje się stworzenie usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy Chorzele.

Na terenie gminy Chorzele w ostatnich latach zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze wsparcia w ramach pomocy społecznej.

Tabela 28. Opieka społeczna na obszarze gminy Chorzele w latach 2015-2018¹⁵

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	gosp.	575	567	547	503
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	osoba	2 050	1 962	1 874	1 700
Korzystający ze świadczeń rodzinnych (rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci)	-	619	616	628	574

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/start>

¹⁵ W momencie opracowywania Strategii brak dostępnych danych GUS dla gminy Chorzele za rok 2019

Dodatkowo, na obszarze gminy działa prywatny Dom Opieki Osób Starszych. Jest to placówka opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, pozbawiona barier architektonicznych, w której zapewniona jest całodobowa opieka. Oprócz podstawowej opieki organizuje ona dla swoich podopiecznych m.in. różne wycieczki, spacer, uczy przy ognisku, grill na świeżym powietrzu, popołudnia wspólnego muzykowania, warsztaty plastyczne, a także wieczory filmowe, aby jak najlepiej umilić im pobyt w placówce.

BEZPIECZEŃSTWO

Na obszarze gminy funkcjonuje 13 jednostek Ochotniczej straży Pożarnej: OSP Chorzele (włączona do KSRG), OSP Rycice (włączona do KSRG), OSP Zaręby (włączona do KSRG), OSP Budki, OSP Duczumin, OSP Krukowo, OSP Łaz, OSP Nowa Wieś, OSP Pruskołęka, OSP Raszujka, OSP Rządkiwnica, OSP Rembielin i OSP Zdziwój Stary. Ich celem jest ochrona ludności, zakładów pracy, urzędów użyteczności publicznej i dóbr kultury oraz ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w sytuacjach kryzysowych, a także pomoc przy wypadkach drogowych.

Obszar gminy Chorzele jest pod kontrolą Komisariatu Policji w Chorzelach. Zakładanymi celami dzielnicowymi na obszarze gminy jest:

- Poprawa oznakowania posesji na terenach miejskim i wiejskich,
- Wyeliminowanie wykroczeń społecznie uciążliwych, zjawiska wandalizmu oraz zwiększenie świadomości społecznej na temat konsekwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w rejonie sklepu „Lewiatan” w Zarębach.

Ponadto, od 2016 r. na obszarze gminy funkcjonuje monitoring, dzięki któremu udało się wyjaśnić wiele okoliczności wypadków, kolizji, niszczenia mienia czy kradzieży. Urząd Miasta i Gminy w Chorzelach zatrudnia pracownika na pełen etat, który obsługuje monitoring. Dzięki temu policjanci szybko mogą zjawić się w konkretnym miejscu.

3.6 Diagnoza aktywności społecznej

3.6.1 Jakość kapitału społecznego

Kapitał społeczny można określić jako zestaw nieformalnych wartości i norm etycznych wspólnych dla członków określonej grupy i umożliwiających im skuteczne współdziałanie. Pod względem ekonomicznym jakość kapitału społecznego oddziałuje na procesy wzrostu i rozwoju, dlatego świadoma kreacja kapitału społecznego jest właściwą strategią rozwojową, a sprawne zarządzanie miastem, charakteryzujące się wysoką jakością rządzenia, może stać się głównym czynnikiem kreacji tego kapitału.

O ile jakość rządzenia jest bezpośrednio powiązana z obowiązującymi przepisami prawa, tak jakość kapitału społecznego wynika z uwarunkowań lokalnych i powinna opierać się na

budowaniu zaufania do instytucji publicznych, które funkcjonują na rzecz miejscowej społeczności.

Na kapitał społeczny składają się m.in. wiedza, normy etyczne i kulturowe, empatia, ale również zaangażowanie społeczne. O ile poziom wiedzy jest trudny do zmierzenia, poza analizą wyników w nauce uczniów, o tyle normy etyczne i kulturowe oraz poziom zaangażowania mieszkańców da się zaobserwować.

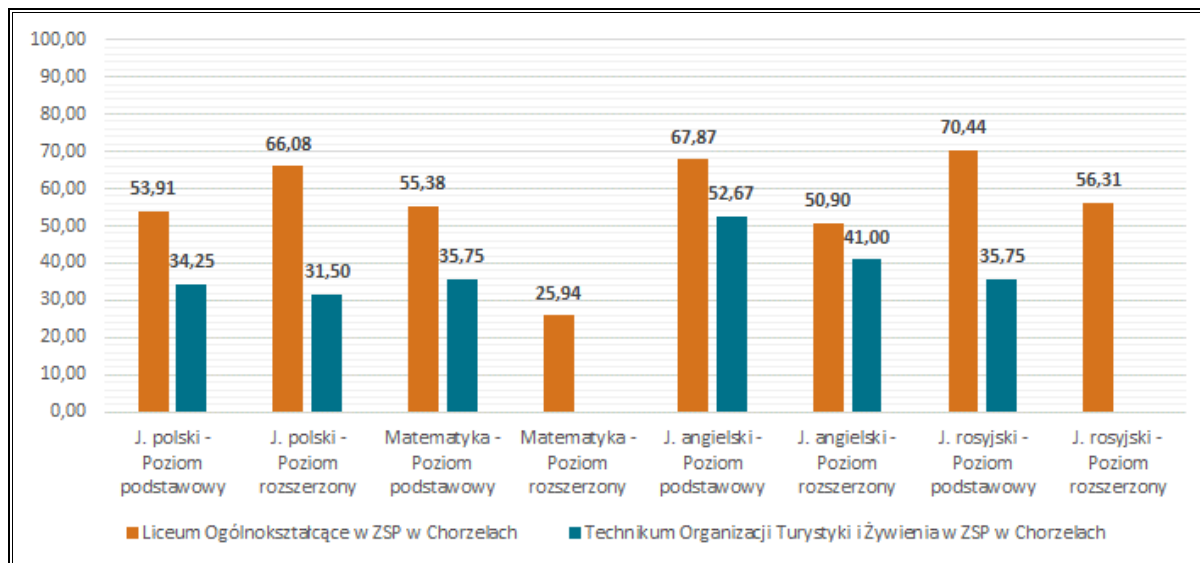
W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w latach 2017-2020 na terenie szkół w gminie Chorzele.

Tabela 29. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół średnich na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2020

Placówka oświatowa	Rok	J. polski		Matematyka		J. angielski		J. rosyjski	
		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Liceum Ogólnokształcące w ZSP w Chorzelach	2017	61,00	80,00	64,00	43,00	75,00	73,00	86,00	75,00
	2018	55,74	70,50	47,20	16,00	64,42	45,20	54,60	—
	2019	50,24	60,00	57,73	28,33	73,28	47,82	66,00	42,33
	2020	48,65	53,83	52,60	16,44	58,77	37,56	75,14	51,60
	Średnia 4-letnia	53,91	66,08	55,38	25,94	67,87	50,90	70,44	56,31
Technikum Organizacji Turystyki i Żywnienia w ZSP w Chorzelach	2017	47,00	—	50,00	—	46,00	—	—	—
	2018								
	2019	34,33	—	32,67	—	74,00	62,00	35,75	—
	2020	21,43	31,50	24,57	—	38,00	20,00	—	—
	Średnia 4-letnia	34,25	31,50	35,75	—	52,67	41,00	35,75	—

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Warszawie

Tabela 30. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół średnich na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Warszawie
 Analizując wyniki egzaminów maturalnych na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2020 zauważalne jest, że wyższe wyniki osiągają uczniowie Liceum Ogólnokształcącego.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 w szkołach gimnazjalnych z obszaru gminy Chorzele.

Tabela 31. Średni wynik procentowy egzaminu gimnazjalnego dla szkół gimnazjalnych na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2019

Placówka oświatowa	Rok	Część humanistyczna		Część matematyczno-przyrodnicza		Język angielski		Język rosyjski	
		Język polski	Historia, WOS	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Publiczne Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Chorzelach)	2017	66,8	58,0	38,0	49,9	54,2	29,0	58,9	23,3
	2018	60,6	53,9	49,3	54,9	56,4	35,5	58,7	31,4
	2019	60,0	56,0	33,0	58,0	52,0	35,0	70,0	—
	Średnia 3-letnia	62,5	56,0	40,1	54,3	54,2	33,2	62,5	27,4
Publiczne Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Zarębach (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Zarębach)	2017	60,1	53,4	35,9	49,5	53,1	30,1	73,2	36,8
	2018	62,1	50,7	43,6	48,1	53,8	40,1	66,0	32,4
	2019	54,0	50,0	33,0	41,0	45,0	25,0	52,0	—
	Średnia 3-letnia	58,7	51,4	37,5	46,2	50,6	31,7	63,7	34,6
Publiczne Gimnazjum im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczynie (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczynie)	2017	61,4	49,4	38,2	47,9	50,2	28,8	64,0	36,6
	2018	60,3	46,5	49,9	57,0	41,8	30,3	—	—
	2019	60,0	53,0	33,0	43,0	43,0	26,0	72,0	43,0
	Średnia 3-letnia	60,6	49,6	40,4	49,3	45,0	28,4	68,0	39,8
Publiczne Gimnazjum w Krzynowłodze Wielkiej (Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzynowłodze Wielkiej)	2017	72,4	65,0	51,3	58,9	67,8	44,8	23,0	—
	2018	62,3	56,4	51,3	62,4	55,2	40,3	—	—
	2019	63,0	51,0	28,0	36,0	41,0	26,0	—	—
	Średnia 3-letnia	65,9	57,5	43,5	52,4	54,7	37,0	23,0	—

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Warszawie

Analizując wyniki egzaminów gimnazjalnych na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2019 należy stwierdzić, że najwyższe wyniki osiągnęli uczniowie kolejno w:

- Publicznym Gimnazjum w Krzynowłodze Wielkiej (Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzynowłodze Wielkiej),
- Publicznym Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Chorzelach),
- Publiczne Gimnazjum im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczyminie (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczyminie),
- Publiczne Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Zaręczach (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Zaręczach).

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (D.U. 2020 poz. 910) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej, trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane.

Biorąc powyższe pod uwagę, w poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w latach 2019-2020 w szkołach podstawowych z obszaru gminy Chorzele.

Tabela 32. Średni wynik procentowy egzaminu ósmoklasisty dla szkół podstawowych na terenie gminy Chorzele w latach 2019-2020

Placówka oświatowa	Rok	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język rosyjski
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Zaręczach	2019	55,0	29,0	37,0	—
	2020	54,0	34,0	26,0	—
	Średnia 2-letnia	54,5	31,5	31,5	—
Publiczna Szkoła Podstawowa w Krukowie	2019	35,0	28,0	22,0	—
	2020	52,0	40,0	36,0	—
	Średnia 2-letnia	43,5	34,0	29,0	—
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczynie	2019	53,0	28,0	28,0	37,0
	2020	35,0	25,0	20,0	32,0
	Średnia 2-letnia	44,0	26,5	24,0	34,5
Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzynowłodze Wielkiej	2019	60,0	34,0	33,0	—
	2020	61,0	52,0	45,0	—
	Średnia 2-letnia	60,5	43,0	39,0	—
Publiczna Szkoła Podstawowa w Pościeniu Wsi	2019	51,0	26,0	35,0	—
	2020	57,0	52,0	41,0	—
	Średnia 2-letnia	54,0	39,0	38,0	—
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Papieża Jana Pawła II w Chorzelach	2019	64,0	43,0	46,0	—
	2020	50,0	41,0	39,0	—
	Średnia 2-letnia	57,0	42,0	42,5	—
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Chorzelach	2019	59,0	34,0	37,0	—
	2020	60,0	50,0	47,0	—
	Średnia 2-letnia	59,5	42,0	42,0	—
Średnia dla województwa mazowieckiego	2019	67	50	64	45
	2020	62	51	59	47

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Warszawie

W odniesieniu do wyników egzaminu ósmoklasisty na terenie gminy Chorzele w latach 2019-2020, można zauważyć, że najwyższe wyniki osiągają uczniowie kolejno w:

- Publicznej Szkole Podstawowej w Krzynowłodze Wielkiej,
- Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 im. Papieża Jana Pawła II w Chorzelach,
- Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Chorzelach,
- Publicznej Szkole Podstawowej w Pościeniu Wsi,
- Publicznej Szkole Podstawowej im. Bolesława Chrobrego w Zarębach,
- Publicznej Szkole Podstawowej w Krukowie,
- Publicznej Szkole Podstawowej im. Ojca Honoriusza Kowalczyka w Duczynie.

W porównaniu ze średnimi wynikami dla województwa mazowieckiego, wyniki uczniów w gminie Chorzele są w dominującej większości od nich niższe.

3.6.2 Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe podejmujące działania na rzecz społeczności lokalnej są ważnym ogniwem wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina. Działania podejmowane przez organizacje pozarządowe sprawiają, że rośnie ich rola w kreowaniu pozytywnych zmian w środowisku lokalnym, co ma również wpływ na rozwój i promocję jednostki samorządu terytorialnego. Organizacje pobudzają aktywność obywatelską, uczą dialogu społecznego, są łącznikiem pomiędzy obywatelami, a władzą.

Przyjmując co roku program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi Gmina wyraża wolę budowania dialogu obywatelskiego oraz stwarzania warunków do realizacji inicjatyw służących mieszkańcom.

Wśród aktywnie działających organizacji pozarządowych na terenie Gminy Chorzele można wyróżnić następujące:

- Stowarzyszenie „Nasze bezpieczeństwo”,
- „SOLIDARNI-91” związek zawodowy pracowników spółdzielni mleczarskiej „Mazowsze” w Chorzelach,
- Towarzystwo Przyjaciół Chorzel,
- Stowarzyszenie Razem Można Więcej,
- Chorzelska Fundacja Na Rzecz Dzieci I Młodzieży „Iskierka”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Rycice,
- Stowarzyszenie „Koło Gospodyń Wiejskich w Zdziwoju Nowym”.

3.6.3 Ekonomia społeczna

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób

zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.

Do takich osób zalicza się m.in. osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, uzależnione, itp., które mogą mieć problem w znalezieniu pracy, dlatego ekonomia społeczna daje im szansę na zmiany w życiu zawodowym.

Podmiotami ekonomii społecznej są m.in. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie socjalne, firmy społeczne, zakłady aktywizacji zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej. Instytucje te umożliwiają osobom wykluczonym społecznie zdobycie doświadczenia zawodowego, stwarzając warunki powrotu na rynek pracy oraz przestrzeń do rozwoju osobistego.

Na terenie gminy Chorzele nie działają podmioty ekonomii społecznej.

3.7 Analiza zdolności inwestycyjnej

Analiza zdolności do realizacji wydatków inwestycyjnych ma na celu określenie i ocenę możliwości gminy w zakresie pokrycia wydatków inwestycyjnych. Pozwala także ocenić ogólną sytuację finansową jednostki samorządu terytorialnego.

Odzwierciedleniem sytuacji ekonomicznej każdej jednostki samorządu terytorialnego jest jej budżet – roczny plan dochodów, wydatków oraz przychodów i rozchodów. Informacje o sytuacji finansowej pozwalają na racjonalne gospodarowanie publicznymi zasobami pieniężnymi w celu właściwego wypełniania zadań wobec mieszkańców. Podstawowym aktem prawnym regulującym proces budżetowania w jednostkach samorządu terytorialnego jest ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.). W celu zbadania zdolności inwestycyjnej gminy Chorzele posłużono się danymi finansowymi budżetu Gminy w latach 2015-2019.

DOCHODY BUDŻETU GMINY

Dochody budżetu Gminy Chorzele na przestrzeni analizowanych lat wzrosły o 78,57%. W okresie tym udział dochodów bieżących zmniejszył się z poziomu 98,96% do 88,48% dochodów ogółem. Dochody bieżące są źródłem finansowania zadań własnych i to na ich wysokość Gmina ma możliwość oddziaływania. Im większy ich udział w budżecie, tym łatwiejszy i bardziej przewidywalny jest proces prognozowania budżetu. Wzrost dochodów bieżących jest możliwy poprzez rozwój lokalnej bazy ekonomicznej, co w dłuższym okresie czasu zwiększa bazę podatkową.

W tabeli poniżej przedstawiono dane nt. struktury dochodów w budżecie Gminy Chorzele w latach 2015-2019.

Tabela 33. Struktura dochodów majątkowych i bieżących Gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody ogółem	zł	34 630 146,94	44 404 529,85	48 770 924,09	57 268 635,79	61 840 523,34
Dochody majątkowe ogółem	zł	358 473,08	494 355,54	557 914,88	5 510 665,00	7 123 707,60
Udział w dochodach ogółem	%	1,04%	1,11%	1,14%	9,62%	11,52%
Dochody bieżące ogółem	zł	34 271 673,86	43 910 174,31	48 213 009,21	51 757 970,79	54 716 815,74
Udział w dochodach ogółem	%	98,96%	98,89%	98,86%	90,38%	88,48%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu

WYDATKI BUDŻETU GMINY

Wydatki budżetu Gminy Chorzele w 2019 r. wzrosły o 87,79%, w porównaniu z 2015 r. Na przestrzeni analizowanych lat odnotowano wzrost udziału wydatków majątkowych w kwocie wydatków ogółem. Wydatki majątkowe pełnią rolę wydatków rozwojowych, przekładając się bezpośrednio na wzrost potencjału mieszkaniowego, turystycznego i inwestycyjnego, a przede wszystkim na poprawę jakości życia mieszkańców.

W tabeli poniżej przedstawiono dane nt. struktury wydatków w budżecie Gminy Chorzele w latach 2015-2019.

Tabela 34. Struktura wydatków majątkowych i bieżących Gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Wydatki ogółem	zł	33 565 100,83	42 025 807,85	48 033 028,82	62 312 721,03	63 031 439,38
Wydatki majątkowe ogółem	zł	1 895 470,05	2 185 572,17	4 338 371,67	16 085 701,87	12 921 217,27
Udział w wydatkach ogółem	%	5,65%	5,20%	9,03%	25,81%	20,50%
Wydatki bieżące ogółem	zł	31 669 630,78	39 840 235,68	43 694 657,15	46 227 019,16	50 110 222,11
Udział w wydatkach ogółem	%	94,35%	94,80%	90,97%	74,19%	79,50%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu

NADWYŻKA OPERACYJNA

Nadwyżka operacyjna to różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, co oznacza, że Gmina posiada możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłatę zadłużenia.

Tabela 35. Nadwyżka operacyjna Gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody bieżące	zł	34 271 673,86	43 910 174,31	48 213 009,21	51 757 970,79	54 716 815,74
Wydatki bieżące	zł	31 669 630,78	39 840 235,68	43 694 657,15	46 227 019,16	50 110 222,11
Nadwyżka operacyjna	zł	2 602 043,08	4 069 938,63	4 518 352,06	5 530 951,63	4 606 593,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu

Na podstawie informacji z wykonania budżetu Gminy, należy zauważyć, że Gmina spełnia wymogi wynikające z przepisu art. 242 i 243 ustawy o finansach publicznych dotyczące spełnienia dopuszczalnego wskaźnika zadłużenia, jak również wykonane dochody bieżące były we wszystkich ww. latach wyższe od wykonanych wydatków bieżących.

WYNIK BUDŻETU GMINY

W tabeli poniżej przedstawiono wysokość wydatków budżetowych na tle dochodów Gminy w latach 2015-2019, obrazując tym samym wysokość nadwyżki budżetowej, jaką udało się wypracować w ubiegłych latach, z wyjątkiem lat 2018 i 2019, kiedy realizacja budżetu zakończyła się deficytem.

Tabela 36. Wynik budżetu Gminy Chorzele w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody budżetowe ogółem	zł	34 630 146,94	44 404 529,85	48 770 924,09	57 268 635,79	61 840 523,34
Wydatki budżetowe ogółem	zł	33 565 100,83	42 025 807,85	48 033 028,82	62 312 721,03	63 031 439,38
Wynik budżetowy	zł	1 065 046,11	2 378 722,00	737 895,27	-5 044 085,24	-1 190 916,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu

Polityka inwestycyjna Gminy polega na świadomym i celowym wyborze przedsięwzięć inwestycyjnych według ustalonych kryteriów oraz na odpowiednim doborze źródeł ich finansowania, co znajduje odzwierciedlenie w planowaniu strategicznym. W budżecie Gminy wyodrębniane są także środki stanowiące fundusz sołecki. Fundusz sołecki jest formą budżetu partycypacyjnego i stanowi system wsparcia inicjatyw lokalnych, umożliwiającą realizację ważnych społecznie przedsięwzięć na terenie sołectw. Są to środki finansowe wyodrębnione w budżecie gminy, które są zagwarantowane dla sołectw na wykonanie przedsięwzięć służących poprawie warunków ich życia.

Rozwój społeczno-gospodarczy możliwy jest nie tylko dzięki dochodom własnym, ale również dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym, dlatego też, środki te stanowią niewątpliwe wsparcie dla budżetu samorządu lokalnego. Fundusze zewnętrzne można pozyskać z dwóch źródeł, a mianowicie: ze źródeł krajowych oraz ze źródeł unijnych. Gmina Chorzele aplikuje o środki zewnętrzne, pozyskując je na rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, a także inwestycje w sferze rozwoju społeczności lokalnej. Należy zaznaczyć, że każda inwestycja pociąga za sobą konkretne wydatki z budżetu Gminy, które znajdują odzwierciedlenie we wzroście wydatków majątkowych. Ze względu na ograniczone możliwości finansowe, nie każda inwestycja jest finansowana ze środków własnych. Część inwestycji współfinansowanych jest z funduszy zewnętrznych, jednakże i tego typu projekty, pomimo znacznego dofinansowania w formie bezzwrotnych dotacji, wymagają poniesienia przez Gminę określonego wkładu własnego. Wysoki udział wydatków majątkowych związanych z inwestycjami w ogólnej strukturze wydatków Gminy wynika z tego, że wykorzystuje ono szanse w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, które wspierają realizację inwestycji najważniejszych z punktu widzenia jej rozwoju¹⁶.

Źródłem największych wydatków Gminy jest jednak realizacja zadań własnych z zakresu oświaty. Prognozuje się, że w przyszłych latach to właśnie ta działalność jednostek samorządu terytorialnego na szczeblu lokalnym będzie generowała nadal najwyższe wydatki. Wzrost wydatków na oświatę nie wpływa korzystnie na planowanie inwestycji, bowiem środki, które jednostka samorządu terytorialnego mogłaby przeznaczyć na działania inwestycyjne i rozwój infrastruktury technicznej, będą musiały zostać zapewnione w budżecie na realizację zadań z zakresu oświaty.

¹⁶ Wykaz najważniejszych inwestycji zrealizowanych w latach 2014-2020 został przedstawiony w rozdziale 1 niniejszej Strategii

3.8 Podsumowanie analizy i diagnozy

3.8.1 Analiza potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego

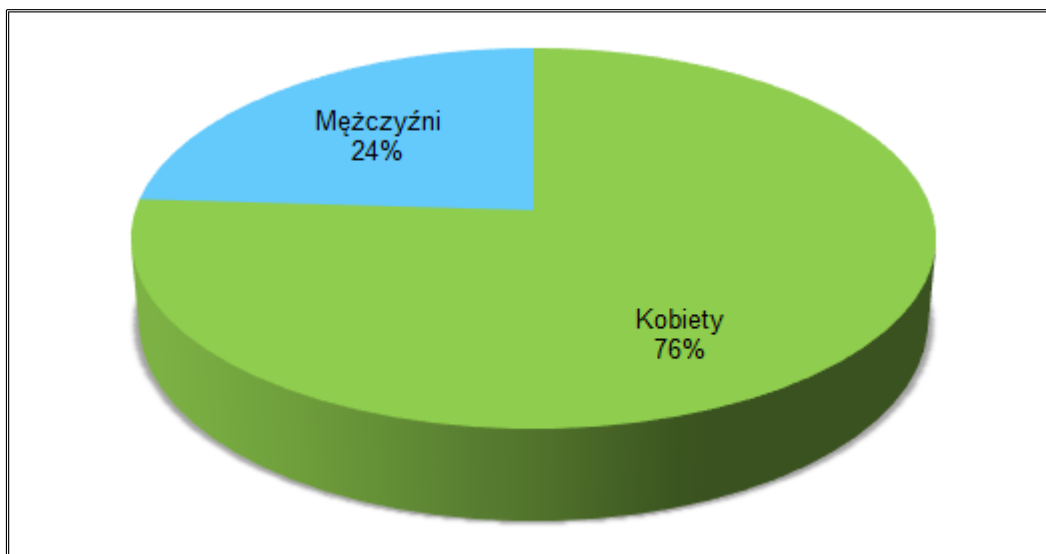
Do przeanalizowania potencjału jakości życia na terenie gminy Chorzele posłużyło przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców. Badanie prowadzone było od 26.06.2020 r. do 31.07.2020 r. i miało na celu określenie kierunków rozwoju Gminy, obszarów, w których należy podjąć odpowiednie przedsięwzięcia inwestycyjne prowadzące do poprawy jego atrakcyjności oraz poprawy życia mieszkańców.

Formularze ankietowe można było wypełnić elektronicznie pod adresem: <https://forms.gle/zki2qvB7kUzu8rqH8>.

Ankieta składała się z 5 pytań, w tym trzech zamkniętych i dwóch otwartych.

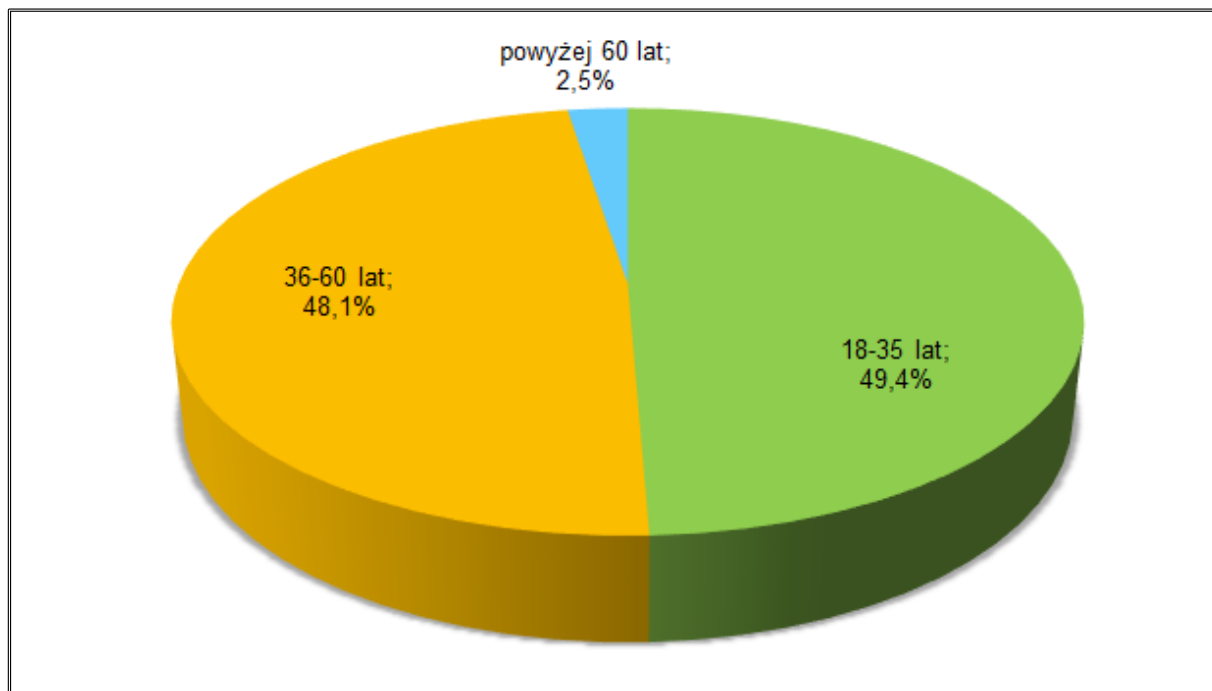
Wśród ankietowanych większość stanowiły kobiety – 76%. Pod względem wieku, większość osób, które wzięło udział w badaniu, to osoby w wieku 18-35 lat (49,4%) oraz w wieku 36-60 lat (48,1%). Większość ankietowanych (84%) to mieszkańcy Gminy Chorzele, 11% stanowiły osoby pracujące na terenie gminy, 3% to przedsiębiorcy prowadzący na terenie gminy działalność gospodarczą, a 2% ankietowanych to osoby czasowo mieszkające na tym terenie.

Wykres 9. Ankietowani wg płci

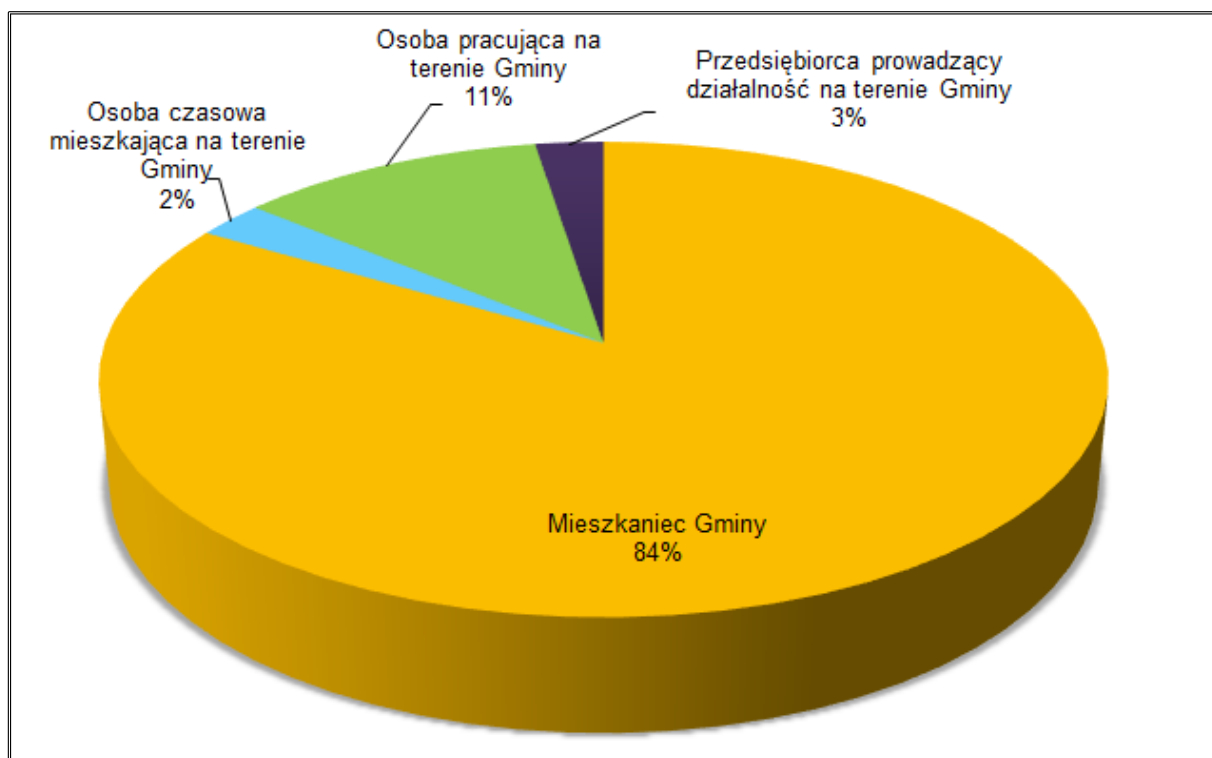
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wykres 10. Ankietowani wg wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Wykres 11. Ankietowani wg rodzaju Interesariusza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

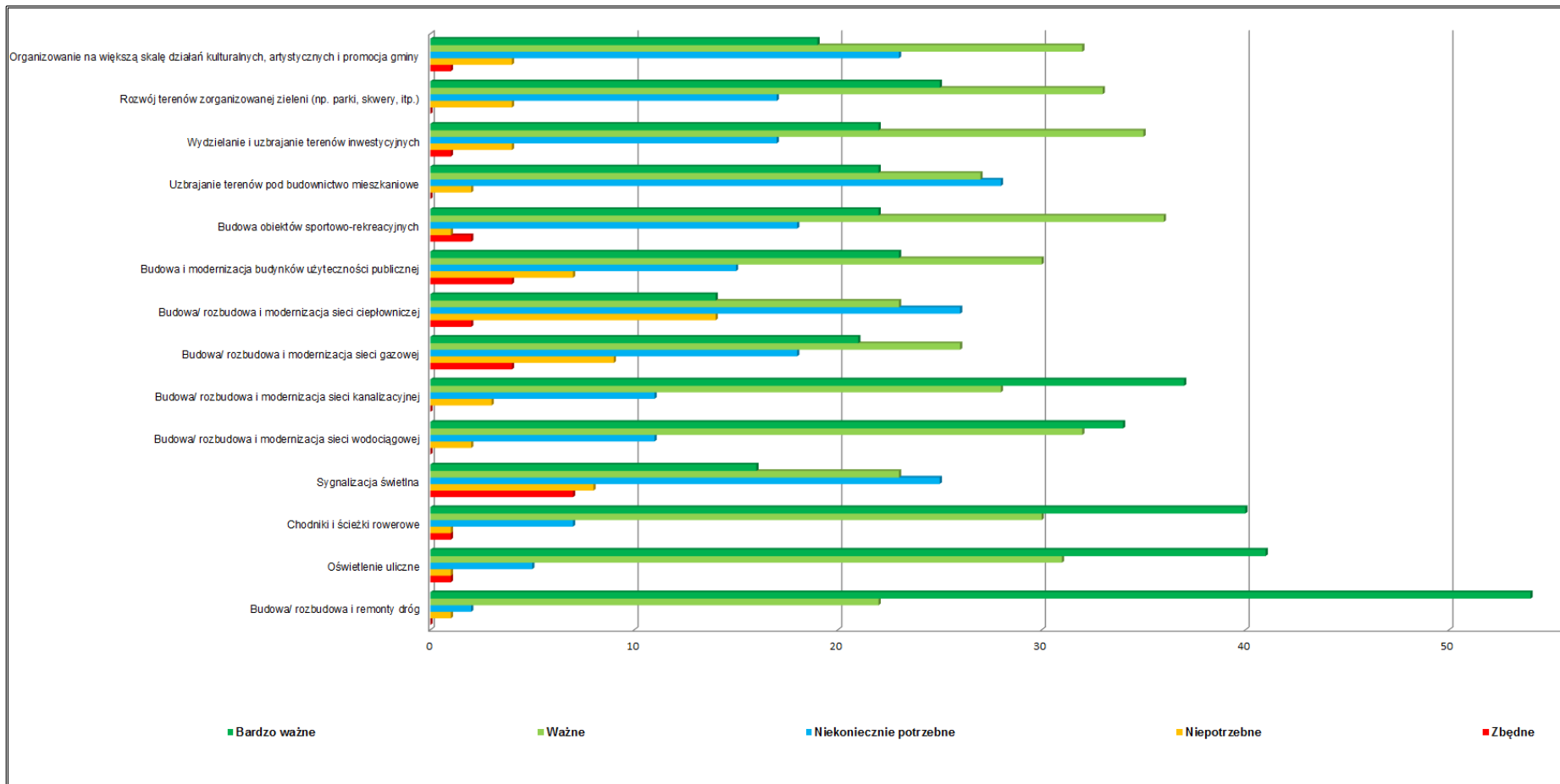
Odpowiedzi pozyskane w ramach pierwszego pytania miały na celu zobrazowanie, jak mieszkańcy i osoby przebywające na terenie gminy oceniają wagę realizacji następujących przedsięwzięć:

- budowa/ rozbudowa i remonty dróg,
- budowa infrastruktury okołodrogowej – oświetlenie uliczne,
- budowa infrastruktury okołodrogowej – chodniki i ścieżki rowerowe,
- budowa infrastruktury okołodrogowej – sygnalizacja świetlna,
- budowa/ rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej,
- budowa/ rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- budowa/ rozbudowa i modernizacja sieci gazowej,
- budowa/ rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej,
- budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlic wiejskich, obiektów kultury, oświaty, itp.),
- budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- uzbrajanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
- wydzielanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych,
- rozwój terenów zorganizowanej zieleni (np. parki, skwery, itp.),
- organizowanie na większą skalę działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy.

Według ankietowanych najważniejsze dla dalszego rozwoju gminy są inwestycje z zakresu rozbudowy infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim dróg i infrastruktury okołodrogowej (oświetlenia ulicznego, chodników i ścieżek rowerowych) oraz infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej.

Za ważne uważa się również budowę obiektów sportowo-rekreacyjnych, wydzielanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, rozwój terenów zorganizowanej zieleni, a także organizowanie na większą skalę działań kulturalnych, artystycznych i promocję gminy.

Wykres 12. Ocena ważności realizacji poszczególnych przedsięwzięć wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Na pytanie, które z poniższych stwierdzeń:

- Gmina atrakcyjne dla mieszkańców
- Gmina atrakcyjne dla przedsiębiorców
- Gmina atrakcyjne dla turystów
- Gmina atrakcyjne dla młodych ludzi
- Gmina położone w atrakcyjnym miejscu
- Gmina z ciekawą ofertą spędzania czasu wolnego
- Gmina z ciekawą ofertą pracy
- Gmina bezpieczne
- Gmina dbające o środowisko przyrodnicze
- Gmina efektywnie zarządzane
- Urząd przyjazny mieszkańcom
- Gmina z dobrze rozwiniętą i w dobrym stanie infrastrukturą techniczną (tj. rozwinięta sieć drogowa, kanalizacyjna, wodociągowa, itp.)
- Gmina z dobrze funkcjonującą infrastrukturą społeczną (tj. posiadająca wystarczającą w stosunku do zapotrzebowania bazę oświatową, sportową, kulturalną, oferująca właściwą opiekę zdrowotną, itp.)

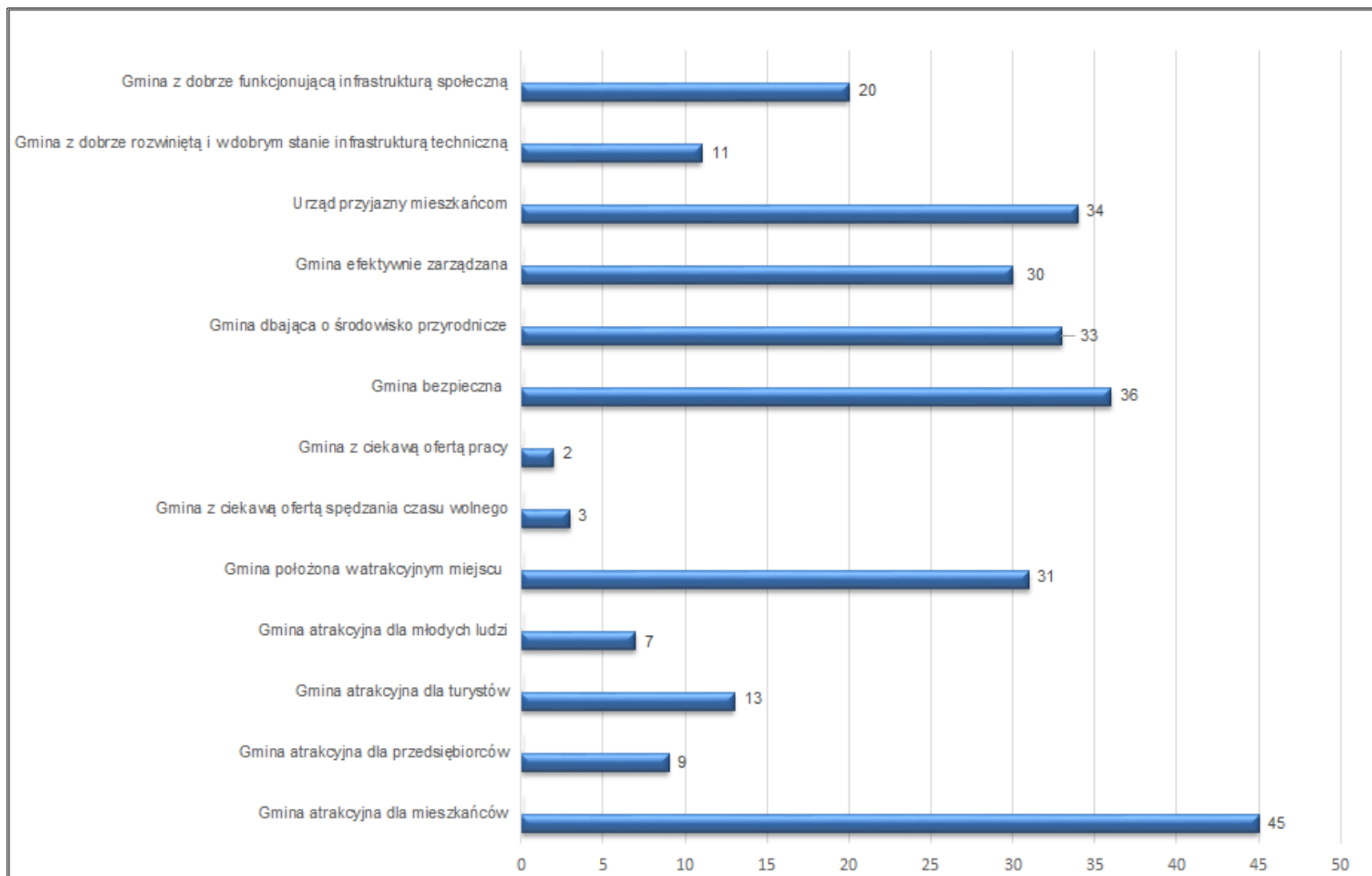
najlepiej charakteryzuje Gminę obecnie, ankietowani zdecydowanie wskazali na atrakcyjność dla mieszkańców. Ponadto zdaniem ankietowanych Gmina Chorzele to gmina bezpieczna, dbająca o środowisko przyrodnicze, efektywnie zarządza i z przyjaznym mieszkańcom Urzędem Miasta i Gminy w Chorzelach.

Najmniej odpowiedzi, a co za tym idzie, najmniej osób uważa, że Gmina posiada ciekawą ofertę pracy oraz ofertę spędzania wolnego czasu.

Zdaniem ankietowanych najistotniejszymi cechami, jakimi powinna charakteryzować się Gmina Chorzele w przyszłości są przede wszystkim: ciekawa oferta pracy oraz atrakcyjność dla ludzi młodych.

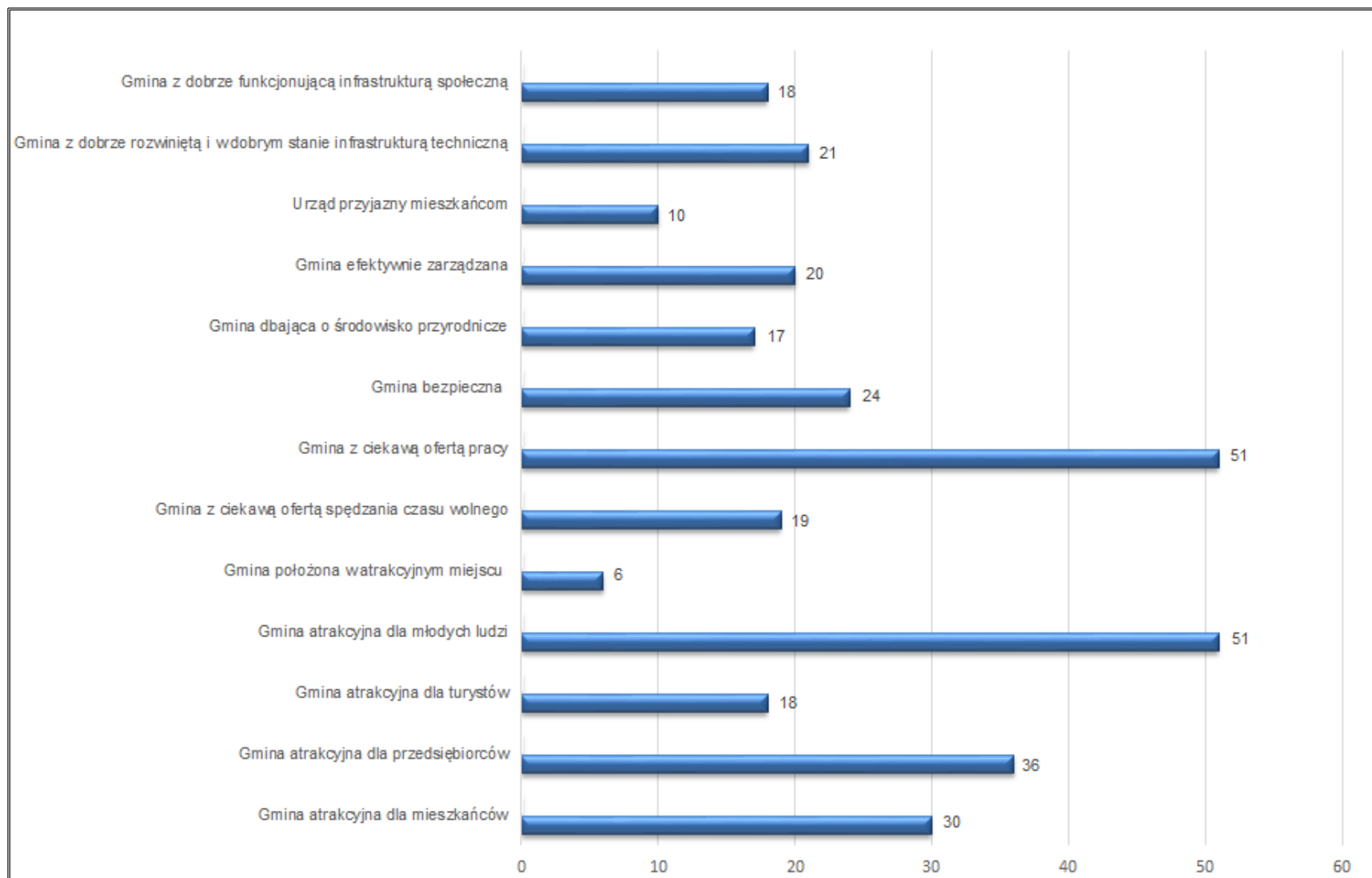
Wynik wszystkich udzielonych odpowiedzi charakteryzujących obecny i przyszły stan Gminy przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres 13. Cechy charakterystyczne dla Gminy Chorzele wg ankietowanych – stan obecny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

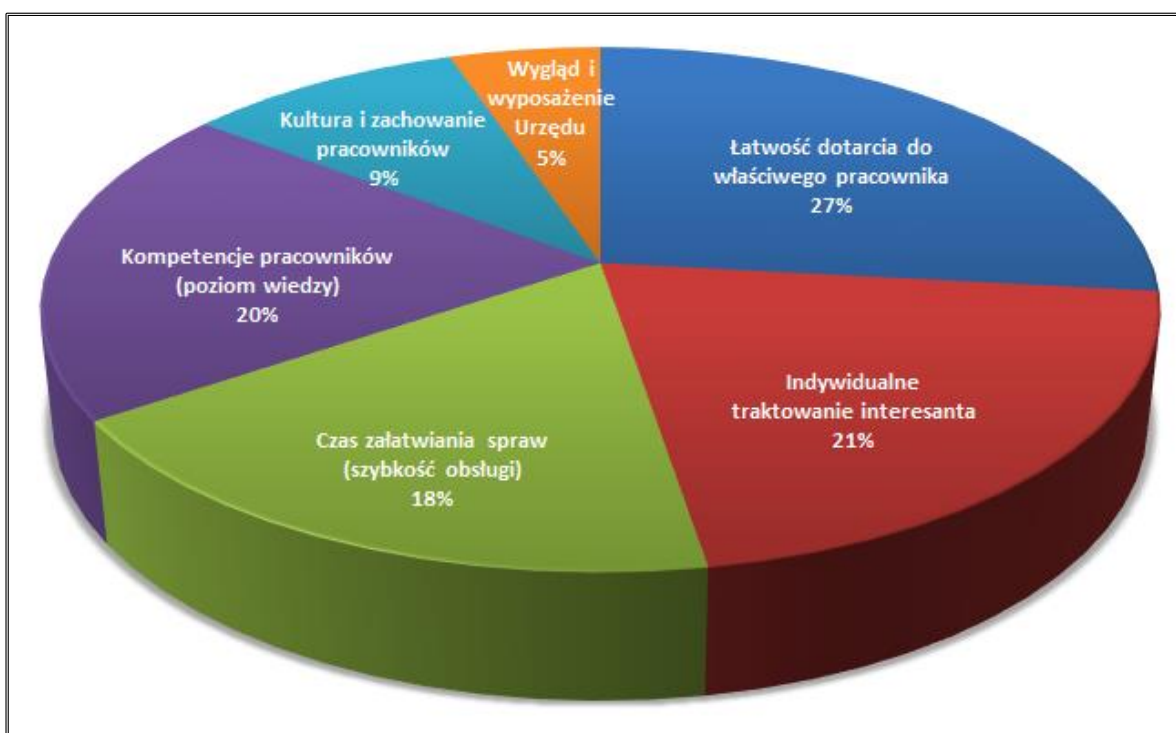
Wykres 14. Cechy charakterystyczne dla Gminy Chorzele wg ankietowanych – w przyszłości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W ramach trzeciego pytania, poproszono ankietowanych o wskazanie, jakie elementy funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach należałoby ich zdaniem ulepszyć. Do najczęściej udzielanej odpowiedzi należy łatwość dotarcia do właściwego pracownika, indywidualne traktowanie interesanta, kompetencje pracowników oraz czas załatwiania spraw. Zdaniem ankietowanych najmniej niezbędnym do poprawy elementem w zakresie funkcjonowania Urzędu jest kultura i zachowanie pracowników oraz wygląd i wyposażenie Urzędu.

Wykres 15. Ocena funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

W ramach pytań otwartych uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o wskazanie, jakie ich zdaniem:

- są najbardziej istotne problemy do rozwiązania na terenie gminy, tj. co w pierwszej kolejności należałoby naprawić i usprawnić;
- obecne atuty gminy można wykorzystać w przyszłości do jego rozwoju, co decyduje o obecnej atrakcyjności gminy i co może stać się szansą dla jego rozwoju.

Wśród najistotniejszych potrzeb ankietowani wskazali na problemy związane z infrastrukturą drogową, konieczność ukończenia obwodnicy miasta, rozbudowę i zmianę nawierzchni dróg gminnych, potrzebę zapewnienia oświetlenia w miejscowościach wiejskich oraz budowę chodników i ścieżek rowerowych. Obecne potrzeby wiążą się również z infrastrukturą wodno-kanalizacyjną, w tym modernizacją wodociągów, rozbudową sieci kanalizacyjnej. Mieszkańcy

wskazali także na meliorację rowów, oczyszczenie rzek i wykorzystanie ich potencjału pod rozwój turystyki.

Wśród istotnych dla dalszego rozwoju Gminy wymieniono również potrzebę zadbania o tereny zielone, w tym nowe nasadzenie drzew i krzewów ze względu na brak parków i miejsc spotkań młodzieży. Dla najmłodszych mieszkańców występuje potrzeba budowy placów zabaw. Dla rozwoju sfery społecznej konieczne są natomiast prace remontowe remiz wiejskich. Z kolei pod względem gospodarczym, ankietowani wskazali na brak miejsc pracy i potrzebę pozyskania nowych inwestorów.

Wśród największych atutów Gminy, które decydują o obecnej jego atrakcyjności, ale także które stanowią szansę rozwoju, należą:

- dogodne położenie gminy pod względem rozwoju turystycznego i gospodarczego, w tym dostęp do terenów inwestycyjnych, położenie przy sieci dróg wojewódzkich i dostęp do drogi krajowej,
- duże zagłębienie rolnicze i wysoki potencjał wykorzystania w przemyśle spożywczym,
- dbałość o ekologię i czyste środowisko,
- zróżnicowane walory przyrodnicze,
- bezpieczeństwo,

Do szans dalszego rozwoju Gminy Chorzele należą:

- rozwój strefy gospodarczej i nowi inwestorzy,
- rozwój infrastruktury rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów, wykorzystanie zalewu pod rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, promocja gminy,
- inwestycje w odnawialne źródła energii,
- rozwój infrastruktury gazowej.

3.8.2 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- **SŁABE STRONY** – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych.
- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

Celem analizy SWOT jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Gmina Chorzele podejmuje odpowiednie działania wykorzystujące swój potencjał w celu dostosowania do zmieniających się warunków gospodarczych oraz wymagań potencjalnego mieszkańca i inwestora, zwiększając w ten sposób swoją konkurencyjność. Przeprowadzona diagnoza strategiczna pozwoliła zauważyć, że występuje wiele czynników sprzyjających rozwojowi Gminy (tzw. **szanse i mocne strony**).

Poniżej przedstawiono tabele w poszczególnych sferach działalności Gminy, w których określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia wywierające wpływ na jej dalszy rozwój.

Tabela 37. Analiza SWOT – przestrzeń i środowisko

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne położenie geograficzne • Dogodne położenie komunikacyjne, dostęp do dróg wojewódzkich i drogi krajowej • Dostęp do strefy gospodarczej • Zróżnicowane walory przyrodnicze • Czyste środowisko, lokalizacja gminy na terenie „Zielonych Płuc Polski” • Dostęp do zalewu • Dostęp do tras turystyczno-historycznych, ścieżek rowerowych i leśnych • Walory kulturowe gminy, zabytki ujęte w rejestrze zabytków 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy, w tym znajdującego się zalewu • Infrastruktura drogowa wymagająca poprawy pod względem zmiany nawierzchni dróg w miejscowościach wiejskich, rozbudowy i remontów • Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej • Wysoki udział wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój strefy gospodarczej • Napływ nowych inwestorów i utworzenie nowych miejsc pracy • Budowa obwodnicy miasta • Wykorzystanie zalewu do rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i rozwoju turystycznego, możliwość organizowania spływów kajakowych na rzekach • Promocja walorów przyrodniczych Gminy • Rozwój terenów zieleni • Rozwój przemysłu spożywczego • Pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej • Wzrost znaczenia odnawialnych źródeł energii (oze) oraz potencjał do wykorzystywania oze • Rozwój infrastruktury gazowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczona ilość środków na rozwój infrastruktury technicznej • Zmiany przepisów prawnych dotyczące działalności rolniczej • Rozwój działalności gospodarczej uciążliwej dla mieszkańców i środowiska

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38. Analiza SWOT – społeczeństwo

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Stopniowy rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy • Potencjał istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej pod rozwój aktywności lokalnej społeczności, dostęp do placów zabaw częściowo wyposażonych w monitoring, dostęp do obiektów sportowych (stadion) • Dobry stan infrastruktury oświatowej • Aktywna działalność instytucji kulturalnych i organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności • Ujemny przyrost naturalny • Rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym • Ujemne saldo migracji
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój strefy gospodarczej, nowe miejsca pracy i wzrost atrakcyjności gminy dla ludzi młodych • Napływ nowych mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa • Rosnące wydatki na oświatę

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 39. Analiza SWOT – gospodarka

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do strefy gospodarczej i wyznaczone tereny inwestycyjne w ramach Przasnyskiej Strefy Gospodarczej – Podstrefy Chorzele • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w ostatnich latach • Spadek bezrobocia w porównaniu z latami ubiegłymi 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewykorzystany potencjał gminy w zakresie infrastruktury turystycznej • Niewystarczająca liczba miejsc pracy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój strefy gospodarczej • Napływ nowych inwestorów i utworzenie nowych miejsc pracy • Rozwój przemysłu spożywczego • Możliwość wykorzystania naturalnych zasobów gminy dla rozwoju turystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • Spowolnienie gospodarcze w kraju • Wzrost kosztów budowy infrastruktury technicznej pod rozwój terenów inwestycyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 40. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Wysoki poziom zwodociągowania gminy Aktywnie prowadzona polityka inwestycyjna 	<ul style="list-style-type: none"> Niedobory w stanie infrastruktury drogowej Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej Potrzeba zapewnienia oświetlenia w miejscowościach wiejskich
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Kontynuowanie prac inwestycyjnych w zakresie rozwoju i poprawy stanu technicznego dróg, rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej Budowa obwodnicy miasta Pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury technicznej Wzrost zainteresowania inwestycjami w odnawialne źródła energii Rozwój infrastruktury gazowej 	<ul style="list-style-type: none"> Rosnące koszty inwestycji dotyczące rozbudowy infrastruktury technicznej Ograniczona ilość środków na inwestycje w przyszłych latach

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 41. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Potencjał istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej pod rozwój aktywności lokalnej społeczności, dostęp do placów zabaw częściowo wyposażonych w monitoring, dostęp do obiektów sportowych (stadion) Dobry stan infrastruktury oświatowej Aktywna działalność instytucji kulturalnych i organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczające zagospodarowanie terenów rekreacyjnych Brak terenów zieleni urządzonej Potrzeba remontów bazy lokalowej dla celów społecznych, budowy placów zabaw i miejsc atrakcyjnych dla młodzieży
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja obiektów pod rozwój społeczny i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych Pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> Postępujący proces starzenia się społeczeństwa Rosnące potrzeby osób starszych Rosnące koszty inwestycji Ograniczona ilość środków na inwestycje w przyszłych latach

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 42. Analiza SWOT – podsumowanie – najistotniejsze czynniki

Mocne strony	Waga	Słabe strony	Waga
Dogodne położenie i dostępność komunikacyjna gminy	0,4	Braki w infrastrukturze technicznej	0,5
Dostęp do strefy gospodarczej i wyznaczone tereny inwestycyjne	0,4	Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy	0,4
Czyste środowisko i walory przyrodnicze	0,2	Występowanie negatywnych zjawisk demograficznych	0,1
Szanse		Zagrożenia	
Napływ inwestorów i rozwój strefy gospodarczej	0,4	Spowolnienie gospodarcze w kraju	0,4
Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i promocja gminy	0,3	Rosnące koszty inwestycji	0,4
Rozwój infrastruktury technicznej	0,3	Postępujący proces starzenia się społeczeństwa	0,2

Źródło: Opracowanie własne

3.8.3 Analiza SWOT / TOWS

Analiza SWOT/TOWS stanowi uzupełnienie analizy SWOT.

Analiza TOWS jest odwróceniem akronimu SWOT, a w praktyce oznacza rozpoczęcie badania od działań wynikających z otoczenia, kończąc na wewnętrznych mocnych i słabych stronach.

Analiza ta opiera się na założeniu, że wszystkie czynniki, jakie wywierają wpływ na organizację (w analizowanym przypadku – Gmina Chorzele) dzielimy na:

- zewnętrzne i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- zewnętrzne pozytywne – szanse,
- zewnętrzne negatywne – zagrożenia,
- wewnętrzne pozytywne – mocne strony,
- wewnętrzne negatywne – słabe strony.

W analizie TOWS należy zatem zidentyfikować powyższe cztery grupy czynników, ocenić ich wpływ na rozwój Gminy, a także ocenić jego możliwość do osłabiania lub wzmocnienia siły ich oddziaływania. Powiązania między czynnikami można wykazywać z wykorzystaniem systemu zerojedynkowego – 0 (odpowiedź negatywna) oznacza brak powiązania, a 1 (odpowiedź pozytywna) oznacza istnienie powiązania. Zestawienie ze sobą szans i zagrożeń mocnymi i słabymi stronami, umożliwi określenie dalszych kierunków rozwoju i rodzaju strategii, jaką powinno się wybrać dla Gminy Chorzele.

Można wyróżnić cztery rodzaje strategii, będące wynikiem analizy SWOT/TOWS:

1. Strategia agresywna (maxi-maxi) – do wykorzystania, jeżeli przeważają mocne strony, natomiast w otoczeniu dominują szanse. Strategia ta polega na silnej ekspansji i rozwoju, przy maksymalnym wykorzystaniu mocnych stron i szans.
2. Strategia konserwatywna (maxi-mini) – do zastosowania wówczas, gdy występuje przewaga mocnych stron, jednak potencjał jest poddawany niekorzystnemu układowi uwarunkowań zewnętrznych. Strategia ta polega na podejmowaniu takich działań, które bazując na mocnych stronach, będą przewyższać zagrożenia występujące w otoczeniu.
3. Strategia konkurencyjna (mini-maxi) – do wykorzystania, gdy przeważają słabe strony, natomiast w otoczeniu dominują szanse. Polega ona na eliminowaniu słabych stron oraz poprawie pozycji konkurencyjnej przez maksymalne wykorzystanie szans sprzyjających rozwojowi.
4. Strategia defensywna (mini-mini) – do zastosowania wówczas, gdy dominują słabe strony, a otoczenie charakteryzuje się przewagą czynników rodzących zagrożenie. Strategia ta polega na zapewnieniu przetrwania poprzez podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie słabym stronom i zewnętrznym zagrożeniom.

Najważniejsze czynniki, które wpływają pozytywnie i negatywnie na rozwój Gminy, w ramach analizy TOWS przedstawiono zbiorczo w tabeli poniżej.

Tabela 43. Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Mocna strona / Szansa	Waga mocnej strony		Napływ inwestorów i rozwój strefy gospodarczej	Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i promocja gminy	Rozwój infrastruktury technicznej	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Dogodne położenie i dostępność komunikacyjna gminy	0,4	Siła oddziaływania	1	1	0	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,4	0,4	0,0		0,8
Dostęp do strefy gospodarczej i wyznaczone tereny inwestycyjne	0,4	Siła oddziaływania	1	1	0	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,4	0,4	0,0		0,8
Czyste środowisko i walory przyrodnicze	0,2	Siła oddziaływania	1	1	0	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,2	0,2	0		0,4
Łączna suma interakcji						6	
Łączna siła interakcji							2,0

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 44. Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie ? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Mocna strona / zagrożenie	Waga mocnej strony		Spowolnienie gospodarcze w kraju	Rosnące koszty inwestycji	Postępujący proces starzenia się społeczeństwa	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Dogodne położenie i dostępność komunikacyjna gminy	0,4	Siła oddziaływania	0	0	0	0	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,0		0,0
Dostęp do strefy gospodarczej i wyznaczone tereny inwestycyjne	0,4	Siła oddziaływania	1	0	0	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,4	0,0	0,0		0,4
Czyste środowisko i walory przyrodnicze	0,2	Siła oddziaływania	0	0	0	0	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,2		0,0
Łączna suma interakcji						1	
Łączna siła interakcji							0,4

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 45. Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Słaba strona / Szansa	Waga słabej strony		Napływ inwestorów i rozwój strefy gospodarczej	Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i promocja gminy	Rozwój infrastruktury technicznej	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Braki w infrastrukturze technicznej	0,5	Siła oddziaływania	1	1	0	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,5	0,5	0,0		1,0
Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy	0,4	Siła oddziaływania	1	0	0	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,4	0,0	0,0		0,4
Występowanie negatywnych zjawisk demograficznych	0,1	Siła oddziaływania	0	1	0	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,1	0,0		0,1
Łączna suma interakcji						4	
Łączna siła interakcji							1,5

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 46. Czy słaba strona potęguje zagrożenie ? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Słaba strona / Zagrożenie	Waga słabej strony		Spowolnienie gospodarcze w kraju	Rosnące koszty inwestycji	Postępujący proces starzenia się społeczeństwa	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Braki w infrastrukturze technicznej	0,5	Siła oddziaływania	0	0	1	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,5		0,5
Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy	0,4	Siła oddziaływania	0	0	0	0	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,0		0,0
Występowanie negatywnych zjawisk demograficznych	0,1	Siła oddziaływania	0	0	1	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,1		0,1
Łączna suma interakcji						2	
Łączna siła interakcji							0,6

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 47. Czy szansa wzmacnia silną stronę? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Szansa/ Mocna strona	Waga szansy		Dogodne położenie i dostępność komunikacyjna gminy	Dostęp do strefy gospodarczej i wyznaczone tereny inwestycyjne	Czyste środowisko i walory przyrodnicze	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Napływ inwestorów i rozwój strefy gospodarczej	0,4	Siła oddziaływania	0	1	0	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,4	0,0		0,4
Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i promocja gminy	0,3	Siła oddziaływania	0	0	0	0	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,0		0,0
Rozwój infrastruktury technicznej	0,3	Siła oddziaływania	1	1	0	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,3	0,3	0,0		0,6
Łączna suma interakcji						3	
Łączna siła interakcji							1,0

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 48. Czy szansa pozwala zniwelować słabą stronę? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Szansa/ Słaba strona	Waga szansy		Braki w infrastrukturze technicznej	Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy	Występowanie negatywnych zjawisk demograficznych	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Napływ inwestorów i rozwój strefy gospodarczej	0,4	Siła oddziaływania	0	1	1	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,4	0,4		0,8
Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i promocja gminy	0,3	Siła oddziaływania	1	1	1	3	
		Ważona siła oddziaływania	0,3	0,3	0,3		0,9
Rozwój infrastruktury technicznej	0,3	Siła oddziaływania	1	0	1	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,3	0,0	0,3		0,6
Łączna suma interakcji						7	
Łączna siła interakcji							2,3

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 49. Czy zagrożenie niweluje silną stronę? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Zagrożenie/ Mocna strona	Waga zagrożenia		Dogodne położenie i dostępność komunikacyjna gminy	Dostęp do strefy gospodarczej i wyznaczone tereny inwestycyjne	Czyste środowisko i walory przyrodnicze	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Spowolnienie gospodarcze w kraju	0,4	Siła oddziaływania	0	0	0	0	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,0		0,0
Rosnące koszty inwestycji	0,4	Siła oddziaływania	0	1	0	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,4	0,0		0,4
Postępujący proces starzenia się społeczeństwa	0,2	Siła oddziaływania	0	0	0	0	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,0		0,0
Łączna suma interakcji						1	
Łączna siła interakcji							0,4

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 50. Czy zagrożenie wzmacnia słabą stronę ? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)

Zagrożenie/ Słaba strona	Waga zagrożenia		Braki w infrastrukturze technicznej	Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy	Występowanie negatywnych zjawisk demograficznych	Suma oddziaływań	Ważona suma oddziaływań
Spowolnienie gospodarcze w kraju	0,4	Siła oddziaływania	1	1	0	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,4	0,4	0,0		0,8
Rosnące koszty inwestycji	0,4	Siła oddziaływania	1	1	0	2	
		Ważona siła oddziaływania	0,4	0,4	0,0		0,8
Postępujący proces starzenia się społeczeństwa	0,2	Siła oddziaływania	0	0	1	1	
		Ważona siła oddziaływania	0,0	0,0	0,2		0,2
Łączna suma interakcji						5	
Łączna siła interakcji							1,8

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli poniżej zaprezentowano zbiorcze wyniki przeprowadzonej analizy SWOT/TOWS.

Tabela 51. Wyniki analizy SWOT/TOWS

Kombinacja	Wyniki analizy SWOT		Wyniki analizy TOWS		Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS	
	Suma interakcji	Ważona suma oddziaływań	Suma interakcji	Ważona suma oddziaływań	Suma interakcji	Ważona suma oddziaływań
Mocne strony / szanse	6	2,0	3	1,0	9	3,0
Mocne strony / zagrożenia	1	0,4	1	0,4	2	0,8
Słabe strony / szanse	4	1,5	7	2,3	11	3,8
Słabe strony / zagrożenia	2	0,6	5	1,8	7	2,4

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 52. Wyniki analizy SWOT/TOWS

	Szanse	Zagrożenia
Mocne strony	Strategia agresywna Suma interakcji – 9 Ważona suma interakcji – 3,0	Strategia konserwatywna Suma interakcji – 2 Ważona suma interakcji – 0,8
Słabe strony	Strategia konkurencyjna Suma interakcji – 11 Ważona suma interakcji – 3,8	Strategia defensywna Suma interakcji – Ważona suma interakcji –

Źródło: Opracowanie własne

Z przeprowadzonej analizy wynika, że Gmina Chorzele, powinna zastosować strategię konkurencyjną, która polega na eliminowaniu słabych stron, wśród których zdiagnozowano:

- Braki w infrastrukturze technicznej,
- niewykorzystany potencjał turystyczny gminy,
- występowanie negatywnych zjawisk demograficznych

oraz poprawie pozycji konkurencyjnej przez maksymalne wykorzystanie szans sprzyjających rozwojowi Gminy, do których zaliczono:

- napływ inwestorów i rozwój strefy gospodarczej,
- rozwój infrastruktury rekreacyjnej i promocję gminy,
- rozwój infrastruktury technicznej.

4. Rozwój strategiczny w latach 2021-2028

Gmina Chorzele, ze względu na położenie geograficzne i komunikacyjne, uwarunkowania przyrodnicze oraz dostęp do terenów inwestycyjnych, posiada duży potencjał dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Gminę cechuje dogodna lokalizacja, przede wszystkim dobre warunki komunikacyjne, dostęp do strefy gospodarczej, co jest podstawowym czynnikiem generującym zainteresowanie inwestorów, ale także przyjezdnych, chcących odwiedzić te tereny i potencjalnych nowych mieszkańców.

Jednym z większych atutów Gminy są również walory przyrodnicze, czyste środowisko i bezpieczeństwo. Na atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną Gminy wpływa również stopień uzbrojenia terenów w infrastrukturę techniczną. Jest to jednak obszar, który wymaga bieżących prac inwestycyjnych, głównie w zakresie poprawy stanu technicznego infrastruktury drogowej, w tym rozbudowy i modernizacji dróg, wraz z budową infrastruktury okołodrogowej (chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia ulic). Ponadto niezbędne są prace w zakresie rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Szansą rozwoju są również inwestycje w odnawialne źródła energii i rozbudowa sieci gazowej.

Dogodna lokalizacja w połączeniu z atrakcyjnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi powodują, że niniejsza jednostka samorządu terytorialnego **posiada duże szanse rozwoju pod względem ekonomicznym, jak również w zakresie rozwoju mieszkalnictwa i turystyki rekreacyjnej**. Wyżej wymienione czynniki decydujące o atrakcyjności osiedleńczej Gminy oraz aktywna polityka inwestycyjna prowadzona przez władze gminne w zakresie poprawy warunków życia swoich mieszkańców, mogą przyczynić się do wzrostu liczby ludności niniejszej jednostki samorządu terytorialnego oraz większego zainteresowania inwestorów w kolejnych latach, czego bezpośrednim przełożeniem będzie wzrost dochodów własnych Gminy (m.in. z tytułu podatku od nieruchomości, podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych), a także na efektywniejsze wydatkowanie środków budżetowych.

4.1 Wizja rozwoju

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak Gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe określono następującą **wizję rozwoju Gminy Chorzele**:

GMINA CHORZELE – ATRAKCYJNA DLA MIESZKAŃCÓW, W SZCZEGÓLNOŚCI LUDZI MŁODYCH ORAZ PRZEDSIĘBIORCÓW I TURYSTÓW, Z ROZWIĘTĄ INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ I REKREACYJNĄ, ZAPEWNIAJĄCA DOGODNE WARUNKI ŻYCIA Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jego ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój w sferze społecznej i turystyczno-rekreacyjnej. Obszary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze społeczno-gospodarczej, pozytywnie wpłyną na rozwój turystyki oraz wzrost atrakcyjności dla mieszkańców i inwestorów.

4.2 Misja i cele strategiczne

Misja to zwięzła, wewnętrznie spójna deklaracja definiująca powód istnienia organizacji, jej podstawowy cel, na którego realizację nastawione są jej działania oraz wartości, które kierują pracą jej personelu.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego, misja została zdefiniowana w ustawie o samorządzie gminnym, zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty.

Uwzględniając powyższe określono następującą **misję Gminy Chorzele**:

**POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA POPRZEZ ZASPAKAJANIE ZBIOROWYCH POTRZEB MIESZKAŃCÓW
W ZAKRESIE DOSTĘPU DO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I REKREACYJNEJ.**

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w ramach przeprowadzonej diagnozy Gminy i wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytaczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan.

W ramach niniejszej Strategii określono 3 cele strategiczne:

- 1) wzrost jakości życia poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju,
- 2) wzrost społeczno-gospodarczy gminy,
- 3) rozwój turystyki na obszarze gminy poprzez zwiększenie bazy sportowo-rekreacyjnej.

Cele strategiczne zostaną osiągnięte poprzez realizację konkretnych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 53. Schemat prezentujący plan strategiczny w ramach Strategii Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2021-2028

Cele strategiczne		
1) WZROST JAKOŚCI ŻYCIA POPRZEZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	2) WZROST SPOŁECZNO-GOSPODARCZY GMINY	3) ROZWÓJ TURYSTYKI NA OBSZARZE GMINY POPRZEZ ZWIĘKSZENIE BAZY SPORTOWO-REKREACYJNEJ
Cele operacyjne		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej 2. Poprawa dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej 3. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie 4. Poprawa dostępu do infrastruktury gazowej 5. Poprawa dostępności do usług społecznych i miejsc integracji lokalnej społeczności 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój działalności gospodarczej i wzrost dostępu do nowych miejsc pracy 2. Pozyskanie zewnętrznych inwestorów 3. Wzrost znaczenia rolnictwa ekologicznego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej 2. Rozwój terenów zieleni 3. Promocja walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 54. Zakres działań inwestycyjnych w ramach wyznaczonych celów strategicznych

1) WZROST JAKOŚCI ŻYCIA POPRZEZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	2) WZROST SPOŁECZNO-GOSPODARCZY GMINY	3) ROZWÓJ TURYSTYKI NA OBSZARZE GMINY POPRZEZ ZWIĘKSZENIE BAZY SPORTOWO-REKREACYJNEJ
1. Budowa, rozbudowa i remont dróg gminnych	1. Aktywne promowanie strefy gospodarczej w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej gminy w celu pozyskania potencjalnych inwestorów	1. Zagospodarowanie przestrzeni nad zalewem
2. Zapewnienie oświetlenia w przestrzeni publicznej, w szczególności na obszarach zabudowanych	2. Rozwój strefy gospodarczej na terenie gminy	2. Zagospodarowanie terenów zieleni, montaż nowych elementów małej architektury
3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	3. Tworzenie infrastruktury technicznej pod rozwój strefy gospodarczej	3. Nowe nasadzenia zieleni w mieście
4. Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii (panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła)	4. Współpraca z lokalnymi mediami, udział w konferencjach i targach promujących	4. Promocja na stronie internetowej gminy i w mediach społecznościowych walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy
5. Prowadzenie analiz możliwości ekonomiczno-technologicznych rozbudowy sieci gazowej celem podłączenia budynków mieszkalnych i usługowych, rozwój sieci gazowej w mieście i obszarach zwartej zabudowy w miejscowościach wiejskich	5. Rozwój agroturystyki	5. Organizowanie konkursów tematycznych promujących walory przyrodnicze gminy
6. Remont i modernizacja bazy lokalowej pod rozwój infrastruktury społecznej (remizy wiejskie, place zabaw, siłownie zewnętrzne, miejsca spotkań), tworzenie miejsc integracji lokalnej społeczności, pod rozwój aktywności mieszkańców	6. Promocja rolnictwa ekologicznego	6. Kształtowanie marki i wizerunku gminy oraz budowanie tożsamości lokalnej

Źródło: Opracowanie własne

4.3 System wdrażania i finansowania Strategii

Za wdrażanie, monitoring i ewaluację Strategii będzie odpowiadać Burmistrz Miasta i Gminy Chorzele, którego w realizacji Strategii będą wspierać pracownicy jednostek organizacyjnych Gminy, jak również organizacje pozarządowe i podmioty gospodarcze, ale także indywidualni mieszkańcy Gminy zaangażowani w realizację działań strategicznych.

Interesariusze Strategii to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które mogą istotnie wpływać na Gminę i jej rozwój oraz których potrzeby zamierza zaspakajać Gmina, świadcząc określone usługi publiczne. Interesariuszy definiuje się w kontekście określonej wizji rozwoju. Należy podkreślić, że w przypadku każdej jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym w Polsce najważniejszymi interesariuszami, których potrzeby musi zaspakajać, są jej mieszkańcy.

Za wdrożenie niniejszej Strategii, jak i realizację poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych odpowiedzialni będą:

- władze Gminy Chorzele,
- pracownicy Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach,
- mieszkańcy,
- inwestorzy i podmioty gospodarcze działające na terenie gminy,
- organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie gminy,
- partnerzy Gminy,
- instytucje publiczne o zasięgu powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

Realizacja działań strategicznych będzie finansowana głównie ze środków budżetowych Gminy, z wykorzystaniem współfinansowania środkami z dotacji krajowych i europejskich. Gmina Chorzele będzie również dążyć do aktywnej promocji, celem podjęcia współpracy i zwiększenia zainteresowania inwestorów zewnętrznych do angażowania środków finansowych w realizację strategicznych dla rozwoju przedsięwzięć.

Do źródeł finansowych wewnętrznych należą dochody własne Gminy, tj. dochody niebędące subwencją ogólną lub dotacją z budżetu państwa, dotacje celowe pochodzące z budżetu państwa w celu dofinansowania zadań własnych.

Wśród zewnętrznych źródeł finansowania można wskazać:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- wsparcie z Banku Gospodarstwa Krajowego
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Europejski Fundusz Społeczny

- Europejski Fundusz Spójności
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
- programy rządowe skierowane do osób indywidualnych.

4.4 System monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiągnięciu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych, na podstawie których przeprowadzono diagnozę strategiczną, pozwala na bieżący monitoring działań przez osoby i podmioty wdrażające Strategię. Istotnym elementem każdego planu jest także projekcja alokacji środków na poszczególne cele i działania. Celowe jest stworzenie wokół strategii korzystnego klimatu, dzięki włączeniu w proces opracowania programów operacyjnych instytucji publicznych, społecznych i gospodarczych. Szeroki horyzont, tworzony przez szereg współdziałających instytucji, przyczyni się do efektywnej realizacji założeń strategicznych Gminy.

Monitoring wdrażania strategii służy:

- kontroli postępu realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów;
- obserwacji i ocenie stanu zaawansowania zadań, umożliwiającej bieżącą identyfikację trudności w ich realizacji;
- ocenie zaangażowania podmiotów i osób odpowiedzialnych za wdrażanie strategii;
- weryfikacji zgodności z założonymi celami;
- efektywności wykorzystania środków przeznaczonych na realizację celów strategicznych.

Obiektywne zbadanie postępu realizacji założeń strategicznych będzie możliwe dzięki weryfikacji określonych w diagnozie mierników osiągnięcia celów.

Tabela 55. Przykładowe wskaźniki monitorowania realizacji Strategii

Cel strategiczny	Wskaźnik monitorowania
Wzrost jakości życia poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego o rozwoju	Długość dróg gminnych
	Długość dróg gminnych o nawierzchni bitumicznej
	Długość chodników
	Długość ścieżek rowerowych
	Ilość punktów oświetleniowych w przestrzeni publicznej
	Długość sieci wodociągowej
	Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej
	Długość sieci kanalizacyjnej
	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej
	Liczba osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków
	Liczba wyremontowanych budynków na cele społeczne
	Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną (typu place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp.)
	Długość sieci gazowej
Liczba osób podłączonych do sieci gazowej	
Wzrost społeczno-gospodarczy gminy	Liczba kampanii informacyjnych i promocyjnych na stronie internetowej
	Liczba konferencji/ targów, w których udział brali przedstawiciele Gminy i podmioty działające na terenie gminy
	Powierzchnia terenów uzbrojonych w infrastrukturę techniczną na cele inwestycyjne
	Liczba nowych podmiotów gospodarczych
	Powierzchnia terenów inwestycyjnych
Rozwój turystyki na obszarze gminy poprzez zwiększenie bazy sportowo-rekreacyjnej	Powierzchnia zagospodarowanych terenów rekreacyjnych
	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej
	Liczba turystów odwiedzających gminę w ciągu roku
	Liczba konkursów promujących Gminę

Źródło: Opracowanie własne

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją Strategii Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2021-2028, dla każdego celu strategicznego określono kilka obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii rozwoju. Punktem wyjściowym do pomiaru realizacji poszczególnych celów strategicznych (a tym samym do osiągnięcia określonych wskaźników) będzie stan na dzień 31.12.2019 roku (rok zero), a także 31.12.2028 rok (stan docelowy).

Monitoring realizacji strategii powinien umożliwiać korygowanie działań, jeśli nie przynoszą one zamierzonych efektów oraz reagowanie na zmiany celem aktualizacji założeń strategicznych w kolejnych latach realizacji strategii.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Wykaz najważniejszych inwestycji realizowanych przez Gminę Chorzele w latach 2014-2020 finansowanych z udziałem środków zewnętrznych	7
Tabela 2. Wykaz najważniejszych inwestycji realizowanych przez Gminę Chorzele w latach 2014-2020 ze środków własnych.....	12
Tabela 3. Położenie gminy Chorzele wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski	22
Tabela 4. Lasy i grunty leśne na terenie gminy Chorzele	26
Tabela 5. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Chorzele	31
Tabela 6. Liczba ludności w gminie Chorzele w latach 2015-2019.....	39
Tabela 7. Ludność gminy Chorzele w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych	40
Tabela 8. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w gminie Chorzele w latach 2015-2019	41
Tabela 9. Migracja na pobyt stały w gminie Chorzele w latach 2015-2019	42
Tabela 10. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Chorzele	42
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie Chorzele w latach 2015-2018.....	44
Tabela 12. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2019.....	45
Tabela 13. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w gminie Chorzele w latach 2015-2019	46
Tabela 14. Liczba podmiotów na terenie gminy Chorzele wg klas wielkości w latach 2015-2019	48
Tabela 15. Pracujący w gminie Chorzele wg innego podziału niż PKD w latach 2015-2019	51
Tabela 16. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2015-2018	51
Tabela 17. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wiek ⁴	51
Tabela 18. Bezrobocie na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2019.....	52
Tabela 17. Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w gminie Chorzele w latach 2015-2019.....	53
Tabela 20. Infrastruktura kanalizacyjna gminy Chorzele w latach 2015-2019.....	53
Tabela 21. Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających i odpływających z oczyszczalni ścieków w Chorzelach	54
Tabela 22. Infrastruktura wodociągowa gminy Chorzele w latach 2015-2019.....	55
Tabela 23. Ilość zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Chorzele w roku 2018	57
Tabela 24. Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła przez Gminę Chorzele w roku 2018	57
Tabela 25. Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Chorzele w [kg] – dane z bazy azbestowej sierpień 2020 r.	58
Tabela 26. Infrastruktura gazowa na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2018	60
Tabela 27. Opieka zdrowotna na obszarze gminy Chorzele w latach 2015-2019	63
Tabela 28. Opieka społeczna na obszarze gminy Chorzele w latach 2015-2018	64
Tabela 29. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół średnich na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2020.....	67
Tabela 30. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół średnich na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2020.....	68
Tabela 31. Średni wynik procentowy egzaminu gimnazjalnego dla szkół gimnazjalnych na terenie gminy Chorzele w latach 2017-2019	69
Tabela 32. Średni wynik procentowy egzaminu ósmoklasisty dla szkół podstawowych na terenie gminy Chorzele w latach 2019-2020.....	71
Tabela 33. Struktura dochodów majątkowych i bieżących Gminy Chorzele w latach 2015-2019	74
Tabela 34. Struktura wydatków majątkowych i bieżących Gminy Chorzele w latach 2015-2019.....	75
Tabela 35. Nadwyżka operacyjna Gminy Chorzele w latach 2015-2019.....	76
Tabela 36. Wynik budżetu Gminy Chorzele w latach 2015-2019	77
Tabela 37. Analiza SWOT – przestrzeń i środowisko	89
Tabela 38. Analiza SWOT – społeczeństwo	90
Tabela 39. Analiza SWOT – gospodarka	90
Tabela 40. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna	91
Tabela 41. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna	91
Tabela 42. Analiza SWOT – podsumowanie – najistotniejsze czynniki	92

Tabela 43. Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie).....	93
Tabela 44. Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie ? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie).....	94
Tabela 45. Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie)	94
Tabela 46. Czy słaba strona potęguje zagrożenie ? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie).....	95
Tabela 47. Czy szansa wzmacnia silną stronę? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie).....	95
Tabela 48. Czy szansa pozwala zniwelować słabą stronę? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie).....	96
Tabela 49. Czy zagrożenie niweluje silną stronę ? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie).....	96
Tabela 50. Czy zagrożenie wzmacnia słabą stronę ? (schemat powiązań czynników, gdzie: 0 – brak oddziaływania, 1 – występuje oddziaływanie).....	97
Tabela 51. Wyniki analizy SWOT/TOWS	97
Tabela 52. Wyniki analizy SWOT/TOWS	98
Tabela 53. Schemat prezentujący plan strategiczny w ramach Strategii Rozwoju Gminy Chorzele na lata 2021-2028.....	101
Tabela 54. Zakres działań inwestycyjnych w ramach wyznaczonych celów strategicznych	102
Tabela 55. Przykładowe wskaźniki monitorowania realizacji Strategii.....	105
Rysunek 1. Położenie gminy Chorzele na tle województwa mazowieckiego i powiatu przasnyskiego	21
Rysunek 2. Sieć dróg na terenie gminy Chorzele	24
Rysunek 3. Położenie Obszaru Natura 2000 Doliny Omulwi i Płodownicy na terenie gminy Chorzele	30
Rysunek 4. Położenie pomników przyrody na terenie gminy Chorzele	35
Rysunek 5. Tereny inwestycyjne - Chorzele	50
Rysunek 6. Położenie gminy Chorzele na tle regionów gospodarki odpadami w województwie mazowieckim	56
Rysunek 7. Lokalizacja wyrobów azbestowych na terenie gminy Chorzele wraz z pilnością ich usunięcia	58
Rysunek 8. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie i w okolicy gminy Chorzele.....	59
Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy Chorzele w latach 2015-2019.....	39
Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy Chorzele w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2019	40
Wykres 3. Przyrost naturalny w gminie Chorzele w latach 2015-2019	41
Wykres 4. Struktura wieku mieszkańców gminy Chorzele w roku 2019	44
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w gminie Chorzele	47
Wykres 6. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tysięcy mieszkańców na terenie gminy Chorzele, powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2015-2019	48
Wykres 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców na terenie gminy Chorzele, powiatu przasnyskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2015-2019 ..	49
Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani wg płci na terenie gminy Chorzele w latach 2015-2019	52
Wykres 9. Ankietowani wg płci	79
Wykres 10. Ankietowani wg wieku	80
Wykres 11. Ankietowani wg rodzaju Interesariusza	80
Wykres 12. Ocena ważności realizacji poszczególnych przedsięwzięć wg ankietowanych	82
Wykres 13. Cechy charakterystyczne dla Gminy Chorzele wg ankietowanych – stan obecny	84
Wykres 14. Cechy charakterystyczne dla Gminy Chorzele wg ankietowanych – w przyszłości	85
Wykres 15. Ocena funkcjonowania Urzędu Miasta i Gminy w Chorzelach wg ankietowanych	86